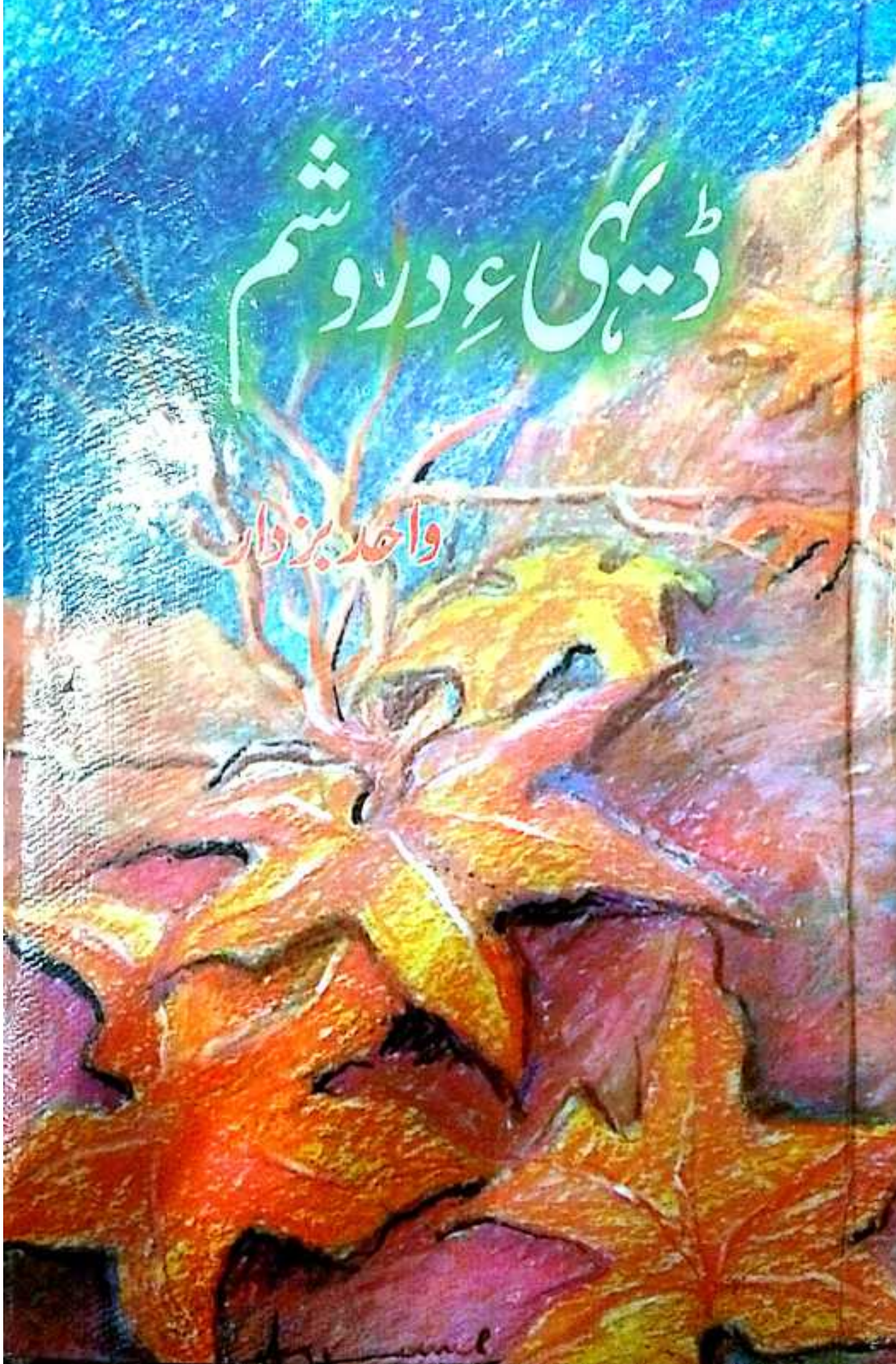

ڈیہی عدر و ششم

واحد بزدار

ڈیہی ۛدر و شم

(ڈیہی ۛچگری ۛازمی تک ۛ پناد)

واحد بزدار

بلوچی اکیڈمی

© بلوچي اڪيڊمي

ڪتاب عنوان:	ڏيکي عدد و شتم
نوشتہ کار:	واحد بزرگوار
شنگ کار:	بلوچي اڪيڊمي ڪوئٽه
چاپ جاہ:	آصف پرنٽنگ پريس
ڪمپيوٽر ڪمپوزر:	شائستہ بخاري
ٽائٽل:	ڪليم خان
اولي چاپ:	2001
دائگ:	500
بها:	200 ڪلڊار

ISBN: 969-8557-05-9

سليمان كوه
هماں پلگد يں ماشانى نامء
كه آں وئى چكاں ماں بلوچى ء لولى دينت

رودعہ بند

تاکدیم	سر حال	اشار
۲	پیش لوز	۱-
۶	گیدی شاعری	۲-
۱۵	ڈیہی ۽ سر نُن	۳-
۲۰	کوہنیش ۽ نوکیس ڈیہی ۽ دروشمی پرک	۴-
۲۹	ڈیہی ۽ ہانیکو ۽ ہم دروشمی	۵-
۳۲	ڈیہی ۽ تک ۽ پناد	۶-
۱۱۵	کوہنیش ڈیہی ۽ گشینی لڑ	۷-
۲۱۱	نوکیس ڈیہی ۽ گشینی لڑ	۸-

پیش لوز

مرچھی چہ دہ سال ء پیش ماں ۱۹۸۶۔ ع ء من ڈیہی ء مچ آرگ ء نزارگ ء کارمن گنج کتہ منی ارادگ ء واہگ ہمیش ات کہ سلیمان کوہ ء دیر پاندیس ء پراہ دراجیس ڈیرہ۔ ء گیدی لہز انک ء تیوگیس مال ء متاہ کہ آمدان مدان ء وہد ء نزع مجانی ہر جان بوگ ء انت مچ آراں ء شنک کنان اش۔

پے ہاترا من سری ”کوہنیں ڈیہی“ ء مچ کنگ ء نزارگ ء کاروتی دستال گپتہ۔ اے درگت ء یکیس سال ء اندر ء ڈیہی ء مستریں مڈی ء گنج یے ء مچارگ ء من کامیاب ء سونین بو تگاں۔ دیہی آوکیں سالوں ہم سلیمان کوہ ء وڑ وڑیں دگ ء الکھانی تر ء گرد ء درگت ء من بازیں ڈیہی نزارگ تگاں۔ ڈیہی ء پڈ۔ منی ہیال ات کہ اے ہند ء ”دستانغانی“ ء دومی چیزانی مچارگ ء کار ء وتی دست ء بگراں۔

ڈیہی آنی نزارگ ء پد چوش کہ دستری گرانیں ء مشکلیں گام گنج ایسانی گیوارگ ء کیشینگ ء رد ء ہند دیک ء گوں پچی ء شنک ء چاپ کنگ ات۔ وتی مالی گوزوریانی ء تنک دامنی ء سسی ء سرپد بیگ ء باوجوت ہر دینکہ من ایسی ء چاپ ء شنک کنگ ء گزوتی ء ہیال ء کپتاں تہ مناہر نیمجے ء مچ راہ ء رٹنے گندگا نیاہت۔ ہے دلپروشی ء ناامتی ء سبب ء ناں ایوکا ”ڈیہی“ ء بلکیں

”دستاغانی“ مچ کنگ ء کار ہم مہتل سر آہنگ۔

بے پاری شالکوٹ ء تر ء تاب ء وھد ء ماں بلوچی اکادمی ء کار گس ء
 اکادمی ء چیئر مین واجہ جان محمد دشتی ء اکادمی ء دومی گران مہذنبں واجکاراں
 گوں من دوچار پکتاں۔ گپ ء رپ ء وھد ء ”ڈیہی“ ء گوں چکی ء وتی دومی
 لیزانگی ساساچانی باروا من گوں واجہ ء گپ سنگ۔ گڑا واجہ جان محمد دشتی ء
 داہڈی دیان ء گوشنگ کہ تو وتی۔ ہمے ساساچاں پماراہ بدے ما ایشان چار ء
 چکاسیں ء امیت انت کہ شنگ اش کنیں۔

اسلام آباد ء سر یوگ ء رند وتی نیم شلو نگیں ء ناپیلویں کار کہ چہ
 مزنیں وھدے ء مہتل سر آہنگ ات من پدا دست ء گپنگ۔ اے پدرا نیں ء
 سرانیں ہر ایت کہ ۱۹۸۶ ء نیم شلو نگیں ء ناسر جمیں کار کہ داں پیلویں وہ
 سال ء مہتل سر آہنگ ہر دینکہ من ایشی ء سر جم کنگ ء دوچار چار ء چکاس ء کار بنا
 سنگ تہ ایشی تہا بازیں نزوری ء پر گوپ گند گا آہنگنت۔ البت وتی دس ء منی جہد
 ہمے بوتگ کہ ایشی ء توکا حج پیسں نزوری ء گو نزوری۔ پیے ء سر میت۔ بے پدا ہم
 ایشی توکا نزوری ء کی الما موجود بنت۔ ہمیشکا اے درگت ء من چہ گلین
 وانوکاں پہلی لوٹاں ء جو انیں سر ء سونجانی راہچارباں۔

ڈیہی آئی نزارگ ء مچارگ ء درگت ء وتی برات اسحاق خان بزدار ء

شہ ”نھیکر“ ء حافظ غلام نبی بزدار، حافظ محمد موسے بزدار، نواب خان حیات

خان ءءشہ ”فاضلہ کچھ“ ءوتی سنگت غلام حسین دو ستلانی بزدار ءچہ ”تھی ماڑ“
 ء کماشیں شار ء لہز انت واژہ اسحاق ساجد بزدار ء منت ء تورواں باراں کہ
 ایشاں وتی وس ءواک ء گوں منامت ء کمک سنگ۔

چریشاں لہید وتی ورنائیں سنگت جاوید اقبال بزدار، نذیر بلوچ، غلام
 مصطفیٰ بزدار، خالد کھاننگ، محمد اصغر بزدار، چنیر مین فیض اللہ بزدار
 نصیر الدین صابر بزدار، ماسٹر تاج محمد کھیانی بزدار، چہ ”روگھنڈ“ ء استاد محمد علی
 خان لنڈ ءچہ ”جٹوکلالت بار تھی“ ء ذکا اللہ بزدار ء منت واراں کہ ایشاں دہ ڈیہی
 آنی چنگ ء مچارگ ء منی مدت ء کمک کتہ۔

مومن بزدار، اللہ بخش بزدار، سلطان قیصرانی، عابد بزدار، حفیظ بزدار
 ، قاسم بزدار، سلیم بزدار پروفیسر سعید بزدار، ڈاکٹر دین محمد بزدار، جمعدار غلام
 قادر بزدار، استاد فقیر خان بزدار، تاج بزدار غلام نبی ساجد بزدار، دفعدار ہاشم
 بزدار، خورشید لیغاری، میر نبی بخش قیصرانی، غلام حسین قیصرانی، سلیم بزدار
 ایکنگن، جمعدار امیر احمد بزدار، شمس بزدار، سلام چاکری، ایس۔ ایچ۔ او۔
 احمد بخش بزدار، حفیظ اللہ بزدار فیض بزدار، اختر بزدار، لالہ کمال الدین بزدار،
 امین اللہ بزدار، اشرف بزدار، موسے خان بزدار، پروفیسر عارف بلوچ، یوسف
 بزدار، سلیم بزدار، گل حسن بلوچ، منظور بلوچ، جی۔ ڈی۔ بلوچ، تاج بلو،
 انجینئر احمد خان بزدار، نیاز احمد بزدار، ڈاکٹر عبدالرحیم بزدار،

اجمل بلوچ، استاد احمد خان بزدار، عبدالغفور قیصرانی، واحد قیصرانی، شہزاد بلوچ، جاوید لیغاری، رہنواز خان لیغاری، ذوالفقار ملغانی، لطیف بزدار، جمعہ بزدار، کمال بزدار، میاں خان بزدار، ڈاکٹر محمد خان بزدار، منظور بزدار، مسیح اللہ بزدار، اسلم بزدار، سردار حاکم بزدار، نواز بزدار، اختر شاہوانی بزدار، ایس۔ ایچ۔ او۔ عزیز بزدار، قاسم بزدار ایڈووکیٹ، چاچا سعید بلوچ، افضل بزدار ایڈووکیٹ، حاجی صدیق بزدار ایڈووکیٹ، جمال بزدار ایڈووکیٹ، عبدالغفور بزدار ایڈووکیٹ حمید اللہ بزدار ایڈووکیٹ، سردار حق نواز خان بزدار، کاکا بزدار، ماسٹر جھنڈا خان، استاد شیر و خان بزدار، امان اللہ بزدار، اللہ بخش بزدار، شفیق بزدار، پروفیسر زبیر احمد بزدار، ڈاکٹر قاسم بلوچ، ڈاکٹر مجید اللہ بزدار، ڈاکٹر گل محمد قیصرانی پروفیسر طارق بزدار دہ منت آگراں کہ ایشاں مدامھے کار باروا من آ سکین داتگ آ آخر آوتی کتسریں جنک شیرین بلوچ آ ہدونکی آ پچار آ ہم زلوری زاناں کہ آنہی آ ہمے کار آ وخت آ گوں مناوخت بے وخت ڈہی آنی آ شکنائینگ آ فرمائش کتہ آ گوں بلوچی ادب آ وتی دل لوٹی آ اظہار کتہ۔

نیشنل انسٹی ٹیوٹ آف پاکستان سٹڈیز
قائد اعظم یونیورسٹی اسلام آباد

گیدی شاری

گیدی شاری اصل ء انسانی جذبہ ء باہندانى هماوشىس، ذگرىس، بے
 رورىائىس ء بے تماىس اظمار ء نام انت کہ اوداھچ چپ چوٹے، بن کر گے دروگ
 دراشے ء جمل ء ہرزے گند گانیت۔ گیدی شاری ء توکاناں فلسفائی کسوے ناں
 منطقی مسئلہ ء گالوارے۔ ناں ہیا لانی چپ چوٹے ناں ولے نہ مشکلے۔ بلکىس اے
 عام فہمىس ء ساد گىس لوزانى نیمازندگی ء وىل ء واکمانى راستىس پچارے۔

بندر اگیدی شاری نرم ء نازر کىس جذبے، یک سر پرے، یک
 باہندے ہمیشکا ایشی ء گوں ناں فلسفہ ء کارے ناں گوں منطق ء ایشی ء
 سیادی یے۔ ناں اے دلیل ء محتاج انت ناں ایشی ء گوں راہبندے ء گذرے۔
 اے چڑوساد گىس ء بے رىائىس باہندے کہ تیگىس ء مجبورىس دل ء شہ پیدابیت،
 شہ ارواہ ء ردوم زیریت۔ ارواہ ء اے جذبہ ہر پىمىس سربراىس، دنگڑىس ء
 وساچىس جمل ء ہر زالاں چہ پاک بیت۔

گیدی شاعری عبارت از گنگ بیت کہ اے جسم و جان بر ہلاپ ارواہ و شازی یے۔ زرد و کوکارے کہ اودا جسم و جان و لوٹ و گذرانی ہج تواری کوکارے گنگائیت۔ ہمیشکادری و مادی دنیا و نسبت و ایشی و سیادی اندری دنیا و اندری انسان و گوں باز سوگو و مہکم انت۔ تھی و اندری مارشت ذگریں شیر و پیا صاف و تازگ بیان بیت۔

دومی پلوا گیدی شازی یکہ ہا سیں راجمان و دودمانے و مند نیادی و راجمانی رسم و رواجانی پیداوری یے کہ ہمیشی و توکا ہا ڈیہہ و رسم و رواج، جذبہ و ہیال و بیگہ بانگی گذران و حال و احوال موجودت بنت۔ گیدی شازی و راداخلی شازی یے (SUBJECTIVE) گنگ بیت (۱) کہ دستونک و چلے و نسبت و ایشی و سیادی گوں وتی ڈیہہ و ڈگار و باز مہکم و سوگو تر گنگ بیت۔ چیا کہ ایشی و توکا وتی ڈیہہ و راجمان و مند و نیادی و دودمانی میل و چاڑچوں شیشہ ای پدرا و سہر انت۔

دومی لوزانی تھا چوش ہم گنگ بیت کہ گیدی شازی ڈیہہ و مہلوک و شازی یے کہ ایشی و تما وتی ڈیہہ و و وتی ڈیہہ و ڈگار و وارثانی زندمان و کلین تک و پناد موجودت بنت۔ گیدی شازی و زندگی و دومی نام ہم گنگ بیت۔ چیا کہ ایشی و سیادی و سوگوئی چکلیں و مراستیں سورت و گوں زندمان و بیت۔

زندمان چوش کہ وت پراه شاهگان انت۔ گیدی شازی ء دامن ہم ہماکر
 پراه ء دراج ترانت۔ گیدی شازی چه پیدایگا بگرداں مرگ ء سنگت انت بزاں
 لولی ء وشیں چہراں بگرداں موتک ء چہمال ء چہمانٹ ایسی ء پدرا میں مثال ء
 درورانت۔

چوش کہ ما پیش ء کوشنگ انت کہ گیدی شازی ء عن ء بیات ماں
 ہند بگ ء سر ء ایر انت ء ہند بگ اصل ء وت یک لبدمان ء نمیرا میں چیزے۔
 ہیشکا ما گندیں کہ ہزاراں سالانی گندگ ء پد ہم گیدی شازی ہما پیشیں ڈول ء
 ہما زیکیں سورت ء مرچی ہم زندگ ء نمیراں انت ء ایسی ء تازگی ء وشیں ء
 شیر کئی ء زیبائی سہزوائی ء ہج فرقی نیاتکہ ء بیچہ ایسی ء مشہوری ء نامداری ء نوکا
 کی بے آتکہ۔ گیدی شازی ء مستریں بہت ایسی ء سچائی ء راستی انت۔ ایسی ء
 بے تمائی ء بے روریائی انت۔ ہے بے تمائی ء بے روریائی، راستی ء سچائی ایسی ء
 نمیراں ہیگ ء ضامن انت۔

گیدی شازی ء بہت ء ساڑا ء بارواوڑوڑیں ہیال ء بیچہ گندگ بہت۔
 ہمشکا ادا لہتمیں لیچہ ء ہیال دیگ کرزنت۔ چوش کہ جوکو ہشا
 (JOKOHAUTALA) ء نزیک ء گیدی شازی ہمالہڑ ء جذبانئی درشانی ء نام
 انت کہ آسان ء زندگی ء گوں ہمگر نچ ء ہندوک انت ء اے سپنگ ماں سینگ
 چه یک نسلے ء تاں دومی آوکیں نسلان سر بنیان ء روت۔ گیدی شازی ء تعلیم

ناں وانگ جاہ و سکولاں ہیل دیگ بیت ناں چرچ و دومی چوشیں ادارہاں ایشی و
 علم دیگ بیت و ایشی و ٹاہنو کیکے نہ بیت۔ بلکہیں باز بہت و ہر کس ایشی و پسند و
 دوست داریت (۱)

ایوری میز ز انسا ئیکلو پیڈیا (۲) و متا بک و گیدی شاری و تما مارا
 گوٹھیں و ہدانی ہے رنگیں کو نہیں دود و ریدگ و بتل و وساہت رسنت کہ آ
 تاریخ و تما گنگ نہ بنت۔ عا میں شوانک و ہز گرانی بیگھ بانگھی زند و ہیال و لیجہ
 و دود و رسم کہ آشہ باہند و جذبگال سرکیل انت۔ بے تاریخ دان چوشیں معمولی
 و کسانیں چیزان و نوشتہ نہ کن انت و ناں ایشان و اہمیت و ہر زشتے دنت۔ بل
 گیدی شاری ہے ہمیں رسم و رواج، بے مانائیں شیر و راہبدریں کسواں چہ پر
 انت کہ اے چہ لاچاریں ڈوبر اودی بہت و ہوما کا بہنت۔

کی نوٹیور یو کی (۳) و ہیال و چہ دل و جملہ بھیاں در کپٹھیں گالوار گیدی
 شاری انت و اے ہما تو م انت کہ انسان و ڈوبر و ہندالان جنت، مزن بیت و
 ردوم زیریت۔ بلبل و و شیں بولی و پگل و ٹرٹر و گول دل در پیگ و در ہنگال
 زیریت و وتی دیما شیر چہ ڈوبر ادر کا بہنت۔ ہے گیدی سوت مہر و محبت و ،
 زیبائی و نماداری و دیدار و جتائی و ترس و ہیم و جذبگال سرکیل بہنت۔

۱۔ (حوالہ) قاضی، ڈاکٹر سرفراز حسین، ”پنجابی لوک گیتاں دافنی تجزیہ“ تاکدیم ۱۳

۲۔ ایضاً تاکدیم ۱۷

۳۔ ایضاً تاکدیم ۱۳

آسکر وائلڈ (۱) عشتیت کہ گیدی سوت ہمے رنگیں ٹپے کہ مرے محبت ء دست مان آہنگوں اے ہونین بیت ء ایشی ء درد بہتر گیش یوان ء روت۔

ڈاکٹر عبدالحق مرے گوشتن (۲) ء گیدی سوت وتی دیماچہ مہلوک ء ڈوبرا ودی بنت ء اے مہلوک ء برے باہندانی جا ہیگیں اکس کشی کنت۔ اے سوتانی تماچ پیس وساپس پیدا کی بزاں تصنع، ونگڑیں نماداری ء گوشت ء کار پد گندگ نہ بیت۔ وتی بے روریائی ء راستیں باہند ء جذبگانی سبب ء اے سوت مہلوک ء ارواہ ء نندان رونت ء دل ء دریاء ء تہا گورم ء چولائی ودی کنت۔

گیدی سوت ہما دنیا ء نام انت کہ آئی ء اے سرا بگرداں آسرا ہر چیز ہو ء شریک انت۔ آسمان ء گلزمین ء کوہ ء کورانی دل ء دریگ ایشی ء تہا مان انت۔ دنیا ء ہمک مردم چریشی ء اثر مند گندگ بیت ء وتی رنج، درد ء وشی ء شادھی ء وھد ء پاساں ایشان ء وتی شاہد ناہین ایت۔ ہر وھد یکہ انسان ء دل گریت گڑا شبنم ء تر مپانی پیا کدرت ء رنگ چو درین ء آئی دیما پد ر بنت۔ دریا چول وراں ء گندگ بیت ء چہ کوہ ء جبلاںی سر جنو کیس گوات آئی گوشاں چہہانٹ جنان ء مالوم بیت ء چہیہ ہمے چہہانٹ جنو کیس گوات آئی ء زرد ء ڈکان ء ونڈگ لوہیت۔ ہمیشکا آگڑا ہمے پیس چہہانٹے ء درجگ ء دزگلاش بیت ء تاں دو میگاں

۱۔ (حوالہ) قاضی، ڈاکٹر سرفراز حسین، ”پنجابی لوک گیتاں دافنی تجزیہ“ تاکدیم ۸

۲۔ مر عبدالحق، ڈاکٹر ”سرائیکی لوک گیت“ تاکدیم ۷

ہمے چہمانٹ راسر کنگ ء کوشت کنت۔ (۱)

انسائیکلو پیڈیا برٹانیکا (۲) ء رد ء گیدی سوت آشاری انت کہ آئی ء توکا
وساہت ء روایت، دود ء رسم، میل ء چاڑ ء اعتقاد ء سون بزاں توہمات ء گوں
پجی ء عاٹیں مہلوک ء مارشت ء چم چاری ہم گندگار سنت کہ اے یک پلوے
کوہنیں ء کدیمیں زمانگ ء گوں سیادی دارنت ء دوئی ہنگا اے موجود تیں نوہت ء
دمانگ ء ہم وھدے وھدے گندگ ہنت۔

چوناھا گیدی شاری ء باروا اے برزی تعریف داں سندے ء
راست ہم است انت بے اے وڑ وڑیں ء نکر ٹیرائیں تعریفاں ماگیدی
شاری ء سرجمیں ء پیلوں تعریف گوشت نہ کنیں۔ پرچہ ایشانی توکا بازیں
گوزوری ء نزوری گندگا کھنت ء ہمیشانی توکا گیدی شاری ء کجھیں ء تیوگیں
تک ء پھنات دیمارگ نہ بو تگ انت۔ بلکنیں ہر یکے ء وتی وڑا گیدی شاری ء
یک ء دو و پھناتانی باروا وتی ہیال ء لیکھ درشان کنگ انت۔

اداما گیدی شاری ء باروا ڈاکٹر سر فراز حسین قاضی (۳) ء ہیالاتاں
دیمکاریں کہ آئی ء ہیالات داں بازھد ء گیدی شاری ء جھگیری کنت۔ ایشی ء
گوشتن ء گیدی شاری ہما شاری انت کہ آئی ء سیادی چہ گوشتیں ء باز کوہن ء

۱۔ راجا رسالو ”پنجاب دے لوک گیت“ تاکدیم ۵۵

۲۔ حوالہ، قاضی، ڈاکٹر سر فراز حسین ”پنجابی لوک گیتاں دافنی تجزیہ“ تاکدیم ۱۸

۳۔ قاضی، ڈاکٹر سر فراز حسین ”پنجابی لوک گیتاں دافنی تجزیہ“ تاکدیم ۱۸

کدیمیں دماغ ء گوں بہ بیت ء برے برے اے نوکیں دور ء ہم شگ بہت ء
 ایسی ء سربری ء زاہری سورت بزاں (Form) آزات لپہ ء وڑاہیت ء ایسی ء
 اندری سورت گوں غزل ء نزیک تربیت۔ ایسی ء زبان صاف، ذکر ء عا میں
 مہلوک ء زبان بیت ء گیدی شازی ء بن گپ محبت ء مہر ء پچاراں گوں پچی ء
 موسانی، رنگ ء سماں ء انسان ء بگرداں کائنات ء ہر چیز ء چاگرد ء بہ حریت۔
 ء ایسی ء نوشتہ کنوک ء نام مالوم مہ بیت۔ انسانی جذبگ ء حیالانی
 بیان کنگ ء وہد ء حج شرم ء لچ یے ایسی تماگندگ مہ بیت۔ زندگی ء ہر رنگ ء
 ہر پہنات ایسی ء تما موجودت بہ بیت۔ گڑاے جائیگیں مانماں گیدی شازی ء
 شگ ء حقدار کرزیت۔

گیدی شازی ء حمے تعریف ء تما کلیں گالواروتی حقدار است انت،
 بے ایسی ء بارواے شگ کہ باندیں گیدی شازی ء شکوک ء ناہینوکانی بارواکس
 سہی مہ بیت کہ اے کے ء ناہینگ انت؟ اصل ء گپ چوش نہ انت کہ ایسی
 بارواکس سہی مہ بیت کہ اے کے ء ناہینگ انت؟ بلکنیں بکبہیں کوہن ء کدیمیں
 شازی ء گوں پچی ء گیدی کہہ، ہند، گوشن بزاں اقوال، ہتل ء مثال اے دراہ
 انسانی حوریں تجرمت ء جوڑشتے ء نام انت کہ ایسانی سراکسی نام ء پتہ ء مہر
 نیست انت۔

چوش کہ زبان و ت انسانانی یک هوریں، برزء مزن شائیں راجمانی
 تخلیق (Communal Authorship) یے کہ آبنی آدم ء مشترکہ ء هوریں
 جمد ء کوشستانی سرارستہ ء مزن پیٹنگ ء روش پہ روش چاگردی، مالی، دودمانی ء
 راجمانی گزرانی متابک ء پراهوان ء ءودان ء شنگ۔ کس چوش گشت نہ کنت کہ
 اے زبان فلانی ء ناہینگ ء بیچہ زبان یک مردے ء ناہینگ ءوسی کارے۔ ہمیشکا
 زبان ء گوں هور گیدی لہز انک کہ آشاری بہ بیت یا بتل ء گوشن بہ بنت یا کہ کہہ ء
 ہمد بہ بنت۔ گیشتر انسانانی مشترکیں ء هوریں سوج ءھیالا تانی برورد ء حاصل
 انت کہ آمرچی گیدی لہز انک ء نام ء گوں ہجہ آرگ ء زانگ بنت ء ایشانی سر ء
 کسی پتہ ء ہمرے گندگ نہ بیت ء بیچہ یوت کنت۔

پرچیچہ گیدی لہز انک ء ایشی ء متکب ء مانہہ یک ہرے ء نمائندگی ء
 جہگیری نہ کنت۔ بلکہیں اے یک استمان یے، یک راجمان یے ء مجموعی جاور ء
 دروشمانی شون دینت۔

گیدی شازی ء دومی مستریں ہاسیت ء سپت ایشی ء زیمیر ء
 موسیقیت انت، بلکہیں گیدی شازی ء بارواداں اے ہد ء شنگ بیت کہ اے
 زمہل ء ہرے۔ چیا کہ گیدی شازی ہدر ء الہان ء شازی انت کہ آنویسگ نہ
 بیت۔ بلکہیں مدام گوں الہان ء ترز ء ءوشیں گٹ ء گوں شنگ بیت ء زیمیر ء پیما
 شنگ ء تالان بیت۔ بزاں گیدی شازی ء زیمیر کیں چیز ء دو نام انت ء یک

دو میگے ہا ترا لازم و ملزوم انت۔

کو مبرز (۱) و (Coombes) و نزیک و گیدی شاری موسیقیت و
 زیر شیرانی جادوے کہ شائرہمے جادو و سبب و وتی نگو شوکاں بے سد و سار کنت
 و راست ہم ہمیش انت کہ گیدی شاری آلولی بہ بیت یا سپت، ڈیکی بہ بیت یا
 لیکو، لیلڑیاں لا بہ بیت یا لیلی مور، شلو کیس نود و پیا گواریت۔ بشام و تر مپانی رازا
 شلیت، ہار و ڈول و ملیت۔

1. Literature and Criticism. P.25.

ڈیہی ء سر بن

چوناہا جہیں ء تیوگیس شاری ء سیادی گوں ڈیہہ ء ڈگار باز سوگو ء
 مہکم انت۔ بل ڈیہی چوش کہ چہ وتی نام ء گوں پدرا ء سر انت کہ اے چہ
 ڈیہہ ء لوز ء در کھتگا انت ء دومی تیوگیس گیدی شاری ء نسبت ء اے تہر بزاں
 صنف وتی ڈیہہ ء ڈگار ء گوں زیات ہمگر نچ ء ہمد پ گندگ بیت۔ دومی لوزانی
 تہا چوش ہم گشگ کر زیت کہ ڈیہی، ڈیہہ ء ڈگار ء دومی نام انت کہ اودا ڈیہہ ء
 ء ڈیہہ ء گوں ہمگر نچیں جہیں چیزانی تات ء پچار مان انت۔

راست ہم ہمیش انت کہ ڈیہی، ڈیہہ ء دروشے۔ ڈیہہ ء گونا پے ء
 ڈیہہ ء گلزمین ء نمیر انیں تات ء پچارے۔

ڈیہی کدی بن گج بو تہ، چوں بن گج بو تہ ء ایشی ء اولی ماہینوک ء گشوک
 کے انت؟ اے جستانی پکائیں ء سوہویس پسو دیگ باز مشکلیں ء گرانیں کار ء

رہوے، بے ماگشت کنیں چوش کہ جہیں گیدی شازی ء سر بن شہ زندگی ء
 پڑرا و دی بیت۔ ہمے رنگ ء ڈیہی ء سپر ء سلسلت ہم شہ زندگی ء بن گج بیت۔
 زندگی چوش کہ وت کو ہن ء کدیم انت۔ ڈیہی ہم ہمے ڈول ء کو ہن ء کدیم
 انت۔

دومی گیدی لہز انک ء پیٹا ڈیہی ہم بلوچ استمان ء شہ اولسری زند ء
 گوں ہمگر نچ ء شریدار انت۔ بل اے ہبر کہ آولی نامراد کئے ات کہ آئی ء ڈیہی
 وتی ڈوبر ء سینگ ء جذبہ ء پریاتاں گوں سارہ ء سینگارہ ء وتی جگر ء ہوناں گوں
 رو دینتہ ء مزن کتہ۔

اے جست ء پسو ہمے ہاترا گیشگ ء گیوارگ نہ بیت کہ گیدی لہز انک
 یک نپر ء مردم یے ء تخلیقی کار ء کردے لیگ نہ بیت۔ بلکن اے راجمانے ء
 ہوریں تخلیقی کردے تجربے زانگ ء منگ بیت۔ پیشگیں ء گو سگیں دور ء نو بتانی
 وھد ء سوسائٹی بزاں راجمان ء وڑ ء بھیر اجتماعی ات کہ اودا ڈیہہ ء ڈگار اجر داں
 زندگی ء تیوگیں مال ء ٹدی راجمانے ء ہوریں ء مشترکیں مال ء ملکت زانگ
 بت۔ بلکن داں اے ہد ء نپر ء غم، جہیں راجمان ء غم زانگ بت۔ نپر ء وشی ء
 شادھی تیوگیں استمان ء وشی لیگ بت۔

موڑی سر زند ء ہر حساب ء لیکو شریداری ء ہمکاری ء بیات ء
 سر ء ات۔ زبان ہم بیاد م ء اولی ء مستریں ہوریں تخلیقی کردے منگ بیت ء

زبان یے ءِ اولی لبر انک بزاں گیدی لبر انک ہم راجمانے ءِ ہو ریں میراث ءِ مال
 ءِ مڈی یے کہ ایشی سر اکی مہر ءِ پوپہ گندگ نہ بیت ءِ بیچہ منگ بیت۔

پہیشکا ما گندیں کہ گیدی لبر انک وتی اظہار ءِ درگت ءِ یک نپر ءِ
 مردے ءِ توار ءِ کو کارے نہ انت بلکیں اجتماعی انت۔ گیدی لبر انک ءِ تیوگیں
 تجرت ہو ریں تجرتانی درشانی ءِ نام انت۔ زبان زانتانی متابک ءِ ہر زبانی ءِ
 سری لبر انک آئی ءِ گیدی لبر انک انت۔ بزاں ہر وھدیکہ سچ زبانی وجوت نیام ءِ
 کیت تہ آئی ءِ لبر انکی اظہار ءِ اولی دروشم بزاں (Form) گیدی لبر انک ءِ
 سورت ءِ دیما کیت۔

دومی لوزانی تھا چوش ہم گنگ بیت کہ انسانی جذبہ ءِ باھندانی ہندت
 چہ گیدی لبر انک ءِ من گنج بیت۔ ہمی پیما ڈی ہی ہم بلوچی گیدی لبر انک ءِ یک
 ترے کہ دستونک ءِ ڈول ءِ ایشی توکا، محبوب ءِ ڈیل ءِ بالاد، آئی ءِ دروشم ءِ
 گوناپ، ڈک ءِ مونجانی اھوال، عشق ءِ دانہ ءِ پریات، جتائی ءِ درد ءِ شوش
 ڈینہ ءِ ڈگار ءِ پچار مان بنت۔ ڈیہی ءِ توکا ہمی تات ءِ پچار ہیچہ زیبا ءِ وشیک ءِ
 پینان بنت کہ ایشی ءِ ہر لوزوتی ہند ایک زتملی دنیا یے داریت۔ ڈیہی ءِ زبان ءِ
 ایشی ءِ توار ءِ لچگ ہیچہ شیر کن ءِ نازر ک انت جھیکہ چہ شانکے ءِ آپ رشگا انت،
 سمین ءِ سارتیں گوات ءِ کوشے کشگان انت۔ درین ءِ ہفت رنگیں رٹنے برانز گرگا
 انت۔

ڈیکی بندراھے رنگیں مارشتے، درد پریاتے کہ اے وتی اظہار
 رساںک ۽ بزاں لبلاغ ۽ ہواگاں گوں تمانیں مہلوک ۽ دل ۽ توار گندگ بیت ۽
 ڈیکی ۽ ہر ہر لوز ۽ توکاٹھیجہ کلیں استمان ۽ درد بدین انت۔ ڈیکی ۽ بن گپ
 حسن ۽ عشق ۽ ایشی ۽ وڑوڑیں ویل ۽ وا کہانی چاگرد اتریت۔ ڈیکی سوچ ۽ پھر ۽
 بر ہلاپ تچکیں ۽ سادگیں سورت ۽ چڑو زندگی ۽ جذبہ ۽ ویل ۽ وا کہانی گپ
 کنت۔ ڈیکی ۽ شاروتی وڑوڑیں تجربت ۽ مارشتاں ہمے رنگ ۽ پدرا ۽ سہر کنت کہ آ
 کلیں استمان ۽ تجربت ۽ مارشت زانگ بنت کہ اودا یک پیرے ۽ ڈک ۽ آئی ۽
 درد ۽ دور کلیں مہلوک ۽ درد ۽ غم لیگ بیت۔

ڈیکی ۽ مستریں ہاسیت ایش انت کہ ایشی توکا درد، مونج ۽ گم ۽ کہہ ۽
 پچارانی بیگ ۽ باوجوت اے وتی رساںک ۽ لبلاغ ۽ درگت ۽ چچ پیسے مونجائیں
 اثر ۽ تاثیرے ودی نہ کنت۔ بلکنیں ڈیکی ۽ اشکنگ ۽ گوں مونجائیں ۽ زہیریں
 دل بود کاہنت۔ گھر نگیں ۽ بے واکیں ارواہ بھتر شور کاہنت۔ ڈیکی ناامیتی ۽
 دلپروشی ۽ بر ہلاپ امیت ۽ اوست ۽ نوکیں چاگردے ودی کنت کہ اودا
 گھر نگیں ۽ مرمرانیں جذبہ یک نوکیں وس ۽ وا کے ۽ گوں دیما کاہنت۔

پرچہ ڈیکی ۽ بن ہشت مر ۽ محبت ۽ جذبہانی سرا ایر انت۔ محبت ۽
 زندگیں شہہ ۽ دو نام انت۔ مر، زندگی ۽ سر بندی کنت ۽ انسان ۽ سر جم کنت۔
 ڈیکی ۽ سرچہ مر ۽ محبت ۽ جذباں بن گنج بیت ۽ ایشی ۽ دمب ہم گوں مر ۽

جذبگاہ آسربیت۔ ڈیہی ء جہیں گالانی تمامر ء یک نہ کٹو کیس جذبے لبدین ء
 نیران انت۔ ڈیہی چوش ء یک لکھ ء ساعتے ء تخلیق انت، بے ایشی ء اندرا
 صدیانی تاریخ جھجلاہگان انت۔

لکاں انسانانی دل ء پاپار ء سار تیں اشکار، لکاں بے قرار ء بے تاہیریں
 ارواہانی ارمان ء اومان ء ہزاراں موسم ء مولمانی رنگ ء دروشم ایشی ء پراہ ء
 شاہگانیں سینگ ء براہ انت۔

اگاں ادالے گنگ بہ بیت کہ لچے ء دستونک ہر دوئیں چہ ڈیہی ء اپ ء
 پیداو گنگ انت تہ اے ردیں ہبرے نہ بیت۔ پرچیکہ اگاں گول ہیرت نگاہی ء
 گندگ ء چکاسگ بہ بیت تہ غزل، ڈیہی ء اندری دروشم انت ء لچہ دری دروشم
 گندگ بیت۔

چوناہیا ہم گیدی شاری تمامیں شاری ء مات ء سرچمگ لیگگ ء
 منگ بیت۔ لولی بہ بیت یا لیکو، زہیروک بہ بیت یا ڈیہی، سپت بہ بیت یا موتک،
 لیلڑیاں لاہ بیت یا لیلیٰ مور اے دراہ کیس عمد ء وھد ء پیداو انت۔

کوہنیں ۽ نوکیں ڈیہی ۽ دروشمی پرک

وڑ ۽ بھیر بزاں لہز انکی ۽ ازمی دروشم ۽ هواگاں گوں مرچاں ڈیہی ۽ دو
مسترے، جدائیں ۽ اکیلائیں رنگ گندگ بنت۔ ڈیہی ۽ ھے ہر دو اکیلائیں ۽
مسترے بھیر ۽ رنگاں ما کوہنیں ۽ نوکیں ڈیہی ۽ نام گوں گیوار ۽ جداکت کنیں۔
کوہنیں ۽ کدیمیں رنگ ڈیہی ۽ ھما بھیر انت کہ آسہ گالی انت۔

وتی ازمی دروشم بزاں (form) هواگاں گوں ھے سہ گالی ڈیہی ۽ وڑ
وڑیں بھیر گندگا کا بنت۔ بازیں ۽ نچشمیں ڈیہی ھم است انت کہ وڑ ۽ بھیر ۽
ھساب ۽ گوں جاپانی ہانیکو ۽ نزیک ترانت۔ بزاں جاپانی ہانیکو ۽ پیالشی ۽ اولی گال
بزاں مصرعہ ۽ آخری گال بروبروان ۽ بنت ۽ نیا مچی گال سری ۽ رندی ہر دوئیں
مصرہاں چہ کمیں دراج تربیان بیت۔

ہمیشکا کوہنیں ۽ وی ازمی دروشم ۽ ھساب ۽ گوں باز ھد ۽ جاپانی
ہانیکو ۽ ھمکوئگ ۽ ھمدپ گندگ بیت۔ اے جمل دا نگیں مثالاں پہ ڈیہی ۽
ہانیکو ۽ نزیکی ۽ نزیکی ۽ چارات۔

تن و عمران ء

گراں وٹی نازاں (۱) نام و گنداں رفتہ

آزماں ترمان (۲) ء

ڈیٹری (۳) برپیشہ

میں ڈیٹریس (۴) سخت ءھیال کن

میرد (۵) نر پیشہ

دلڑی (۶) سیاہی ء

نازاں رنجاں انچوکیٹ اول

رواں زیندغ دراہی ء

دیرکش میں لال ء

تنگ ات میں دلڑی گڑاس داندہ

گریغ (۷) خیال ء

لہر دل (۸) لیناں (۹)

مں ریشاں انترساں (۱۰) جہل ءچوں

چل جناں پیناں (۱۱)

۱۔ دوست ۲۔ ترمپانی شزنگ ۳۔ بواں ڈیہ ۴۔ ڈائن، دل کش ۵۔ مرد کے بنام ۶۔ بزاں

۷۔ گریوگ ۸۔ باخذ، نکل ۹۔ تاب، ریس ۱۰۔ لولس ۱۱۔ تیاب گوڑ

چلہ چاندی ایس
میں بتیں (۱) ایذا روح گوں
لال ءباندی ایس

گلہ (۲) پیشانی
نو کر باٹاں لال ء
گڑدیں ریشانی

کس پہ کس ءنہ مڑتہ
جوان ایس تووٹ شتغ ءے
نئے ماتئی گلائے زڑتہ

زندہ (۳) پیر ء کھرائیں
پیریں میل ءے (۴) منی دوست ء
امراہ ضامن خدائیں

دیگر (۵) زڑ (۶) پیشہ
میں لال ء ہند ہموذ نہیں کہ اوذا
روش لغز (۷) پیشہ

۱۔ چند ۲۔ بہتر گل ۳۔ سلیمان کوہ زندہ نامیں پیرے ۴۔ ملاقات ۵۔ عصر ء وہد

۶۔ بزال زرد ۷۔ ایریک، جملاد یوگ

کو نہیں ڈیہی وتی از می درو شمء ہوا گال گوں باز ہدء جاپانی ہانیکوء
 نزیک ترانت۔ بے ہانیکوء گوں سک نزیکی ء ہمد پی ء چہ امید ہندے ہندے ما
 گندیں کہ ڈیہی ء سری گال شہ رندی گال ء کستر ء جاگے رندی گال شہ
 نیامجی ء مستر گندگ بیت۔ بزاں دران ء گونڈی ء حساب ء چوشیں ہاسیں
 پابندی دہ نیست انت۔

کو نہیں ڈیہی ء بر ہلاپ نوکیں ڈیہی ء تادو گال بنت ء اے ہر دو کیں
 گال گیشتر ہم وزن ء ہم رد بنت بے بازیں جاگماں پنجانی ماہیا ء ڈول ء سری گال
 کمیں کستر ء دومی گال کمیں دران تر گندگ بیت۔

چوش کہ اے جہلی داتگیں مثالیں بجمدات :

دعا یے لوٹاں میں پاک جناب ء

گوں میں میلی (۱) میں ہل گلاب ء

کشتہ داتئی وتی گوش ء والی

میں روح ء شوریں گراں مرگاں بابلی

میں گنداں دوست ء کلاں دور ء

چوہوئی پل بنت چیتز (۲) شور ء

تراپت (۳) قرآن ء ملی (۴)

تراشاں (۵) آروش آذیں (۶) میں لاش روانہ ملی (۷)

۱۔ مس دہ شانی اے بالی مر گے

جہاں کنت پیراں زیارت مٹیں وٹی دوست بزر گے

۲۔ اللہ بیاری ترا حاکم وخت ء

نئے منادید ءرا ہے من گوں نیلاں (۱) ہست ءے

ہمے دو گالی نوکیں ڈیہی ء میل ء وہیر مرچاں باز گندگ بیت۔۔ بے ما
اے گوشت نہ کنیں کہ ڈیہی ء اے نوکیں میل چوں دیم آتکھ ء نوکیں ڈیہی ء
نام ء ایشی ء وٹی پاڑ بزاں ہنڈال چوں بلوچی لہز۔ انک ء تہا سو گو ء مہکم سنگ انت۔
لہز انک ء باروا گنگ بیت کہ ہمے رنگیں سر زوریں تخلیقی کار ء کر دے
کہ اے ہاز ء توپان ء پیما وٹی راہاں وت در گجیت۔ بزاں تخلیقی وس ء واک اظہار ء
در گت ء لہز انکی ء از می وڑ ء بھیراں وت تاہین ایت ء ویم کاریت۔

دومی نوکیں ڈیہی ء تخلیق ء سرا ہندے ہندے ہمسائگیں زبانانی
بزاں سرا نیکی ء پنجابی ء اثرات ہم گندگ بنت۔ چوش کہ نوکیں ڈیہی ء
دروشم سرا نیکی زبان ء ”بجڑو“ ء پنجابی ”ماہیا“ ء چیزے اثرات ہم ڈالچار
کنگ نہ بنت۔ چوننا ہا سرا نیکی ء ”بجڑو“ ء پنجابی ”ماہیا“ ء تہا ہم دو گال بنت۔
بے ایشانی اولی گال کہیں کستر ء دومی گال دران جتر گندگ بیت۔

اداسری سرا نیکی ”بجڑو“ ء چیزے درور چارات۔

پچھن کنڑکاں کون کپسی

تساں لڈنہ و نچوروزی مالک ڈیسی

باغاں وچ سرہرنی

ہیتھ نہیں ڈھولے دامیڈی عزت تباہ کرنی

باغاں وچ کیلائے

ملزوی تے مل ڈھولانہ تیں و نچوز داویلہائے

گاڑی چل دی ہے ڈھو کر کے

اسیاں تے رت روون سچواں تو مونہہ کر کے

نوں ادا پنجاہی ماہیاء چیزے مثالوں بچھنت :

ہٹیاں تے کھنڈویٹی

اک تاں غریبی آدوجی بچناں کنڈکیتی

چھوٹیاں راتاں نی

عمر اں مک جانیاں مہیوں مکناں بااتاں نی

آسمانی تارے نیں

جنہاں نال اسماں لائیاں او ٹھگ و نچارے نیں

اولی گال ء کستری ء دومی گال دراج تری ء سبب ء پنجابی ماہیاء باروا
گنگ بیت کہ اے یک ء نیم گالی سوت ایت (۱)۔ دومی پنجابی ماہیاسیادی ء قبلے
گندگ نہ بیت۔ بلے پنجابی ماہیاء سرائیکی جگرو ء گول چیزے ہم رنگی ء ہم
درو شمی ء باوجوت نوکیس ڈیہی ء تماچو شیں باز کم مثال مل انت کہ آئی ء اولی گال
پنجابی ماہیاء سرائیکی ء جگرو ء پیابے مانہ ء بے مکسد بہ بیت۔

راستیں ہبر ایش انت کہ ہمساہگیں زبان الم ء یک دگرے ء گول
بازیں چیزاں بزاں لبرزاں بجز داں لبرزاں کی صنف ء تہراں ہم مٹ سٹ کنت ء
دیگ ء گرگ ء اے میل دو دیہی ء دو پہنادی کار ء کردے۔ پیمیشکاپوت کنت کہ
نوکیس ڈیہی چہ پنجابی ء سرائیکی ء ماہیاء جگرو ء اثر مند بیت۔ بل اے حبر
پکانیگ ء پھیر گوشت نہ بیت۔ پرچیہ گیدی لبرانک ء ہواگاں گول اگاں ما
ہیرت نگاہی ء گول چاریں تہ بازیں ہوریں ء مشترکیں لبرانکی میل یک
دومیگ ء زباناں مل انت۔

چوش کہ ”پٹا“ انت۔ ”پٹا“ پشتو ء پنجابی ہر دو زباناں تو کا گندگ بیت۔
ہمے گیدی سوت بن گپ ء سر ہال ء ہواگاں گول پنجابی ء پشتو ہر دو گیدی
لبرانک ء تہاکیں سورت ء کیں مانہاں کار مرزبیت ء گنگ بیت (۲) کہ پشتو ”پٹا“

۱۔ عبدالغفور قریشی ”پنجابی ادب دی کہانی“ تاکدیم ۷۵

۲۔ افضل پرویز ”بن پھلو اڑی“ تاکدیم ۱۱

سہ ہزار سال مسیحؑ چہ پیش کار مرزبانؑ پیداک انتؑ پنجابی ”نپا“ ء باروا
 دعومئی ایش انت (۱) کہ ایشی ء امراہ چہ سہ ہزار قبل مسیحؑ ہم گیش انت۔
 کوہنیں ء نوکیس ڈیہی ء اے از می گیش و گیواری ء پرک ء پتوت ء
 شوندری ء ابید اے ہر دوئیں تہروتی بھچ ء سرہال ء اعتبار ء یکیں جاوہر ال ء
 نشانبری ء جہمیری کنت۔ بزاں محبت ء کسہ ء پچار، دوست ء سپت ء سازا، مند ء
 نیادانی باز ء واہگ، جتائی ء سوز ء شوش، بے وسی ء لا چاری ء گپ ء تران، زرد ء
 کوکار ء پریات، دمانگ ء بے وفائی ء احوال ء دوست ء لامتائی ء بے حیالی ء گھہ ء
 گماذ اہر دکانی توکا یکیں پیا گند گا کانت۔

بے زبان ء تام، شیر کنی، سادگی، ڈولدری ء جذبگانی بے روریائیں
 درازگازی ء ہوا لگاں گوں کوہنیں ڈیہی وتی مٹ وت انت۔ کوہن ڈیہی ء توکا جج
 پیس و گکڑیں، وسا چیں ء پونچیں باہندی درشانی ء گند گائیت۔

کوہنیں ڈیہی ء ہر ہلاپ دومی شمگا نوکیس ڈیہی ء زبان سک سک،
 بازاری ء سربری بزاں سطحی جذبگانی جہمیری کنان ء گندگ بیت ء روح ء
 کوکار ء پریاتانی ہر ہلاپ ایشی توکا جسمانی چک ء تانتر ء تار ء نفسانی واہگ ء
 خواہشانی شون ریت۔

۱۔ قاضی، ڈاکٹر سر فراز حسین ”پنجابی لوک گیتاں دافنی تجزیہ“ تاکدیم ۱۷۱

گیدی سوت ء اے تھر ء چہ ابید ڈیہی نامیں ”داستانی“ بھیر ء
 ترزے ہم ”دستاغ“ ء شازی ء تماگندگ بیت۔ اداہمے ڈیہی نامیں داستانی
 بھیر ء چیزے گال پیش دارگ ہنت۔

۱۔ ڈیہی (۱) دانزا (۲) ڈیہی ک
 باز نہ جنئے یکے دو جن
 یک دو ڈیہی گوں زور ء جن
 گوں تی ڈیہی (۳) مس کوٹغ (۴) ہاں

۱۔ ڈیہی ۲۔ دانگ، ڈردانگ ۳۔ ڈیہی سوت ۴۔ مکر یونگ

ڈیہی ء ہائیکو ء ہم دروشمی

ڈیہی ء ہائیکو ء پروتی ہم دروشمی ء ہمگوگی ء درگت ء چیزے گنگ ء
 پیش ہائیکو ء بنزہ ء رست ء روم ء بارہ ء سرپد بیگ المی انت۔ بزاں سری مارا
 اے گندگ لوٹیت کہ ہائیکووت چے انت، ایشی ء دروشم چے پیم انت ء جاپانی
 شاری ء تہاے ترچوں دیما آتکہ۔

ہائیکو جاپانی شاری ء یک ترے کہ چہ چیار سد سال ء بگر داں
 مرچاں ایشی ء مشہوری ء نامداری ء تہاچ پر کے گندگانیت۔ ہائیکووتی بنزہ ء چہ
 ہائیکائی نامیں ترے ء سیادی داریت۔ ہائیکائی وتی دروشم ء حساب ء یک
 دراجیں لچھے ات کہ بازیں شاراں ہوریں سورت ء ناہینت۔

بندر ہائیکائی شانزدہمی کرن ۽ ساد گیس، ہجگمیں ۽ ہمگر نچیں تہرے
 ات۔ ہے تہر بازیں شائرانی مچکائیں کوشستانی سبب ۽ وجوت ۽ کاتک۔ ہمیشکا
 زاہری ہمگر نچی ۽ علامت ۽ ہواگال گول ہائیکائی ۽ بن گنج کنگ ۽ ہاترا موسم ۽
 ہاسیت ۽ ہج نہ ہج ہمیں بست ۽ بندے زلور کنگ بت۔ پہ مثال ۽ زمستان ۽
 درگت ۽ سارتیں لوری، ماہکائی ہزام ۽ بابت ۽ زرد آکو ۽ سول یا چیری ۽ پل ۽
 تیر ماہی ہاترا شپ چراگ ۽ تاکر تیج ۽ ہاترا میہل نائیں پلے ۽ پن ۽ پلانی ذکر
 بنگیجی علامت ۽ سورت ۽ کار مرزبت ۽ ہے علامت ”ہو کو“ ۽ بنیات
 کوشت ات۔

اولی شائر ۽ ہجگی گال گشت انت کہ ایشی ۽ سلیل بزاں رد ۵۔۲۔۵
 رکنانی سرابت ۽ ایشی ۽ تما موسم ۽ علامت ہم کار مرز کنگ بت۔ پداومی شائر
 ۷۔۷۔۷ ارکانانی حساب ۽ گول ایشی ۽ را دیماودان ۽ بر تنت ۽ اے کساس ۶۳،
 ۵۰ یا سد گال ۽ دراجی ۽ سر بت۔

ہائیکائی ۽ ہے دراجی، مشکلیں ۽ بستگمیں بحرانی سبب ۽ باشو ۽
 (۱۶۹۳۔۱۶۳۳) کہ وتی و ہد ۽ مستریں شائرے زانگ بت۔ اولی رندا ہو کو ۽
 ہجگی ارکان بزاں ۵۔۷۔۵۔ سلیل ۽ را ہو کو ۽ بنیاتی ارکان منان ۽ آئی ۽ ہائیکو
 ۽ بن ہشت ایر کتہ۔ بلے دو می ہمگاباشو ۽ چوش بازیں ہائیکو ہم گشتگ انت کہ آیانی

ارکان چہ ہبده صوتی ارکاناں گیش اتنت۔ بزاں ہونیکو ۽ دروشم ۽ راسی ۽ سرپد
 بیگ ۽ باوجوت آئی ۽ ہندے ۽ چہ ہے روایت ۽ وتی دیم چریتہ۔
 نوزدھی کرن ۽ تہاشی نامیں ہانیکو کٹوگے ۽ ہانیکو ۽ دروشمی بزاں ہیبتنی ہندش
 ۽ ہچانی ہلاپ ۽ توارچست کتہ ۽ باشو ۽ سرا ایرادگران ۽ آئی ۽ ہانیکو ۽ توکا
 نوک نوکیں ۽ وژوژیں تجربتانی کنگ ۽ سر ازور پرداتہ۔

شکی ۽ نزیک ۽ لہز انک ۽ ارواہ ۽ ایشی ۽ مول ۽ مراد چڑوزیبائی ۽ پیدا
 کنگ انت ۽ چوشکہ ہانیکو لہز انک ۽ بہر ۽ تہرایت۔ ہمیشکا حسن ہر جاگے ۽ کہ
 بیت ہانیکو ۽ ہچ پوت کنت۔ شکی ۽ آئی ۽ ہمدلیں سحکاں بسون ۽ (Buson) را
 وتی آئیڈل تہیتہ۔ پرچیمہ باشو ۽ ہچمیں ہیلا تانی نسبت ۽ بسون ۽ گورآ
 تجربت ۽ شادی ۽ جذبگانی رنگارنگی ۽ زبان ۽ تامداری زیات شایگان ۽ ڈولدار
 گندگ بیت۔

شکی ۽ ہے نموگری ۽ نوکتریں راگند ۽ نظریاتانی سبب ۽ ہانیکو، چہ
 ہانیکائی ۽ ہوکو ۽ روایتی ۽ نام کہنیں چگری اثراتہاں تیوگیں ۽ پیلوں سورت ۽
 آزات پتہ۔ ۽ اولی براوتی اکھیلائیں ۽ سرجمیں شکل ۽ گوں دیما آتکہ۔
 شکی ۽ پدہنجی گودونا میں آئی ۽ رندگیر ۽ پیروکارے ۽ کہ آچہ شکی ۽ ہم
 گامے دسمتر اشتہ ۽ ہانیکو ۽ بنی ۽ بیاتی ارکاناں نمناں ۽ آئی ۽ آزات ہانیکو ۽ بن
 ہشت ایرکتہ۔ البت آئی ۽ موسم ۽ علامت ہما سورت ۽ ہانیکو ۽ تہاں جاہ داشتہ۔

ہنکی گودو ء نزیك ء ہائیکو ء ہنکنس دروشم پہ ہیلاتانی درانگازی ء
 درگت ء بلائیں ڈک ء ازجل یے۔ ہمیشکا آئی ء ہیال ء ہائیکو ء جیاتی ارکاتانی
 پابندی الہی اس ء آخری اس چیزے نہ انت کہ اے ہر سورت ء بر جاہ دارگ بہ
 بیت۔

ہنکی گودو ء یک دمہ سے سینسوی (SESENSUI) نامیں سچے ء چہ
 موسم ء علامت ء ہم انکارکتہ۔ آئی ء ہنکن ء ہائیکو ء تماموسم ء علامت گیر
 زلوری اس چیزے ء اے ہمے ہمیں سانکلے کہ ہائیکو ء پراہ دامنی ء ہننادی ء راہ
 بستگ ء انت۔

ہنکی گودو ء ہمے راگندانی ہلاپ ء کیوشی (KYOSHI) نامیں ناول ء
 آزمانکارے ء کوکار ء احتجاجکتہ۔ کیوشی ء ہائیکو ء کوہنیں ء کدیمیں دروشم ء
 درحق ء بازیں کتاب ء نوشتانک نوشتہ سنگ انت ء آئی ء دلیل ء توجیل ہمیش ات
 کہ ہائیکو یک کوہنیں ترے ء ایشی ء یک ہنکنس ء اکیلائیں دروشمے۔ کیوشی ء
 نزیك ء ہائیکو چڑو یک شیری جامع ء نام نہ انت بلکنیں اے یک ہاسیں پچر ء
 میلے ء نام انت ء ہائیکو یک ہاسیں موہ ء مکامے ء سر ایک ہاسیں ساعتے ء راوتی
 ہجگاں سوگوکنت۔ اگاں ہمے ساعت دست ء مینت گڑا ہائیکو ء تیوگیں اثر ء تاثیر
 زیوال ء تاوان بیت۔ ہمیشکا اے نوکیں سکین ء تحریک ہند را ہائیکو ء ارواہ ء

ہلاپ انت۔ چیا کہ ہانیکو یک کدیمیں ء کو نہیں تھرے ء باند انت کہ ایشی ء
ہمے کو نہیں ء جائیگیں رنگ بر جاہ دار گ بہ بیت۔

اولی جہانی جنگ ء پد جاپان ء تہا باز یں انکلائی بدلی سدلی دیما آہنگنت ء
ہانیکو ء درگت ء کیوشی ء تحریک ہم ہمے آشوبی (انکلائی) بدلی سدلیانی آماج
بو تہ۔ کیوشی تحریک ء ہلاپ ء سوجو (SOJO) نامیں شائرے ء توار چست
کتہ۔ سوجو ء گنگ ایش ات کہ ”منی راہ شونی اصول ایش انت کہ سچ
پیمیں اصولے ء پاندی الی ایں چیزے نہ انت“ سوجو ء اولی بر اہانیکو ء تہانہ چڑو
رنگی ہیالات دیما آور مچنت بلکیں آئی ء جنسی ویل ء وا کہہ ہم وتی ہانیکوانی
بچپ ء سر حال ناہینگنت۔

شواوشی (SHUOSHI) نامیں شائرے ء کہ آسوجو ء سچے ہم ات ء
ہمیشی گروپ ء باسکے ہم۔ ۱۹۳۱ ء تہا آئی ء چہ ہمے گل ء وتی دز کشی ء جار جت ء
اولی بر ء آئی ء ہانیکو ء تہا محبت ء عشق ء ہیالات باز پہ شاہگانیں وڑے ء ء
نوکیں مارشتے ء گوں دیما آور مچنت۔

شواوشی ء چہ پیش ہانیکو ء تہا کس ء مر ء محبت ء ویل ء وا کہہ وتی
ہانیکوانی بن گپ نہ ناہینگ۔ شواوشی ء ایشی ء سنگت ”سے ایشی“ (SEISHI)
ہر دکان ء جائیگیں وڑانوک نوکیں سر حال ء باہندی لہڑ ء ہلانی کار مرزی ء
سبب ء ہانیکو ء دامن پر اہ ء شاہگان گنگ۔

موڑی سر نوک باہندیس ورنائیں شائران ء ہائیکو ء پڑانوک نوکیں
 تجربت دیما آڈر سجت۔ ہے تجربتانی تاکساتاؤ (KUSATO) ء انسان دوستی ء
 ہاکیو (HAKYO) ء شوسان (SHUSON) ء انکلاہی رویہ ء میلاں بگرداں کاکیو
 (KAKIO) ء علامتی ہائیکو ہم گندگ بنت۔

ہائیکو ء رست ء ردوم ء دیمرئی ء جہل ء ہرزاں چہ ابید ایشی ء مستریں
 شری ء حسایت ایش انت کہ اے یک پلوے ء وقی درو شم ء تماگو نڈین انت ء
 دومی شنگاگوں فطرت ء باز نیک تر انت۔ سہی شری ایشی ء رمز ء ایمائیت
 انت۔ ہے سبب انت کہ مرچاں اے زربشتے ء سورت ء فرانسیسی، انگریزی،
 اطالوی، پرتگالی، سپانوی ء اردو شاری ء گوں سور بلوچی شاری ء تماہم
 گندگ بیت۔

بلوچی ہائیکو چہ اردو ء اثر مند انت ء اردو ء تما ہائیکو ء سکین چہ
 انگریزی ء سنگ۔ ہمیشکا اردو ء ہائیکو چہ انگریزی ء ہائیکو ء درو شان گوں ہم سنگ
 گندگ بیت۔ چوش کہ انگریزی ہائیکو ء جاپانی ہائیکو ء سنگ ء پانسنگانی پابندی
 نکت۔ ہے وڈا اردو ء بلوچی ہائیکو ہم چہ ہائیکو ء اصلیں ء جائیں وڈ ء میگ
 ء نہ انت۔

انگریزیء تہا مارا ہائیکو ء سے درو شم بز ان سے گالی ء یک گالی ہائیکو
گندگ ء رسنت البت شائرانی گیشترین بہرے سے گالی ہائیکو ء وتی ہیالاں
درشان کنگانت۔

یک انگریزی ہائیکو مٹوک ہیٹیٹ ء من ء شترتیس ہائیکو گوں قدرت ء تچکیں
تجرتے ء ودی بیت ء اے وجدانی تجرت چکیں زبانی ء تہا درشان بت بیت
ہمشاہر زبان ء تہا ہائیکو نوشتہ کنگ بیت جاپانی ہائیکو ء رشنگ ء سیادی گوں
فطرت ء باز سوگو ء مہکم ترانت جاپانی ہائیکو ء وڈا انگریزی زبان ء شائران ہم
فطرت ء سرلباز زوردات۔ بل انگریزی ہائیکو ء من گپ ء سر حال باز شائرانی ء
مٹادنی ء واہندانت ایٹی ء تہا ہر کسہیں ہیال گندگار س انت

چہ عشق ء محبت ء بگرداں جنسی ہائیکو ہم انگریزی ء نوشتہ کنگ بوگانت چہ
کو سٹہیں لہتیں سالاں دنیا ء دگہ زباناں گوں ہو ربلوچی ء تہا ہم ہائیکو شنگ ء میل
ء چاڈسک دیما آہگانت۔

بلوچی ء تہا ہائیکو ء میل نوک زلوراست انت بے اگاں گوں ہورت
نگاہی ء چارگ ء گندگ بیت گڈا ایٹی ء درو شم ماں کو ہنیں ڈیہی ء سورت ء مارا
چہ پنچ شش سد سال ء پیش بلوچی گیدی لہزانک ء تہا گندگ ء رس ایت
پرچہ جاپانی ہائیکو ء وڈا درو شم گوں بلوچی کو ہنیں ڈیہی ء سک نزیک ترانت۔
ء ودی ہنگ ء چوش کہ ہائیکو گوں فطرت ء سیادی داریت۔ ہے پیا کو ہنیں

سیادی ۶ رشک ۶ ایشی ۶ تام ۶ شرکئی ۶ ر مز ۶ اشارت ہا نیکو ۶ پیما گوں فطرت ۶
 ہمعرج ۶ ہمد پ گندگ بیت۔ ہا نیکو ۶ ڈیسی ۶ مجموعگی ۶ درگت ۶ ادا الہتیں پہ درور
 گندگ کرزنت :

۷ داثئی چلائی نفیسی

دوست ۶ سرژی گارنت، لوہا

چے ایمان ۶ ہشکی (۱)

۷ کس پہ کس ۶ نہ مڑتہ

جوان اس تووٹ شیخ ۶

نئے ماتئی گلائی زرہ

۷ پیشال پڈیناں (۲)

مناں وتی دوست پسندیں

گوں جراں لڈیناں (۳)

۷ دھو کہ لال بیخ اسیں

میں لڑگٹہ چوبہیتی (۴)

مال بیخ اسیں

گلہ (۱) پیشانی ۷
 نوکر باٹاں لال ۷
 گرڈیں (۲) ریشانی ۷

چلہ چاندی ایس ۷
 میں بھتیں (۳) ایزاروح گوں ۷
 لال ۷ باندی ایس ۷

لڈاں روال پار ۷
 شا (۴) مچ بے (۵) سیگھا پڈا کھن ۷
 میں رُغ پچار ۷

کو نتر جھارانی (۶) ۷
 پاڈاں پاریزا ایر کھاں ۷
 موسم آتکھ مارانی ۷

دلڑی سیاہی ۷
 نازان رنجاں پھوکیٹ اوں ۷
 روال زیندغ ڈراہی ۷

دیرکشہ میں لال ء

تنگ اش میں دلیری (۱) گڈامن داندہ

گریخ (۲) خیال ء

تن مران ء

گراں وٹی نازاں (۳) نام ء رفتہ گنداں

آزمان ترمان (۴) ء

ڈیہٹری (۵) بریشہ (۶)

میں ڈینٹریس (۷) سخت ء کھیال کھس

میر و (۸) نریشہ

دوست تئی پھی ء گوناں

گول نیر موش (۹) عشق ء روش یے

لیو کنوں ہوناں

گردے نئے گرونے

رواں من براں (۱۰) گریاں (۱۱) نئے میں

دھیر و (۱۲) دیونے

۱۔ بزاں دل ۲۔ گریوگ ۳۔ دوست ۴۔ گواراگ، ترمانی شنگ ۵۔ بزاں ڈیرہ ۶۔ دیران ۷۔ ڈائن، دل
کس ۸۔ مرد کے نام ۹۔ نیم روج ۱۰۔ گیلاں ۱۱۔ گریوگ ۱۲۔ دلہڈی

د لڑی (۱) تنگی ء

۷

کھلاں اے ڈیہہ ء رواں من

پیہماں (۲) سکندی (۳) ء

لہر (۴) دل ء لیٹاں (۵)

۷

من ریشاں انٹر ساں (۶) جہل ء چو

چھل (۷) جناں پیٹاں (۸)

یو تا گل یخ ایس

۷

یاری گوں زوراں نہ جزیت ہر کس

وٹی محتاج دل یخ ایس

ز بیغ ء کندی پیشہ

۷

براں دیانی رکاں گنواں (۹) میخ

لال شندی پیشہ

بازیں ڈکوں (۱۰) توں

۷

چنڈے (۱۱) مڑ دکڑیوں (۱۲) پلوے

ہیڑ تیں چچوں توں

۷ ”زندہ“ (۱۳) پیرے کھرائیں (۱۴)

پیریں میلے منی دوست ء

امراہ ضامن خدائیں

۷ میں برانی (۱۵) بلبل

تراکلاں آروش جہاں میں

ہوناں کھنت گلگل

۷ سوچے کھئے بریں (۱۶)

گریخ (۱۷) گوں کوراں زیوالاں

ٹو نکاں سرپد نہ باں کھریں

پروفیسر صبادشتیاری وتی کتاب ”صحفہ امیں سر زمین“ ء تما ڈیہی ء

ہائیکو ء پروتی ہمد روشمی ء ہمگوگی ء بارواگپ ء تران کنان ء نوشتہ کنت کہ جاپانی

ہائیکو ء دروشم ء رنگ ء گوناپ ء اگاں مردم وتی دیما ایر بخت ء ہمے پیم بلوچی

شاری ء روایتاں پچاریت گڑا بلوچی ء یک کو نہیں گیدی سوتے مارا گندگ کیت

۱۔ بزاں دل ۲۔ پنرگ ۳۔ جاگے نام ۴۔ باخند ۵۔ رئیس، تاب ۶۔ ارس ۷۔ چول ۸۔ تیاب

۹۔ بلکیں ممکن ۱۰۔ بزاں ذک انت ۱۱۔ پلوی ۱۲۔ چیزہ ۱۳۔ سلیمان کوہ ء زندہ نامیں ہیرایت

۱۴۔ سچائیں ۱۵۔ گیباں ۱۶۔ ہرائیں، بے سخی ۱۷۔ گریوگ

کہ ناں ایوکا گوں جاپانی ہائیکو ۽ ہمدپ ۽ نزیک انت بلکیں باز بر ۽ اے گپ
مردماں بامبرین ایت کہ اے وڑیں سوت ۽ بازیں چیز ۽ ہائیکو ۽ نیامجی ۽ یک تشے
ہم دگری نیست۔ ☆

بلوچی ۽ اے گیدی سوتے رودر آتکی بلوچانی دمک ۽ گوں ”ڈیہی“ ۽
گلیں نام ۽ یاد کنگ بیت ۽ انچو کہ روار شتی بلوچی دمکاں ”زہیروک“ یک
مستریں ۽ پر گنجیں گیدی صنف یے۔ ہم ۽ پیم ۽ مئے رودر آتکی ہند جاگماں
”ڈیہی“ سک پراہ پہنات ۽ پرارز شتیں گیدی سوتے۔

موڑی سر ڈیہی ۽ ہائیکو نہ چڑو وتی از می درو شم ۽ حساب ۽ یک
دگرے ۽ گوں داں باز ہدا ہمدرو شم ۽ ہمرنگ گندگ بنت بلکیں زبان ۽
شیر کنی ۽ تامداری، سادگی ۽ ڈولداری ۽ جذبگانی بے روریائیں ۽ تچکیں در شانی ۽
درا نگازی ۽ ہوا لگاں گوں ہم اے ہر دو یک ہاسیت ۽ ارزشت ۽ واہندا انت۔

ڈیہی ءِ تک ءِ پناد

گیشتر ءِ بجہیں بلوچی گیدی شازی ءِ سیادی گوں ڈیہہ ءِ ڈگار ءِ باز
 مہکم ءِ سوگو تر گندگ بیت۔ بل ڈیہی ءِ سرہال ءِ ہیال ءِ گلز مین ءِ گوں ایشی ءِ
 سیادی باز جملانک ءِ شاہگان انت۔ ڈیہی ءِ توکاوتی ڈیہہ ءِ گلز مین ءِ کلیں تک ءِ
 پناد، زند ءِ تیوگیں ہال ءِ احوال وتی راجمان ءِ چاگرد ءِ کلیں چپ ءِ چوٹ ءِ
 جمل ءِ ہر زندگ بنت۔ عشق ءِ محبت ءِ کسواں بگرداں زند ءِ ہر ہیر تیں پیرا ءِ
 پچار ڈیہی ءِ تماچو شیشہ ای پدرا ءِ سر انت۔ ہمیشکا ڈیہی وتی ڈیہہ ءِ مہلوک ءِ
 میل ءِ چاڑانی یک پیلوں ءِ سر جمیں تارنخے زانگ بیت۔

چوناھا ڈیہی ءِ بن گپ ءِ سرہال گیشتر عشق ءِ محبت ءِ کسوانی چاگرد ءِ
 تریت۔ دومی شمگاں اگاں ہیر تیگ ءِ چارگ بہ بیت تہ دل ءِ دلیلانی ہمے پچارانی
 توکایک سر جمیں دودمانی ءِ راجمانی راجد پترے ہم گندگ بیت۔

نوذاں کناں ڈاہی

دوستیں میں ایران ملک ء

اوڈانے سے ہندائی

در کف درانی

شوندے ماہیں دیم ء

ڈیسہ ء ناہیں (۱) کوئٹہ کواہ فی (۲)

ساڑت کئے اندر

نو کرتی دستانی باٹاں

گیلارام (۳) کئے پھنڈر

ار مناں گنداں (۴) راہ وایش

مں وئی نازاں (۵) مرد ء

گیلارام ء کواہ (۶) وایش

سکھ مئے گول پاک (۷) ء عیدائیں (۸)

روش ء ماڈھوول (۹) حاخاں (۱۰)

- ۱- ناں =، گڑا ۲- سزا، عذاب ۳- پرگی دوراٹھالیں تحصیلدارے ات ۴- بدولہ ۵- مہج
۶- عذاب، سزا ۷- سزاں اللہ پاک ۸- سزا، زاہر ۹- ڈھونگ، زورگ ۱۰- حاک

گجھ ۽ مئے انگریز پرائس (۱)

سیوی ویران انت

چاکر تئی موت ۽

دلڑی (۲) دوائس (۳) دوران (۴) ۽ انت

گندپدا ۽ ہیر (۵) انت

پوری (۶) بزدار

بھرج (۷) شم ۽ ایر (۸) انت۔

ہمے برزی اولی ڈیہی ۽ تہا یک تاریخی وا کسے ۽ ذکر ہم است انت ۽
دوست ۽ جتائی ۽ کسو ہم موجود انت۔ ہمے اولی ڈیہی ۽ متابک ۽ بلوچ راج
یک دمانگے ۽ مال ایران ۽ جاہمند بوجھت۔ بلے پد ابازیں لڈ ۽ بلوچ ۽ شہنگا اشارہ
دنت کہ ڈیہی ۽ گشو کیس عاشق ۽ دوست ہانگر ایران ۽ سر آتکے ۽ وت اینگر
بلوچستان ۽ سر پیتہ۔ ہمیشکا آسار تیں آشکاراں کشان ۽ نوداں ڈاہی کنت محسیت کہ
منی دوست مال ایران ۽ انت کہ اودار سگ ۽ ہجگ ۽ گمان ۽ امکانا تے نیست

انت۔

۱۔ پرا، ڈیوٹی ۲۔ ذال دل ۳۔ ذال نیس، تنکا ۴۔ دور، نہپی ۵۔ باز، ج
۶۔ مزادار، میارجل ۷۔ جاگے نام ۸۔ ایرانت ذال دفن انت

دومی ڈیہی ءِ تماگوں دوست ءِ دزبندی کنگ بو گانت کہ تو بیا و تارا
 پیش بہ دار، اگاں تونیاے گڑا تئی جتائی ءِ سبب ءِ ڈیہہ ۱۹۳۵ ءِ کوسٹہ ءِ بدترین
 زمین جمب ءِ پیا تباہ ءِ ویران بیت، بزاں اے ڈیہی دوست ءِ جتائی ءِ درد ءِ
 مونجانی اظہار ءِ گوں پچی ءِ یک تاریخی واکے جہگیر ہم گندگ بیت۔ سی ڈیہی
 سلیمان کوہ ءِ نندو کیں نصیر گشتی تا میں مردے ءِ سپت ءِ ساڑا ءِ درگت ءِ انت
 کہ آئی ءِ پرنگی حکومت ءِ دورا گیلارام تا میں بد کرداریں بقالیں تحصیلدارے
 کشنگ ات۔

چیارمی ڈیہی ہمے پیہیں ڈکھیائیں عاشقے نیگ انت کہ پہ دوست ءِ
 ملگ ءِ ہاتر ءِ آئی ءِ ہج را ہے گندگانیت۔ ہم شکا آگنیت کہ در پختیں وتی مہلنج ءِ جود
 گیلارام ءِ پیا کشگ بہ بوتیں تاکہ دوست ءِ ملگ ءِ پہ ہج بندش ءِ ڈکایے مہ
 بوتیں۔ بزاں اے ڈیہی وتی مارشانی درانگازی ءِ گوں پچی ءِ تاریخی واکہانی ءِ ہمگا
 ہم اشارہ کن انت۔

ہمے برزی ڈیہی آل چہ امیدگہ چوشیں بازیں ڈیہی انت کہ آیانی تو کاوڑ
 وڑیں تاریخی ویل ءِ واکہانی بہت ءِ شون رسیت۔ تاریخی ویل ءِ واکہاں گوں
 پچی ءِ چیزے انفرادی ءِ ذاتی واکہ ءِ حالات ہم ڈیہی ءِ تما گندگ بنت کہ ایک
 ہا سیں پزدرے ءِ چہ ودی بو محنت۔ بل ڈیہی ءِ اصلیں ءِ جائیگیں بھچپ ءِ سرہال
 مر ءِ محبت ءِ چاگرد ءِ تربیت کہ اودا دوست ءِ درو شم، رنگ ءِ سورت، سپت ءِ

ساڑا، مندے نیادے باڑ، جدائی ۽ پچار، ویل ۽ مونجانی کسو، وشی ۽ شادبانی حال
 هوال، زمانگ ۽ بندش ۽ جنجالانی چوشین واکہ گندگا کاحت۔

مہر ۽ محبت ۽ بارواگنگ بیت کہ شہ ایشی ۽ ابید انسان وتی ذات ۽ تمانا سرجم ۽
 ناپیلوانت ۽ اے محبت ۽ جذبہ انت کہ آ انسان ۽ انسان ناہینیت ۽ انسان ۽ سرجم ۽
 پیلو کنت۔ جوش ملیح آبادی ۽ یک جاگے ۽ محبت ۽ بارواگنگ ات :

عشق میں کہتے ہو ویراں ہوئے جاتے ہیں
 یہ نہیں کہتے کہ انسان ہوئے جاتے ہیں

اد ۽ اے جہلی ڈیہی ۽ پچارات :

دل میں دوست غماں غرق ایں

آنہاں کہ عشق نویشہ

مرد ۽ لاغ ۽ چے فرق ایں

بزاں بلوچی ڈیہی ۽ نگاہاں دہ بے عشق ۽ بے مہریں انسان ۽ حیوانیں

لاغ ۽ درنیام ۽ چھ فرق نیست انت۔ ہر دوئیں یک ڈولانت۔ راست دہ ہمیش

انت کہ انسان ہمانت کہ آئی ۽ ڈوبر ۽ محبت بہ بیت، درد بہ بیت۔ بے دردیں ۽

بے جذبگیں انسان ۽ مثال ہماگھکھ امیں ۽ حیوانیں ساہدارئیے انت کہ آئی ۽

محبت ء مہر ء مارشت ء احساس نیست انت ء بیگمہ چو شمس جذبہ ء آئی ء ڈور ء پیدا
بیت۔

مہر ء محبت ء جذبہ ء رویہ اصل ء انسان ء برزتری ء ہر زشانی دلیل ہم
است انت ء آئی ء اشرف المخلوق ء بیگمہ سبب ہم۔

گمگ بیت کہ محبت ء مہر ء جذبہ انسان ء روح ء تمایک سر پرے پیدا
کنت۔ نوکیں اشاکی یے ودی کنت ء ہمے اشاکی ء سبب ء انسان ء یک اکیلائیں
ہیمنت ء نوکیں بالاد ء شخصیتے دیما کیت :

ونخے من سینگانی (۱) ہر اثاں

نیں مناں اشہ دوست ء

مغذ یغ ناقص من اثاں

ہمے برزی ڈیہی ء چارگ ء گند گاپد اے سرایت کہ ہر دینکہ عشق ء
ہمے دوروخ، مہر ء محبت ء جذبگاں بہر وندات۔ گڑ آئی ء وتی یک اکیلائیں رنگ
ڈھنگے ات۔ جدائیں ہیسیجے ات۔ بل ہر دینکہ عشق ء اے نامراد مہر ء محبت ء
جذبگ ء دولت ء شہ مجروم پیش گڑا شہ کلئیں مغذیگ ء نگاہاں بے کار ء بے
ہیمنت بیت۔

مہر ء محبت ء جذبہ اصل ء قدرتی چیزے کہ اے شہ ازل ء بنی آدم

ء ہون ۽ گوں ہوار ۽ شریک انت۔ آئی ۽ زیند ۽ گوں بندوک ۽ ہمگر نچ انت ۽
 محبت ۽ شاری ہمے بنی ۽ بندری جذبگانی درشانی ۽ نام انت کہ آشہ انسان ۽
 ڈوبر ۽ پیداہیت ۽ نر میں ۽ شو شیں لوزانی سورت ۽ شیر ۽ گالانی درو شہاں زیریت۔

چے سہیغ ۽ نازاں (۱) قدر ۽

عشق ۽ ہمے رنگیں آسے

شوشیت اندر جفر ۽

مہر ۽ عشق یک آسے، شوشے، نیرے کہ آ انسان ۽ شوشیت،
 پیلو شیت ۽ پُر کنت ۽ مرگ قفنس ۽ ڈول ۽ ہمے پُرانی لاپ ۽ شہ یک نوکیں
 انسانے پیداہیت کہ آنہ چڑو محبت ۽ شوش ۽ آس ۽ زانت بلکیں ہمروچ ہمے آس ۽
 گوں وتی روح ۽ تافین ایت ۽ وتی زرد ۽ گر مین ایت۔

دوست مس تئی پھر و (۲)

دیم انت تئی ڈیوا

شوش ایت مار (۳) ہر و

ڈیہی ۽ نگاہاں عشق یک آسے یک نیرے ۽ عاشق ہمے نیرے
 باہوٹے۔ ڈیہی ۽ نزدیک ۽ قید ۽ بندش بے شک بلائیں ڈکے انت۔ دومی
 نادراہی ۽ ناجوڑی ہم عذابے خدائی قہرے۔ بلے عشق، قید ۽ بند ۽ بیماری ۽

نادر اہیٰ ءِ عذاباں ہم کافر میں ءِ ظالمیں چیزے

قیدی سرکار ءِ بدانت

دوروخ (۴) دم غم است انت

عاشق شہ ہر دوسراں ودانت

ڈیکی اے چیز ءِ سہی انت ءِ نیت کہ عشق ءِ عذاب، قید ءِ نادر اہیٰ ءِ
ویل ءِ ڈکاں ہم بدتریں عذابے۔ بے چہ کنت کہ عشق ءِ حاکم کور انت،
کرانت ءِ آل ہج دلیل ءِ منطق ءِ نہ من ایت۔

اللہ میں مرض ءِ فیضے دات (۵)

عشق ءِ حاکم سک انت

مارا ہر نکلیں (۶) قیدے دات (۷)

چوناھا عشق ءِ عشقیہ شاری ءِ بارواھے گنگ بیت کہ دنیا ءِ تہلیں ءِ
زپتیں راستی ءِ حقیقتاں شہ و تارا شیر دیگ ءِ ریز دیگ ءِ ہاترا محبت ءِ مہر ءِ کڑس
بزاں سہارا گرگ بیت۔ حقیقت ءِ چوش نہ انت، بلکنیں راست و ایش انت کہ
کہ محبت ہند ءِ وت یک بلائیں گہمیری یے، مزاحمت ءِ نموگری یے۔

۱۔ دوست، پہلج ۲۔ پردان ۳۔ بزاں "مارا" ۴۔ ناجوز، نادر اہ

۵۔ بزاں "دنت" ۶۔ ہر نکلیں بزاں "ہر نکلیں" ۷۔ دنت

ماہر دینکہ وتی کو نہیں شازیء چارء چکاسیں تہ ماگندیں کہ ہانیء شہ مریدء
 مرء دیما میر چا کر ڈولیں زور آوریں ء بے تاجیں بادشاہے پاد ہم نہ او شتا تک
 انت ء ہمے پیا کو ہن شازیء تو کامیر حمل ء عشق ء عاشقی ء بار و انگ ات۔

عاشقیں مزدء شیر شکارانی
 ہر دوئیں ہونی گور کاہنت

کو نہیں عشقیہ شازی چوشیں گہگیریں ء سر زوریں ہیالاتاں چہ پر
 انت ء کو نہیں عشقیہ شازیء پیا ڈیہی ہم چوشیں مزاحمتی جذبہ ء باہنداں
 سر کیل انت :

میں برانی بلبل
 ترا کلاں آل روش
 جہاں میں ہوناں کنت گلگل

دل میں نئے لٹاں در اکو نہیں (۱)

ترا کلاں آزیں (۲)

مناں سندوں لنڈی (۳) لہکو نہیں (۴)

۱۔ تر سو کیں ۲۔ ہر دینکہ ۳۔ توپک ۴۔ جھٹھو کیں

عاشق مالیکوں ہما نہاں

یا تانگ (۱) انت دہ توڑا (۲)

یا گولی کن انت ساہاں

دوست تئی پچیء گوناں

گول نیر موش (۳) عشقء

روشے لیو کنوں ہوناں

اے برزی ہر چیا ریں ڈیہی آنی توکا مزاحمتء گہگیریء یک ہے
رنگیں نمرانیں جذبگء سر گرگانت کہ مرء محبتء دیما ناں ساہء ہیستے نہ
بہاء قہمتے۔ چوش کہ بقولء فیض :

جوز کے تو کوہ گراں تھے ہم جو چلے تو جاں سے گذر گئے

اے راہ یار ہم نے قدم قدم تجھے یادگار بنا دیا

بلوچ راجمانء آنہیء عشقیہ شاری ہر دوینانی توکا لگوریں مردمء
عاشقء ہج جاگہء گنجائے نیست انت۔ ہے پیا بلوچ راجمانی کدرء کیلوانی
متابکء ڈیہیء توکا ہم لگوریںء بزدلیں عاشق نہ چڑو بدیں لوزاں گول یاد
دارگ بیت بلکیں آ عشقء مذہبء دہ خارجء در زانگ بیت۔ پرچہ لگوریں

مردمء نہ بلوچ تورا (Code of Honour) قبول کنتء ناں عشق آئیء
مردیگء مفیت۔

تورا اشته بغایغ ء

بروتی ساہء لکھمن (۱)

ار موتء درمانے سہیغ ء

اژ مس پسنادی بیغ ء

تووتی ساہء دربر (۲)

ار موتء درمانے سہیغ ء

اژ مس پسنادی بیغ ء

تووتی ساہء دربر

ار موتء درمانے سہیغ ء

مئل مردء سر کشتہ

چلکیت زر مشت

ساہ تنی پیشء در کفنه

۱۔ چیردیگ ۲۔ رکبک

مندئے کئئے (۱) خلافاں

آذیں ترادیسہ میں مژدء

تئی رنداں سید (۲) ورنٹ آفاں

چو کہ ما پیش ء گنگ ات کہ مرء ء محبت ء درگت ء بلوچی عشقیہ
 شاری ء ڈیہی ہر دکانی تو کاساج ء خلاف ء نموگری ء مزاحمت ء میل ء وہیر چو
 شیشہ ای پدرا ء سہر انت۔ بل مزاحمت ء ہواگاں گوں ڈیہی، داستانگ ء شیر ء
 نسبت ء گامے دسمتر ء انت۔ پرچیکہ ڈیہی ء مزاحمت ء رخ ء دیم سماج ء تہی
 بندش ء پابندیاں بگرداں اعتقادانی سمراں ہم آندیم انت۔ چیا کہ اے
 من انگلیں جبرے کہ موت برحق انت ء یک نہ یک روشے بندہ ساہ دیگی انت،
 بلے ڈیہی موت ء اریل ء خلاف ء ہم کو کار ء احتجان جنت۔

ارزیل تو کنڈاں پنڈاٹے

زئٹے میں نازاں (۳)

شلاجوائیں روشاں محمد اٹے

اللہ اریل ء شوشی (۴)

کوڑی (۵) تئی چیس و شیں گواٹ ء

چپاں گوں براتاں شموشی (۶)

۱۔ ”مئے خلافاں“ بزاں دردگاں بندے ”وت گلائگ“ ۲۔ آسک، آہو

۳۔ دوست ۴۔ شوئیت، سوچیت ۵۔ دُنیا ۶۔ شموش ایت

”سر بل“ (۱) میں دازشتہ بانگھی
 صفتی (۲) میں روح ء ذاکات (۳)
 ارزیل ء ملشہ دانگی (۴)

میں رواں کوکال (۵) خاوند ء
 ارزیل مناں آخر نیل ایث
 کشیث اول گوں دوست ء یہ ہند ء

دیاں وٹی پاک ء اپیل ء
 گوں میں میل ء میں دوست ء
 تہمبل نیست انت ہمے ارزیل ء

ارزیل ء باروا ڈیسی ء اے گہگیری ء ایرادند ہی کدر ء کیلوانی چپ ء
 ہلاپ گندگ بیت۔ پرچیمہ ساہ ہمے رنگیں چیزے کہ کس ء ہشک نہ بیت۔ بل
 ڈیسی ء شائر دوست ء مرک ء سراشہ اندرا انچوش پرشگ کہ آبے وسی ء
 ناعلاجی ء گوں دل ء سوکال پہ اے شگ ء مجبور ء بے وس بیت کہ تویں ارزیل
 شالہ جو امیں ءوشیں روخیاں چہر مگندائے۔

۱۔ سلیمان ء کوہ ء جاگے نام ۲۔ بڑاں بازیگ ء ۳۔ ”ذاکات“ بڑاں پسندکات

۴۔ بڑاں داگ، سیاہیں تک ۵۔ فریادکنگ

یسی ڈیہی ہمھے جاو رال ۽ جہگیری ۽ کنت کہ ملکیت ۽ آئی ۽ ڈریں
دوست اللہ ای مال کنگ۔ ہمیشکا آرزیل ۽ سراترندیں ۽ تہلین لوزاں گوں ایراد ۽
اعتراض کنت۔

چیارمی ڈیہی ۽ شار اے گپ ۽ جوانی ۽ سہی ۽ سر پد انت کہ ملکیت
آئی ۽ آخر روچے کشیت ۽ کار کنت۔ ہمیشکا آشہ اللہ ۽ دزبندی کنت کشیت کہ یا اللہ
من ۽ گوں دوست ۽ یک ہند ۽ ہوار یک ۽ بخش۔ پرچیکہ دوست ۽ پد زندگی ہج
چیزے نہ انت۔ دوست است تہ زندگی ۽ رونق ۽ رنگ ہم قائم ۽ ہر جاہ انت۔
دوست کہ نہ بیت، گرا زندگی نوادگ ۽ بے تام انت۔ بے رنگ ۽ بے براہ انت۔
پنچی ڈیہی ۽ شار دوست ۽ نند ۽ نیاداں باڑا انت۔ راست ہم ہمیش
انت کہ دوست ۽ نیادانی لذت ہمے رنگیں تن ۽ ہوشامے کہ پھر نہ مریت ۽
نیکہ پیلو بیت۔ نامر ادیں دل ہر و ہدے ہمے لوہیت کہ در یختیں بجہیں زندگی
دوست ۽ زلف ۽ ملگورانی چیر ۽ بہ گوستیں ۽ آئی ۽ رنگ ۽ دروشمانی ندرہ بختیں،
بے دنیا فانیں چیزے۔ ناپاداریں ۽ گونڈیں رگامے۔ چیار روشی بہارے۔ ہمیشکا
ڈیہی ۽ تما کوڑی ۽ بے وقائی ۽ ناپاداری باز گوں ارمانیں ۽ مونجائیں لوزاں یاد
دارگ بیت۔

ادا پنچی ڈیہی ۽ تما ہم شار کوڑی ۽ بے وقائی ۽ سرازہراں درشان ۽
اللہ ۽ گوں دانہی ۽ سوالی بیت کشیت کہ داں و ہدے ۽ من ۽ مکش کہ من وٹی

دوست ۽ دیدار ۽ مکنال۔ ڈیکنی ۽ شار بے دوست ۽ مرگ نہ لویت ۽ ناں
موت ۽ چوشیں اہم ۽ اشتاپیں کارے لیک ایت۔

ونختے ونختے ڈیکنی ۽ عاشق ارزیل ۽ منت ۽ زاری ہم کنت ۽ وتی
دوست ۽ پاریزگ ۽ ہاتر ارشوتال ہم نیت۔ پرچیکہ بے وسی ۽ لاچار ی بازیں
کاراں کنائین ایت۔

۱۔ ارزیل تراوڈھی (۱) آل منال

پاریز میں لال ۽

برونیلغ (۲) سریں رنال (۳)

یک پلوے اے برزی ڈیکنی بے وسی ۽ لاچار ی ۽ علامت دہ است
انت ۽ دومی شمرگابلوچ راجمان ۽ توکار شوت ۽ سفارش ۽ ہواگاں گوں کمر شلا نزد
سونج ۽ ہیال ۽ کنڈ ایک نوکیں گامگج ہم است انت۔ ماداگالواراں کنان ۽
کیں دیر کپتھیں۔ اصل محبت ۽ نموگری ۽ بارواگپ بریگات۔ ماگشگاتیں کہ محبت
وت بلائیں طاقتے، مزاحتے۔ راجمانی ناروائیں بے انصافیانی ۽ ہندش ۽ پابندیانی
خلاف ۽ یک کوکار بے یک سکینے۔

حقیقت ہم ہمیش انت کہ محبت ۽ سراہیہنر سماج ۽ ناروائی ۽ ہندش
گیش ہنت۔ محبت ہانکر طاقت ۽ زور ۽ گوں اے ہندش ۽ پابندیانی پروشگ ۽ نہ

منگ و ہاترادیما کیت۔ پرچیکہ محبت ہج طاقت و نہ من ایت۔ ہج ہندش و قبول
نہ کنت۔ محبت چڑو محبت و زبان و زانیت۔ چڑو درد و قرآن و سر پد بیت :

دوست دل و ہند ایش

اوذا عالم بازیں کہ جرے

دیم داث کندیت

شہ جمان و دوزخی (۱)

کندیت میں لیوو

ہیڑ تیں رکال جزینی (۲)

اللہ گار کال (۳) میں مڑدا

مار (۴) ریمال نیلی ایش

لوغ و مس بیخاں بے پڑدا (۵)

اللہ ای سوختیں (۶)

شہ ڈینٹریں (۷) مڑدا منال

وٹی پٹر (۸) پھڑنج (۹) دوستیں

۱۔ دزین ایت ۲۔ جزین ایت ۳۔ جس ۴۔ مار "بزاں مارا ۵۔ "بے پڑدا" بزاں خوار ۶۔ سوگندیں
۷۔ ڈائن ۸۔ پٹت ۹۔ "مگڑو" کہ منگ و زورگ و وھدا جنیں آدم و تی پشت و کنت نے

بکھو میں ایرنگیں تختے ملی (۱)

مں وٹی مڑدا شو شکاں

بل میں چٹیں پشے ملی (۲)

ھے برزی سری ہر دو میں ڈیہی آئی توکاراجمان ء ناروائیں بندش ء
 پابندیانی عکس ہم است انت ء بغاوت ء یو ہم ہمیشانی توکا گندگ بیت۔ پرچم
 کلیں عالم ء مہلوک ء دیمادوست ء گوں گندگ ء گالوار کنگ ماں بلوچ
 راجمان ء بلائیں جرم ء ڈوہے زانگ بیت۔ ہمیشکاں مہلوک ء ترس ء دزینی ء
 شیرکائی کندیت۔ ھے دزینی کندگ سماجی کدر ء کیلوانی خلاف ء یک مزاحمت ء
 انگیر گے۔

بند رے ءے خاورال ہماوہداودی بیت کہ دوست ء چمانی دیم بیگ ء
 باوجوت نہ ملگ ء سورتے بیت ء بیگہ دپی گالوارے ء راہے بہ بیت۔ چوش کہ
 جہلی ڈیہی ء پچارات :

لال میں چمانی دیمائیں

مناں گالوار ء راہ میں

پرما (۳) زان کہ سہ لہرا (۴) آندیمائیں

ایداھے برزی سیسی ڈیسی ء توکا ممکن انت کہ بازینانی دل ء گندگانی بے حیائی ء
 خیال پیدائیت ء چوشیں ڈیسی آن ء شہ لہز انک ء ادب ء کار پڑ ء بزاں دائرہ دور
 کنگ ء فتویٰ دیگ بہ بیت، بے حقیقت ایش انت کہ ہر دینکہ راجمانے ء تما
 ناروائیں زلم ء زیادتی زیات بنت، گڑ اسمانج ء خلاف ء مزاحمت ء بغاوت ء جذبہ
 ہم ہمانکرگیش بیان ء روت۔

چیارمی ڈیسی ء توکا جنیں آدم گوں باور ء پیسہ ء پہ اے گسگ ء چھر
 چک ء پد نہ بیت کہ وتی مرد ء جو د ء مکابلہ آئی ء وتی مشک ء تگڑ د ہزار بر ء دوست
 بیت۔

وتی مرد ء گوں نفرت ء اے ٹوہیں ء زور آوریں جذبہ اصل ء ہمے
 سماج ء وتی پیدا کھنکین انت کہ اودا پہ سیر ء سانگ ء وھد ء بلوچ جنیاد م ء راوتی
 پسند ء ناپسند ء درگت ء ناں حق ء رضا حاصل انت ء ناں آئی ء ہمے بارو اچیزے
 پول کنگ بیت۔ پت ء ماتانی یا سیاد ء وارثانی مرضی انت کہ آوتی جنک یا لچ ء ہر
 ہندے ء سور بہ دیاں۔ دات کت کن انت۔

پنچمی ڈیسی ہم ہمد ر امر د ء خلاف ء یک نفرت ء اظہارے کہ اودا غربت
 ء بزرگی سوال ہم وتی ہند ء شایت گوں بہ بیت ء دومی نیمگا مرد ء ڈالچاری ء
 سبب ء ہم ہمیشی ء پڑور اگندگ بیت۔ محنت کہ داں وھد یکہ بیماری ء مرضے
 بن شوہاز کنگ مہ بیت گڑا آئی ء درمان ہم نہ بیت۔ چڑوئیں ہندش ء ڈک سچ

چیزے نہ انت۔ پرچہ اگاں آپ شہ بن ء لڑدیت گڑاواں آخر ء لردیگ ء سر
کیت۔

راجمانی بندش ء پابندیانی پڑدر اچہ ودی بو تگمیں ادا لہتیں دگہ ڈیہی پچارات :

۷ حال ء تراویغیاں

مژدوٹی چکاں سنبھال

مں گول یار ء روغیاں

۸ شغوی (۱) زمہ ایں

بیامں واراں (۲) نہ فرقاں

پیگمیں بو لک سنجائیں (۳)

۹ دعایے لوٹاں رواں ”زندہ“ (۴) گارا

جہاں لوٹ ایٹ پچاں

مں شہ تنگاں یارا

۱۰ کیزاں (۵) اے رنگمیں دہ شغوی

مں ننداں دوست ء

شیر (۶) ء دھمی (۷) دہ سغوی (۸)

۱۔ ”شغوی“ بزاں شپ ۲۔ روچانی فرق کنگ بزاں فلاں روچ ہراب انت، فلاں شرانت ۳۔ ویران بزاں
کس نیست انت ۴۔ سلیمان کوہ زندہ نامیں پیرایت ۵۔ در پچتیں ۶۔ چیر بزاں جہل ء ۷۔ گور بام ۸۔ اسپت

ہمے برزی ڈیہی آنی گندگ ء چارگ ء پد بلکن ڈیہی ء سرافاشی ء
گندگانی الزام جنگ بہ بیت ء اے اعتراض کنگ بہ بیت کہ ڈیہی چڑو عشق ء
عاشقی ء بے سیتیں ء بے فائدگیں پچارایت کہ ایشی ء سبب ء راجمان ء اندر ء
گندگانی ء بے حیائی بترودیت ء زیات بیت۔

بت بیت کہ اے گالوار دال ہدے ء راست ہم بیت، بے سوال اے
نہ انت کہ ڈیہی گندگانی ء بے حیائی ء سبب انت۔ بلکن اصلیں سوال و ایش انت
کہ اے رنگیں ڈیہی پرچے دیما کاهنت؟ چیا کہ ڈیہی تہ ہمے صورتحال ء
اظہارے۔ ہمے میل ء ویرہانی عکسے۔

ہمے سوال ء جواب ء پودیک ء واستامار اسماج ء میل ء و ہیرانی چار ء
چکاس کنگ لوہیت۔ دال وختیکہ ماسماج ء تجزیہ مہ کنیں۔ ایشی ء جواب ہم نہ
ملیت۔ گندگانی پرچے پیدا بیت؟ یادومی لوزانی تھا چوش ہم گنگ بیت کہ
راجمانے ء انجام رویہ انت کہ آیانی سبب ء گندگی ء تصور پیدا بیت؟

اصل ء گندگانی ہماں وھد ء ودی بیت کہ سماجے ء سرافاشی
بندش جنگ ہماں ء مہر ء محبت ء جوانیں راہ ء رہدانی دروازگ بند کنگ ہماں۔
پسند ء ناپسند ء حق دیک مہ بیت۔ یک دو میگ ء جانی اس مہر ء محبت ء راستیں ء
برادریں شرپ ء احترام دیک مہ بیت۔ پرچیکہ محرومی ء نامروری بندرا
نموگری ء نفرت ء سبب ٹہنت۔ ہمے نموگری ء نفرت ء نفسیاتی میل ء چاڑ

انسان ء (Free Association) ء پلو ء تیلانک دینت ؟

اداگاں ہے سری ڈیہی ء ماگول ہیرت نگاہی ء چار ء چکاسیں تہ اے
ڈیہی راجمان ء اینشگ سرائہم رنکس ساہیشے کہ ایشی ء پشت ء پڑدرانفرت ء
یک لامبوے ہواڑاں جنگ انت کہ ایشی ء اصلیں ء راستیں سبب ہما جائزیں
مہرانت کہ ڈیہی ء گشوک شہ آئی ء محروم ء زبہر انت۔

دومی ڈیہی ہم بے مہری ء زبہرنی ء سرائیں عکس ایت کہ چریشی ء
نفرت ء انتقام ء بوکیت۔ ہمیشکا ہمے نفرت ء انتقام ناں ”زمانے“ من ایت ناں
سہ شنبہ ء چیار شنبہ ء زان ایت۔ سکی ڈیہی ء توکا جنیں آد میں بز اں ذالیں ڈیہی
ء گشوک سلیمان کوہ ء ”زندہ“ نا میں پیرے ء درگاہ روت ء وتی دوست ء دیدار
ء ملگ ء سوالی ء دانہی بیت۔ بے وثی و استا ”چ“ ء دُعانہ لوٹ ایت بلکہیں
دوست ملگ ء ملاقات ء دعا کنت۔

چوش کہ بلوچ ء سوسائیتی، مردیں ء Male Dominated
(Society) گنگ ء زانگ بیت ء اودا گیشتر ء چیں چک ء ”اہمیت ء ہرزشت
گندگ بیت ء چیں چک ء پیدائش ء وھد اوشی ء شاد ہی ء درشانی گول توپک ء
ٹھکا ء گرنداں کنگ بیت۔ مال کوش بیت۔ میل ء مچی بیت۔ ہر پلوے چاپ ء
دھریس بیت۔ بے چک ء پیدایگ وھد اچ کس میں وشی ء شادھے ء انظار کنگ نہ
بیت۔

ایدا ما گندیس کہ ہمے سوالی ایس ذال ”زندہ پیر“ ء دربار اماں سچ ء جاگہ
 وتی دوست ء دیدار ء دُعالوٹ ایت۔ اے دراہ ہما محبت ء مہر ء تن انت نیچہ
 مریت نیچہ مل ایت۔ ادا چیارمی ڈیہی ہم ہمے پیہیں تیگیں ء سکیگیں واہگ ء
 خواہشانی چاگرد اتریت کہ اودا مہرناں پہ بہا مل ایت ناں رضائل ایت۔ ہمیشکا
 کسی راہ خواہش ء اخلاقی قدرانی در نیام ء ہما جنگ انت کہ نئے اودا اخلاق ء سر
 کنیت۔ ناں راجمانی کدر ء کیلویے پشت کپ ایت۔ نیچہ ادا ملام ء دور کنت ء نیچہ
 شگانے کسے ء بُر ایت۔ ناں پدے نگاہاں کیت ء ناں دیے گندگ بیت۔

ہمے بُرزی ڈیہی آنی باروا ایدا دومی سوال اے پیدا بیت کہ ایشانی
 گلو شگ ء اشکنگ ء پہ چے پیہیں رسا نکلے یا تاثرے پیدا بیت؟! یادومی لوزانی تہا
 چوش ہم گشگ بیت کہ ایشانی اشکنگ ء گوں گندگانی ء بے حیائی ء سکین
 (تحریک) رس ایت یا ناں!؟

اگاں ایشانی اشکنگ ء گوشدارگ ء گوں گندگانی ء تاثر پیدا نہ بیت گڑا اے بے
 حیائی ء فحاشی ء حساب ء نیاہنت۔

بے راستیں ٹونک تہ ایش انت کہ ڈیہی ء اشکنگ ء گوں سچ کسمیں سکینے
 نہ رس ایت نہ شہ ایشاں گندگانی ء تاثرے پیدا بیت۔ بلکن ڈیہی ء اشکنگ ء
 گوں دل ء توکا یک مر مرانیں ارمان ء اومانے پیدا بیت۔ ہمدردی ء یک
 مارشت ء احسانے ودی بیت۔ اصل ء ڈیہی گندگانی ء چوشیں احساسانی

بر ہلاپ یک کو کارایت یک پریاتے۔ یک وشیں دردے۔
 البت سماج ء گوش کرانت، چم کورانت۔ آل سچ چیزے ء اشکنگ ء
 گوشدارگ ء تیار نہ انت سچ چیزے ء منگ ء تیار نہ انت۔

ببل برانی

کے تی بولی ء پوہ بیت

اے شرانت کرانی

گرے (۱) ناں نازاں (۲) نئے وتی چماں کھور کھاں
 ایذا ظالم ڈیہہ ایس ایذا کھٹی دل دور کھاں (نوکیں ڈیہی)

چوناھا ڈیہی ء توکا عشق ء عاشقی ء کہہ ء پچار ء مونجائیں دلانی احوال
 المان بنت ء چریشی ء کس انکار کت بخت۔ بے گند گانی ء فاشی ء شون باز کم مل
 ایت۔ چوش کہ اے جہلی ڈیہی آل پچارات۔

مناں تی لیوانی شک (۳) ایس

ارم زڑ تیں تیغیے (۴)

ڈیہہ ء بہتر (۵) کشک ایس

۱۔ گریوگ ۲۔ دوست ۳۔ شوق، اومان ۴۔ دگر ۵۔ باز، زیات

د لڑی (۱) شوقی بازارے ۷

مار (۲) تئی بازیس خلقاں (۳) زاری

کھن تو د فزی (۴) گالورے

گنداں (۵) دیر کئغ ڈا (۶) کئیٹ ۷

من دیر خنناں

مناں تئی چماں جیا کئیٹ

تھراں گوں مس چے کاریں ۷

مس ترا د بیخ آں رکھاں مناں وئی

جینگیں روح ماریں (۷)

گو نشتین مناں نی ۷

میں د لڑی (۸) لوہیت

لج آء ٹونک (۹) خنناں نی

یو نا گل بیخ ایس ۷

یاری گوں زور انہ جزیرت

ہر کس وئی محتاج دل بیخ ایس

۱۔ بزاں دل ۲۔ مار ۳۔ مر، محبت ۴۔ بزاں "دوف" ۵۔ بے کاریں مردم، بدواہ
۶۔ پسند، دوست ۷۔ بزاں دل ۸۔ گپ، جبر

تنگاں تئی و ہشیں حالے ء

تو دیندے (۱) رُنگیں (۲) سلاے

ماربازانت دہ گڑدیں (۳) سالے ء

اے بُرزیں کلیں ڈیہی مرء محبت ء ہمے رنگیں رشتیں چیدگ انت۔
 برزیں ٹل انت۔ انسانی آزاتی ء بے بہائیں مرء ہمے پیہیں ٹوہیں کلات انت۔
 قربانی ء وفاء نمیرانیں یادگار انت۔ شرم ء حیا ء بے مٹیں بے بدلیں نشک ء
 سوگات انت کہ اودانہ تمائے نہ لالچے نہ حرس ء ہوسے نہ بدیں خواہشے نہ
 نفرت یے۔ نال دروگ ء دراشے نال چپ ء چوٹ ایت۔ بلکین ڈگریں،
 سادگیں، تچکین ء دل پہکین انسانی محبت ء آزاتی ء ہمے رنگیں زرے چول درگا
 انت کہ نال آسودغ بیت نال سرگواز کنگ بیت۔ نال ایٹی ء سرٹے نال دمب
 ایت۔

حقیقت ہم ہمیش انت کہ دل ء جہلائحیاں کئے سرگوازمنت۔؟ مرء کئے تول
 ات کنت؟ جذبہاں کئے کچ ات کنت؟ پرچیہ مہر دلانی لیکویے۔ روح ء گزرتی
 یے، انتظار ء ودارانہ لذتے، نند ء نیادانی واہگ ایت۔ ہمے برزی داتنگیں ڈیہی
 آئی وانگ ء گندگ ء پد کئے گوشت کہ گندگانی ء سکین رس ایت۔

اگاں ڈیہی ء توکا چڑوترندیں ء بدیں نفسانی خواہش ء سوالے بیت

انت۔ گڑا اے جھلی ڈیسی گسگ نہ بیت آنت۔ ہمے ڈیسی آنی توکانہ زرے گاوار
 ایت ناں زوری کسوایت۔ ناں امیری ولہگ ایت۔ ناں تماا غرض ۽ گپ
 ایت۔ ادا چڑو دو تھیس ۽ نازر کیس دلانی نمیرا نیں جذبگیے لہزورگا ایت۔
 مر ۽ ذیشانے بہگا ایت کہ آنے زر ۽ محتاج ایت ناں زور ۽ گلام ایت۔ پرچہ
 محبت ناں ذات یے من ایت نہ زریاتے چاریت۔

جراں کبکریے کائے

مں ترامٹ نختاں

دوست ۽ ریزیس (۱) پنکائے (۲)

پیشاں پڈیناں (۳)

مناں وٹی لال پسندیس گوں

جراں لڈیناں (۴)

یوناگل بیغ ایس

یاری گوں زورا نہ مجزی (۵)

ہر کس وٹی محتاج دل بیغ ایس

رواں دیماد ستاں بندانی
کوڑی چیاریں روشاں مخن مناں
محتاج گندانی (۱)

حقیقت تہ ایش انت کہ ہے ڈیہی آنی اشکنگ ء گوں دل ء توکا مر ء
بے مئیں جذبے سرزیریت یک عجبیں لذتے، مستی ء خمارے روح ء پیداہیت۔
دل گئیجھ تھمیں باگ یے ء ڈول ء چندگ ء شروع بیت۔ شہ زوریں ء ترندیں
سمند ء پیا تر دگ یے زیریت۔

اصل ء ڈیہی ء من ء بیات ء من ہشت جذبہ ء سرایر انت ء جذبہ ء
تعلق ء سیادی جسم ء ہر ہلاپ گوں ارواہ بیت۔ ارواہ ء تواریا جذبہ شہ نفسانی
خواہش ء واہگال پاک بیان بیت کہ اودا جسم ء جند ء ہج گرز ء تمائے گندگ نہ
بیت۔ ڈیہی ء تواریا ارواہ ء ہما تواریا انت ہما جذبہ انت کہ آبے درور ء بے مٹ
انت۔۔ ہمیشکا ڈیہی ء توکا نفسانی خواہشانی ہر ہلاپ ارواہ ء ڈگریں ء پاکیں دانہ
ء پریات گندگ بیت۔

دوست مئیں ٹھلے گلائی

بُت مٹھی (۲) ہیا جزوں روح مٹھی

دروکھے (۳) مئیں نازاں گراہی

۱۔ بے کاریں مردم ۲۔ مٹھی بیت ۳۔ دمانے، ساعت یے

تنگاں تئی و شینس ہالے ء

لال تو دیندے (۱) سلاے
ماربازانت گڑدیں (۲) سالے ء

مناں تئی لیوانی شک (۳) ایس

ار (۴) مس زرتیں تیغ (۵) یے
ڈیہہ ء بتر (۶) کشک (۷) ایس

تراں گوں مس چے کاریں
مس ترا دینغاں رکھاں مناں وٹی
تیگمیں روح ماریں (۸)

لال مس چے ء گراں باں

تو مناں ہر جاھے لوٹے مس
کندان رواں باں

گوشتین منان نی

مشک دلڑی (۹) لوٹ ایٹ
لج ء ٹونک نچاں نی

گول میں حاخ (۱) وزانی (۲) ایس
میں بیٹھیں ایذا روح میں
لال سلامی ایس

اے ڈیہی آئی تو کا جسم ء جان ء ہج توار نیست انت۔ ہج بیہم نفسانی
خواہشانی اظہار نیست انت۔ اے ڈیہی، پاکیس ارواہ ء ذگریں ء بے تمائیں
توار انت۔ پریات انت کو کار انت۔

ہمے برزی اولی ڈیہی ء تما ”جند“ ء ارواہ ء در نیام ء ہمے جیرہ ء اژاند
کسانیں کسویں نہ انت۔ بلکہیں اے غیر معمولی ایس راستی ایت کہ آ جسم ء ارواہ ء
در نیام ء واضح ایس ء سہرائیں لکیر ء کشک ء کشان ء گندگ بیت۔ جسم مدام
مصلحتانی گلام بیت بے ارواہ چہ معلختاں برزتریں چیز ایت۔ جسم محدود بیان بیت
بے ارواہ لا محدود بیان بیت۔

جسم دم بارت، مگاں ارواہ نہ دم بروکیں، دیر پاندیں ء جملانک ء
شایگانیں جذبہ ایت کہ آنمیران انت۔ ہمیشکا ہمے ڈیہی ء توکا ”جند“ گش ایت کہ
پاد آئیں ء بروکیں بے ارواہ نہ من ایت۔ بلکہیں آلوٹ ایت کہ اغدہ چیزے ساعت
ء دمانے گول دوست ء نندگ بہ بیت۔

دومی ڈیہی ء تما دوست ء ہور کیں سلام پرانی ء سالے ء سامان انت۔

دل ۽ ٹیک انت ارواہ ۽ کڑس انت۔ شہ ایدا آندیم چھی نہ انت۔ ھے پیم ۽
 یسی ڈیہی ۽ توکا صاف ۽ سہرائیگ ۽ اے جبر پدرا بیت کہ اودا جسم ۽ جان ۽ خیال
 ھم گناہ ایت۔ اگاں نفسانی خواہش ۽ گپ پیتیں گڑا انگر آنگر کچک ۽ بیگانگی ڈکال
 نیست ات۔ چیارمی ڈیہی ۽ پچارات کہ اودا خالص ارواہ ۽ توار گندگ بیت۔
 محبت ۽ بندگی چڑو وتی ارواہ ۽ محتاج انت ناں کہ جسم ۽۔

اے بلائیں راستی ایت کہ ڈیہی ۽ دردناکیں توار نفسانی گندگائیاں چہ
 برز ۽ بلند تریں چیز ایت۔ چہ مادی خواہشاں بے تما ارواہ ۽ گلام انت۔ پنچمی ڈیہی
 ۽ تما و فاء قربانی ۽ دوستی ۽ سپر ۽ تما چو شمس جذبے ۽ مثال شاید گندگ بہ بیت۔
 ھے ڈول ۽ ششمی ڈیہی ۽ جھنڈات کہ ایسی اندر او فاء حیا ۽ چیس و شمس ۽ ذگریں
 ھیال ۽ سورے سر زیر گانت۔

اے لُج چے انت؟ اے لُج اے شرم اصل ۽ حیا انت اندری ارواہ
 انت کہ ایسی ۽ درمی ۽ مادی دُنیا ۽ گوں چھیادی یے نیست انت۔ ”جسم“ ۽ گوں
 چھی پیم رشمے نیست انت۔ گندگانی ۽ بے حیائی ۽ گوں چھی وڑیں تعلق ۽ و استاے
 نیست انت۔ اے خالص ارواہی جذبہ ایت کہ چہ جاھیگیں مر ۽ محبت ۽ امید بہہ
 پیداہت نہ بیت۔

مئے گپ ۽ تران اصل ۽ راجمان ۽ بندش ۽ پابندیانی بار واپر گانت ۽ دلیل ۽ تو
 جیل ھے دیر آریگات کہ سماج ۽ ۽ تما ھمھر کہ بندش گیش بنت ۽ سماج ۽ خلاف

ء نفرت ء مزاحمت ء جذبہ ہم ہما نکر گیش ء زیات بیت۔ ادا پہ مثال ء اے ڈیکی
 ال چارات کہ ایشانی نوکا جاھے جاھے مزاحمت ہم است انت ء ہندے
 ہندے بے وسی ء نہیلی ء پچار ہم مان انت ء جاگے ء چڑوئیں واہگ ء دعا۔

رک یے (۱) سرکاری زیٹ (۲) ایں

برائیش بوزی رہنغ (۳)

نازاں (۴) گو سنڈ لیغ ء دیٹ ایں

ار (۵) منال گنداں (۶) راہ دایش

مں وٹی نازاں (۷) مزد ء

گیلار م (۸) کواہ (۹) دایش

مں وٹی دوست شتیں دیش ایں

ہت مں پیشیں مورے کس ء بل

چہماں چہی (۱۰) میٹ (۱۱) ایں

اللہ دے کو نتر ژی (۱۲) پراں

رواں وٹی نازاں ڈیہہ ء

شاگو (۱۳) سیل کھناں چہراں (۱۴)

ایزاں فولادیں مشین ۲۔ زنگ ۳۔ بزیں کوہ ۴، ۵۔ دوست ۵۔ اکاں ۶۔ بے کار ۸۔ مرد م ۶
 نام ۹۔ سزا، سبق ۱۰۔ حج ۱۱۔ مد یستیں ۱۲۔ کونتر، کپوت ۱۳۔ یزاں "شہ آنگو" ۱۴۔ داتریہ نگ

اللہ کندھی (۱) آل ڈھائی (۲)

گنداں وٹی دوست و وطن ء

گنواں (۳) میں انڑس (۴) کھناں ساہی (۵)

ڈیہی ء مستریں واہگ گوں دوست ء نندگ ء گندگ ء واہگ
انت۔ اے ہما واہگ انت کہ انسان ء رگ رگ ء دوازدھیں بنداں گوں ہمگر
نچ انت۔ ہمے واہگ ء خواہش ء توکا صدیانی بے قراری ء بے تاہیری ہوار
انت۔

زلیغ ء کذی پیشہ

براں دیانی رکھاں گنواں (۶)

میں لال شڈی پیشہ

زی ناں پیری مس نازاں دیسہ

مرشی سخی روش ایس

گٹھے سالے پیشہ

تنگاں تنی و شیں ہالے ء

لال تو دیندے (۷) سلاے

مارلبازاں (۸) دہ گژدیں (۹) سال یے ء

۱۔ دیوال، نرنگ ۲۔ ڈرگ، ہپک ۳۔ بلنیں ۴۔ براں ارس ۵۔ تاہیر، آرام ۶۔ بلنیں ۷۔ براں دیم

دے ۸۔ براں بازت ۹۔ گردیں، پیلوں

اے ہر سس ڈیسی آنی تو کا کرتانی بے قراری ء بے تابیری ہم گندگ
 کنیت ء محبت ء مر ء راستیں ء محکمیں جذبہ ہم۔ زکیں روج چے گوئستہ ہشتیہ
 صدیانی صدی لیٹ سمجت۔ بے صدیانی انتظار ء گندگ ء تہن ء چڑوالال ء سلام
 ء وروت خم کت کن انت۔

دوستی اصل ء دو دلانی در نیام ء عمد ء بیان ایت۔ دوستی ء وہد ء کول ء
 اقراراں گوں کجھی ء یات ء یاد گاری ء ہاترا شک ء نشانی دنیگ گریگ ہم بیت۔
 اے دوستی ء علامت دہ زانگ بیت ء دومی پلوا جدائی ء دیر دراجیں ء عذائیں ماہ ء
 سالانی اثر ء کم کنگ ء ہاترا محتاجیں ء تنگیں دلانی مشکو لاء ٹیک ہم لیگ بیت۔
 بے قراریں دل داں چنکر اہور کیں چلہ ء شکانی محتاج بیت۔

دانشی چلائے نشکی

دوست ء سرژی (۱) گاریں

لوہاچے ایمان ء ہشکی (۲)

دوستی ء جذبہ مندگ ء گندگ ء کیف ء انتظارانی لذت ہمے رنگیں
 نشے، جس ء مزگے کہ ایٹی ء تام ء لذت ء ہما پوہ بوت کت کہ آوت چوشیں
 جاورا لے ء گوئسنگ ء بیت۔ پرچہ اے ہمے ہمیں نفیس ء نازر کیں سیادی ء
 تعلق ایت کہ چڑوماگ ء محسوس کنگ بیت، بیان کنگ نہ بیت۔

دوستی ۽ سفر ۽ توکاد دوست ۽ جندتہ وتی جاگہہ بلکنیں دوست ۽ ڈیرہ ۽
 ایشی ۽ کوہ ۽ کھور، بر ۽ زید، پٹ ۽ میدان، در شک ۽ دار، چر ۽ چانگ گوات ۽ نور
 رنگ ۽ روشنی ہم دوست ۽ جند ۽ ڈول ۽ دوست بنت۔

۷ ڈوڈو (۱) بن یغ ایس

بل کرام ایث

میں لال وطن یغ ایس

۷ قرباں ہماں ہند ۽

اوڈندی (۲) میں نازاں، روش ۽ ہرو (۳)

ہور گواراں (۴) میں خاوند ۽

۷ دوست میں پچے امیری

پوزا (۵) جزی میں نازان

آں نگری دہ رنگ زیری

۷ رنداں میں کوٹو (۶) جشیناں

نئے گور تینس ہوراں

نئے ہمے گواٹاں بڑتیناں

نو کر بائال لما (۱) گواٹ ء

ترا دوست ء یو کنیت شالاہند موٹ (۲) ء (نوکیں ڈیہی)

سلاما بردے میں یو نا جانی (۳)

مں ہماں فرش ء نو کر تو اوڈ اجوان کھائی (نوکیں ڈیہی)

کندی چکام جٹ نگاھے

مں ہماں ویڑہ (۴) ء نو کر اوڈ اچار دہی ماھے (نوکیں ڈیہی)

ڈیہی ء تو کا دیری ء ارمان ہم است انت۔ جدائی ء شوش ہم، انتظار

ء لذت دہ است انت ء دوست ء گول گندگ ء ننگ ء باڑ ہم۔ بل ڈیہی ء تما

دوست ء نادلی ء ڈالپاری، نا پیلو یں ارمان، نا تو امیں خواہش ء واہگ ء محرومی ء

زہری ء سرہال گیشتر گندگ بنت۔

نواشام گریواں (۵)

مناں ہڑچی (۶) باز ایں مں وٹی

نازاں رکھاں شڈیغال

۱۔ زربار ۲۔ مہائے ۳۔ اصلیں، شریں ۴۔ حک، بولک، گ

۵۔ غریب، بڑگ ۶۔ بزاں ہر چیز

د لڑی (۱) دور نہ بنت سبھی
دوست میں آئی کڑ سے (۲) ایس
پر ما (۳) میں تن و کل (۴) نینی (۵)

کشمیر رکال (۶) انت
مناں وٹی دوست نہ مل ایث
پر ما (۷) ہماں ساگی ڈکال انت

گوں مں حاخ (۸) وزانی ایس
میں پتیں ایذا روح میں
لال سلامی ایس

اے بُرزی ہر پتیں ڈیکھی آل شہ جدائی و لامبو پاد آئیگا انت۔ محرومی و
زہری و ہنگریں لواری کنگا انت و گٹیکہ ہر چیاریں کنڈاں دوست و نادلی و بے
وزتی و قہر گوار گانت۔

دوست و نہ ملگ و سبب و گٹیکہ ہر پلوے تماری مانشان انت۔ دل ایر ننداں
انت۔ بہار، رنگ، موسم، درین، رژن، پل، و شبو، زیر موڑی سرد نیا و حسن
و زیبائی کل گوں ہمائی و کا گدیں و پیگنیں رکاں گوں بندوک انت ہمائی و زریں

۱۔ بڑاں دل ۲۔ فیک، نکلی، گوڑ ۳۔ بڑاں ہنما ۴۔ سدہ، سا ۵۔ نیست ۶۔ آباد، حزام ۸۔ ہاک

زلفاں گوں ہمگر بچ انت۔ آکہ نیست انت گزار دنیا ءِ جہیں رنگ ءِ درو شم کور
دسمیگ ءِ نگاہاں کاہنت۔

۷۔ کشمیر سکال (۱) ایس

مناں وٹی دوست نہ مل ایث

پرما (۲) ہماساگی ڈکال ایس

۸۔ پیشی (۳) مس نازان (۴) ءِ باٹاں

کھیالاں (۵) تئی ماہیں دیما

آہاڑ ءِ گر میں لو ارچے شاں (۶)

۹۔ کشاں ریشاں مس وٹی گٹ ءِ ہاراں (۷)

دل نہ آیس دوست ءِ مس چے دور (۸) ءِ کاراں (نوکیں ڈیہی)

۱۰۔ مس گنداں دوست ءِ کھلاں دور (۹) ءِ

چوں یوٹی پھل بنت چیتر (۱۰) دور ءِ (نوکیں ڈیہی)

دوست ءِ شمو شکاری، جدائی، لاتمائی ءِ بے دلی ءِ زمانگ ءِ بے وفائی ءِ

گلاگماڑیہی ءِ بنی ءِ بندری بچگپ انت کہ اودا ڈیہی ءِ عاشق وتی تیگیں ءِ

۱۔ آباد ۲۔ منا ۳۔ بزاں پیشی یوٹگ، قربان یوٹگ ۴۔ دوست ۵۔ چارگ ۶۔ چے شمت

۷۔ گٹ ءِ تائیت، طوق ۸، ۹۔ دور بزاں بہار ۱۰۔ بہار، ہزام

مجتا جس دل پر پریات و چھانٹاں، درد و زنگاں دوست و دیم پدرا تا تالان کنت۔
 جام درک و ڈول و ڈیہی و عاشق و ہدے گوں وتی بے و سیں دل و و برے
 برے وتی دوست و گوں جیر ہان و گندگ بیت۔

دوست ترا نکھاں کتاواں

کھٹے مار (۱) موت و نزی (۲) نہیں دینے

مئے بت و خداواں

دل منیں ایر تلمیں شے نہ ایں

مں ترا کھشتیں و ایش تو گو نشت

اے تر کھچے (۳) نہ ایں

دل تنی مونجانی لوغ ایں

بیانکوں (۴) دو منصف آنماں مئے

پاس (۵) کھنغ دروغ ایں

دوست منیں ناہانہ ایں

دل منیں ختمیں سٹے انز کیس (۶)

تر کھچ جاہ نہ ایں

سوزیں چھوری (۱) ترادست ء گلاس ء
توآف نہ دانتاں تراسورت گواث ء (نوکیں ڈیہی)

گریٹہ (۲) گریٹہ میں انزساں (۳) ہوناں
تو خود (۴) گراں سئے ترا میں درماں گوناں (نوکیں ڈیہی)

اللہ ای نام ایس مں تئی لوغ ء آڑتہ (۵)
تو وھش نی گوں ما، مارا تئی مونجاں واڑتہ (نوکیں ڈیہی)

ڈیہی ء عاشق وتی دوست ء مینگ ء حاصل کنگ ء ہاترا ہر رازیں
دست پاداں جنت۔ وڑوڑیں جمد ء کوششاں کنت۔ ہر دینکہ باز لاچار ء بے وس
بیت۔ گڑا محبوب ء دروہی آل دنت۔ پیر ء فقیراں سوریت ء گوئیندین ایت۔
پل ء تائیت کنت۔ نیٹ کہ باز بے وس ء لاچار بیت گڑا پیر ء فقیرانی درگاہ ء
درباراں روت۔ دُعاں لوٹ ایت۔ سیاہیں پنڈراں کولی کنت۔ منتاں من ایت۔
ھے منت ء زاریانی تیوگیں پچار ڈیہی ء تاگندگ بہت۔

”زندہ“ (۶) پیرے کھرائیں (۷)

پیریں میلے منی دوست ء

امراہ ضامن خدا میں

- ۱۔ میں چچی چھلائے
تو شون دئے وٹی ماہیں دیما
دروہی ترا تو نسہ تھلائے (۱)
- ۲۔ دعایے لوٹاں مں ڈاڈا (۲) کوہ ۽
مولانگ کھاں دوست ۽
میں دل ڈھوا (۳)
- ۳۔ دُعایے لوٹاں رواں ”زندہ“ گار ۽
جہاں لوٹا ایت چیاں
مں شہ تنگاں یار ۽
- ۴۔ تو میں کیسج آہری (۴) ۽
شون دئے ماہیں دیما
دروہی ترا پیر بخاری ۽
- ۵۔ تو مناں جنگلاں نواں رول ۽
شون دئے ماہیں دیما دروہی ترا پیر بہلول (۵) ۽ (نوکیں ڈیہی)

۱۔ بزاں تلگ، فرش، نازدار نیام، ڈاڈا کوہ، نامیں میرے ۽ جاگہ
۲۔ ڈول، پیچ، ۳۔ آویک، ۴۔ نازدار نیام بہلول نامیں پیر ایت

شہ قدیم ءِ ہمے دستور جزان ءِ پیداک انت کہ مہر کنوکیں دودلانی
 در نیام ءِ زمانگ مدام یک ڈک ءِ بند شے ءِ ڈول ءِ دیمائیت کو شیت ءِ کوشش ہمے
 کنگ بیت کہ اے دودلاں ہوار پیگ ءِ میل انت۔ تنگیں ارواہاں یک ءِ یک
 جان پیگ ءِ میل انت۔ زمانگ ءِ بندش ءِ پابندیانی سبب ءِ مہر آماچیں دل سالانی
 سراگوں نصیب ءِ قسمتال مل انت۔ وہدے پیری زیارتے ءِ بہانگے ءِ وہدے
 آپ، دار، ریم ءِ گاہ کنگ ءِ نیمونے ءِ برے یک پیمے ءِ برے دگہ رنگے ء۔
 ڈیہی ءِ ہمے کلین جاوہال یک تاریخی امانتے ءِ سورت ءِ وتی پراہیں ڈوبر ءِ
 سوگوداشنگ انت۔

مار (۱) گول ڈکالاں سیٹ ایں

مس ریمال رتان ءِ شتیس وٹی

نازان دم (۲) دیٹ ایں

”زندہ“ (۳) سنگال (۴) شا (۵) چے ٹپے (۶) واڑتے

زیارت چچی نہ ایں شا (۷) منی

دوست نیازتے

۱۔ بزاں مارا ۲۔ جند ۳۔ سلیمان کوہ ءِ زندہ نامیں پیرے ۴۔ زیارت، پیر ءِ منت

۵۔ بزاں شا ۶۔ بے سکتی چندہ ۷۔ بزاں شا

۷۔ مر شیخس روش ایں

مئے ء تنی درائی (۱) سماں

دیخی کا ہوش ایں

۸۔ کندھی چک ء مں ڈیر (۲) سرائیاں

بیہنغ مال ء مں کھیال (۳) تراٹاں

۹۔ مہ (۴) چک ء ماہنیاں چھاری

اگ (۵) ء میس بُز و نئی رنداگو خاں کاری (۶) (نوکیس ڈیسی)

حمے برزی ڈیسی آئی تماگوں دوست ء ملگ ء نہ ملگ ء رنج ء ہوشی حواری

انت۔ اولی ڈیسی ء توکا شائر ڈکال ء دعانت کہ گوں ڈکال برنگاگوں بلیکنا آئی ء را

گوں دوست ء دوچار کپک ء راہ ء بیہانے دست ء بنیت۔ پرچیکہ ابید چوشیں

سوہرتے ء گوں دوست ء دوچار کپک ء حج اُمیت ء رٹنے گندگانہ ایت۔

چوناہا ڈکال، بیرانی ء ژندی ء علامت انت۔ جدائی ء زہیری ء

علامت انت ء ایشی ء ہر حلاپ بہار آبادی ء شادی ء علامت انت۔ دودلانی یک

بیک ء نام انت۔ ڈیسی ء توکا اے علامت حمے مانہ ء مراد اں ہم گندگانیت۔

چوش کہ :

ہورنگوارانت گند نصیب ء
 ماراڈکال نیل ایت
 بھچی بنغ ء

ہر باڈکال مارا انج (۱) کنغ ایس
 مس چماں کھیالاں (۲)
 آنہیس دوست روغ ایس

ہما پیشگیں لڑ ء دومی ڈیہی ء توکاشار پہ ارمانیس دلے ء زیارتیاں گوں
 توارکنٹ گش ایت۔ شما کہ پیر ء زیارت ء آسنگ ات۔ بے شما گوں وٹی بھچی ء منی
 دوست نیارتے۔ گڑا شمار زیارت ء چے ثوابے رس ایت۔ بزاں منی دوست ء
 نیارگ ء گوں شما ہشکنگ ء بے سیتس پندھے جتے۔ ناں شمے زیارتے کارا انت ء
 ناں ثوابے شمار امل ایت۔

ہمے ہمیں دگہ ڈیہی ایت کہ آئی توکاشار گشیت کہ اگاں کے منی دوست ء
 گوں مس ہیاریت میل ایت۔ گڈا آبے نماز ء روچک ء بہشت ء روت۔

ہر توروئے میں دوست ء کارے

گڑا خاوند ترا ہشکی (۳) ہنچو

توچیس رو شغوا (۴) ءے داراے

۱۔ جتا ۲۔ چارگ، گندگ ۳۔ بزاں بچش ایت ۴۔ بزاں رو شغ، روچک

صوفیانی نزیک ء ہم دوست ء دیدار ء ملاقات کنگ ”حج اکبر“ ء
 ثواب ء گوں برابر انت پنجالی گیدی شاری براں ”ماہیا“ ء تا ہم خیال ہم
 پیما موجودت انت۔

۷ اک یونٹا کائی دا

لکھاں عبادتاں نیں مونہہ تک لیناں ماہی دا۔

سی ڈی ہی ہم ہمے سجھیں مشکلیں ء گڑ مخیں جاو رال ء پدرا کنٹ ء دیم
 کاریت کہ زمانگ ء بندش ء پابندی سبب ء گوں دوست ء ملگ چنکر ڈکائیں کار
 ایت کہ اودا سالانی انتظار کنگی بیت۔

هور، جھمر، رگام، گرنڈ، گروک، ماہکاں ء بہار ء اے گلہیں علامت
 زندگی ء گواہی دینت۔ رگام، جھمر، گرنڈ ء گروک ء گوں دل ء تہا یک عجیب
 سر پرے پیدا بیت۔ یک نوکیں جذبے ودی بیت۔ دل پہ دوست ء ملگ ء ہاترا
 کینٹ مچ بیت۔ گرنج بیت۔ ہور ء نر میں ترمپ ء شنگ ء بہار گاہ ء سارتیں ء
 خماریں گوات۔ دوست ء وشیں یاداں پرین ایت۔ گڑا دل پھنوش مُشت بیت
 کہ نندگ نہ بیت۔

۷ آزمان جڑپیش

موتی لال ء نگنداں

آتکہ میں اندر پُدرپیش

بستہ مجڑے ء

ساونڑ (۱) چھٹ (۲) انت میں لال ء

کار انت گڑے ء

گرندے نہ گروخے

رواں میں براں گریاں (۳) نئے میں

دھیر و دیونے (۴)

ڈیہی ء تو کا و دار ء انتظار ء شوش ء لذت ء دومی پلو اگوں دوست ء
گند ء نند ء اُمیت ء دوست دوہے رنگیں شے انت کہ ہر دو یک دگرے ء گوں
ہندوک انت۔ دوست ء گوں گند ء نند ء لذت وتی جاگہ بے جدائی ء آس ہم
ہے رنگیں شو میں شوش ایت کہ آجذبہاں گمر گانیل ایت۔ وہدیکہ جدائی ء پندہ
سالانی سمراں آندیم بنت گڑا ڈیہی ء پریاتاں نگوش ات۔

لال میں اے رنگیں دیرہاں کئے کھنت

شش ماہ چک ء جہاں وٹی

گوراں وہ اسے (۵) کھنت

تو نیشہ (۱) دل میں مینغے

چغل ملی سندھ ء چات چول

ایرانت ژند بلغے

اللہ تر ایاری میں بوئی بہشت ء

کٹے گور کفنی نئے مئے زیند ء اشٹے
(نوکیں ڈیہی)

کسے دیش (۲) ایں کوہ رو خیں

بردی ہال ء تئی یار مرو خیں
(نوکیں ڈیہی)

ڈک، گم، مونج ء رنج ء مارشت ء احساس ڈیہی ء مستریں ہاسیت
انت۔ بے اے ہمے رنگیں مونج ایت ہمے رنگیں مارشت ایت کہ دل ء گمر
گانیل ایت، ارواہ ء بخاہاں پرینگ ء نیل ایت۔ اے غم بتر زندگی ء جذہاں
سوہان دنت۔ زندگی پیگ ء داستا میت ء اوست ء گمان ء امرکاناتاں ودی
کنت۔ اے چوشیں مونج یے نہ انت کہ اے چاگرد ء بارت غم ء کور چات ء دور
بدنت۔ بلکہیں اے غم وشی ء شاد ہی ء احساس ء مارشتاں پیدا کنت۔

ڈیہی ہمہنکر کہ دردناک بیت۔ دل ہما نکر زندگی بیت۔ ڈیہی ء مونج،
موجا پیگ ء نیل انت۔ نامیت ء دلپروش پیگ ء نیل انت۔ ڈیہی ء غم اصل ء

زندگ پیگ ء ہا ترا یک سکین ایت۔ یک سر پر ایت کہ اے وائیں دلاں ہتر
شورار ایت ء اگاہ کنت۔

ڈیمی ء تماز مانگ ء جنجال، کوڑی ء خواری ء گذران ء محبت ء گردار ء
جہل بر ز ہر دو بھچی ء جزانت۔ گام گام ء سر اکوڑی ء گول محبت ء جنگ انت۔
کوڑی دہ ظالمیں چیز ایت ء محبت ہم کافر میں جذبہ ایت۔ بے کوڑی ء گذران نہ
جز ایت ء بے محبت ء زندگی بے تام انت۔ بے رونق ء بے رنگ انت۔ موڑی
سر کوڑی ء محبت ہر دو انسانی زیند ء گھیل انت۔ گٹ ء پاہو انت۔ غالب ء
یک ہندے ء گونشنگ ات۔

۔ غم عشق گرنہ ہوتا غم روزگار ہوتا

بے ڈیمی ء اندرا ہر دو نہیں ڈک گندگ بنت۔ روزگار ء ڈک ء محبت
ء ڈک ہر دو سنگت انت ہر دو نہیں زوراک انت۔ ہر دو نہیں بھچی ء جزانت۔ بے
ہر دکانی راہ جدا انت

بقول فیض۔ وہ لوگ بہت خوش قسمت تھے

جو عشق کو کام سمجھتے تھے

ہم جیتے جی مصروف رہے

کچھ عشق کیا کچھ کام کیا

کبھی کام عشق کے آڑے آتا رہا

کبھی عشق کام سے الجھتا رہا

بالآخر تنگ آکر

ہم نے دونوں کو ادھورا چھوڑ دیا

ماگندیس کہ ڈیہی شارے جاو رال ہم فیض و پیمانے۔ وہدے لاپ و

شوہاز وہدے عشق و جنجال۔ وہدے لگھڑی و ڈک۔ برے یار و مونج و غم یک

دومیک و گوں بک و ٹک انت۔ مٹ و سٹ انت۔

تنگاں دوچی (۱) و

یکے نازاں رکاں

دومی سنس (۲) کوڑی و

کوڑی خواربٹ گوں بازیں جنجالاں

وہاواشہ کھڑوباں (۳) بیریں وٹی

نازاں سنبھالاں

دردے میں ڈوبر (۴) ڈاکوکی

شالا خواربٹ کوڑی

چاں گوں برائیاں شموشی

۱۔ دوچے ۲۔ ڈکال ۳۔ پادکایاں ۴۔ نازاں ڈوبر

اللہ از زیل و شوش ایث

کوڑی تئی چھیں و ہشتم گواث و

چخال بر اثناں شמוש ایث

کوڑی کاراں جی نیں (۱) ساہی (۲)

ما نشتیں دیتاں (۳) خوب خدائی
(نوکیں ڈیہی)

کوڑی کاراں مے سرڑی (۴) واڑتے

پیدا (۵) گوئستہ مے نازاں مں بچہ نیارتے
(نوکیں ڈیہی)

پُرشتاں (۶) تافغ مں کھشتنغاں (۷) موڑی (۸)

یار بر اینٹوں شالا گاربات کوڑی
(نوکیں ڈیہی)

کوڑی، لاپ شوباز و روزگار و ڈک و جنجال کافرین چیز ایث۔ پرچہ

لاپ اگاں شورک بیت گڑا چمانی میلگ دہ روانت سیاہ چرانت۔ لاپ و جنجال چہ

ہر شے و میرا کنت شہ ہر چیزے و آزاد کنت۔ ہمیشہ کا سعدی و دمشق و ڈکال و

بارد اوتی شیرے تو کا گوشنگ ات۔

چنناں قحط سالی شد اندرد مشق

کہ یاراں فراموش کردند عشق

۱۔ نیست انت ۲۔ تاہیر، آرام ۳۔ دہشتیں ۴۔ بزاں سر ۵۔ پادا

۶۔ دہشت انت ۷۔ کشت انت ۸۔ ہنی بہا، بندری نہاد، اصل زر

اے راست انت کہ لاپ ءِ ڈکال شہ عشق ءِ جذبہاں ہم
 سر زور انت۔ گزنگی ناں محبت ءِ پچھہ کارایت ، ناں دوست ءِ ناں سیادے جاہ
 کارایت۔ بل ڈیہی ءِ شائر دوست ءِ نیادانی چہ کوڑی ءِ جنجالاں ہم گیشتر زلوری
 لیک ایت۔

کوڑی گوں مژدان انت
 نئے مناں کوڑی ءِ ہوش ءِ
 دلڑی (۱) گوں عشق ءِ دردان انت

گندانی (۲) درین (۳) انت
 میگ چم انت گوں دوست ءِ
 مارا کوڑی سدہ چہ نہ انت

رواں گنداں کایانی
 بلاں ایریلی (۴) کوڑی
 دخرا (۵) مں دست نہ لا آئی (۶)

کوڑی کاراں مں آس ءِ شوشاں

مں منداں لوغ ءِ دوست ءِ ٹونک نقوشاں (نوکیں ڈیہی)

سوزیں مُرگِ عِ مں ہندا سہیغاں

اشتہ کوڑی مں رندا تھیغاں

(نوکیں ڈیہی)

ڈیہی ءِ شائر ءِ نئے گوں ڈکال ءِ کارایت نئے گوں سکال ءِ، آئی ءِ ڈکال
ءِ سکال، مونج ءِ شادہ گوں دوست ءِ کڑس ءِ دوست ءِ مہر ءِ گوں بندوک انت۔

لہڑی (۱) وسی (۲) نہ وسی (۳)

دوست مںیں بُرزیں پوادھے

اللہ مںیں ٹیک (۴) ءِ نہ کھشی

ڈیہی ءِ شائر اے چیز ءِ جو انیا سہی ءِ سر پدا انت کہ کوڑی ناپیلویں
خواہش ایت۔ اے ہج سورت ءِ پیلو ءِ سر جم نہ بیت۔ ہمیشکا آغشیت۔

کوڑی تو پیلو دہ نیائے

مادہ مژان ءِ آخر

گھٹغ (۵) ءِ سر کھائے (۶)

بہ اشٹیں کوڑی وتی نازاں دم (۷) دیت ایں

ماہے ہے کنال ءِ روشے کنیٹ

ارزبل طلب (۸) اشٹیں

۱۔ لہڑی نزاں لہڑ، کھور کھور ءِ آبادی ۲، ۳۔ وسیت، آبادی ٹنگ ۴۔ تگہ، سہارا، آسرا

۵۔ ہار جمیک، ناپیلو ۶۔ سر آئیک، پشت پگ ۷۔ جند ۸۔ لوگ

اے چیز ء سر پد پرنگا باوجوت کہ کوڑی فنا ہیں ء ناپاداریں چیزایت۔ آخر
 روشے پاداں گوراشیف بیگی انت۔ موت ء ترس ء خوف ء بر ہلاپ ڈرکی ء
 شار زندگی ء گپ ء جنت۔ دوست ء مند ء نیادانی کسواں کنت۔ وتی کش ء گوزا
 ارزیل ء ڈس بیگ ء باوجوت آ ”باہر بہ عیش کوش“ ء چوشیں خواہش ء واہگانی
 طلبگارانٹ۔

کوڑی آخر فنا میں

دیانی لوڈے دوزا (۱) کہ

میں نازاں صلاح میں

گم (۲) گوں کلیر ء

بیالال جنوں بناں (۳)

ارزیل ء ڈس انت مئے پھیر (۴) ء

گوں وھیش تیراں سرژی (۵) رندیث

چیار روش جوازی (۱) بندہ کہ لھٹے ء کندیث (نوکیں ڈیسی)

داں وہدیکہ انسان ء سر شہ گورادر انت۔ آخر آئی ء وتی زیندگ پرنگا ہا ترا چیزے
 نہ چیزے کنگی بیت۔ پہ لاپ ء شد ء والگ ء بزگری، شوانکی، پیوالی ء مالداری سلیمان کوہ ء

۱۔ بزاں داں اودا ۲۔ ڈگار، ڈگار ء بند ۳۔ گپ ء پ ۴۔ شنگا، پلو ۵۔ بزاں سر ۶۔ بزاں جوانی، ورتائی

بزگیں ء بے و سیں مہلوک ء گذران ہمیش انت۔ دومی روزگار ء چچ پیس و سیلہ
 اودا نگواہیت۔ ہمیشکا سلیمان کوہ ء بلو چیس مہلوک ء چم مدام پہ وتی ماتیں ڈیہہ ء
 سب پرگال ء شہاباش انت بلو چستان ء کہ آئی ء وتی ماتیں سینگ ء دامن پہ بلو چیس
 پرگال مدام شاگیں گوانزگ ء پیاپراہ ء شایگان دشتگ۔ ہمیشکا ڈیہی ء توکاروزگار
 ء پردیس ء ڈکال گوں بھچی ء وتی پراہ دراجیس ء دیرپاندیس ماتیں وطن ء حال ء
 احوال ہم گندگا کاهنت۔

۷ دلڑا (۱) مئے تنگ ایس

موج ء نوال (۲) بئے

کوئٹہ مردانی ہندیس

۷ بلوچستان ء روئے لوغی مندئے

روشے کائے تاکال

بند لبع گندئے

۷ جھار (۳) گراں سیسی

سو کھا باث انت شالا

دیریں پردیسی

- ۷ یوٹا پھلانی
شالا سوکھا باٹاں
مسافر دیریں ڈیہانی
- ۸ نہ اٹھے دیر کنو خئے روئے سالے لائے (۱)
میں سر ڈی (۲) تیغ ایس لال
توہر روش کھائے
- ۹ تو مونج چے آئے
وطنان رلغ من اثاں تووٹی
اولی (۳) ڈیہرہ آئے
- ۱۰ موت و ڈھک (۴) حال مواٹنی
ہر جا ہے ٹلی (۵) ایٹ شالا
ہیرت (۶) باٹنی
- ۱۱ اے رنگلیں دہ کس میں برو میں لال آگندیٹ
ماخول (۷) سرکار نو کرنواں (۸) مئے بھال آگندیٹ (نوکیں ڈیہی)
- ۱- جئے، گزارے ۲- بزاں سر ۳- پیشی، ساری ۴- قید
۵- گردیت، تزاہت ۶- ۷- بزاں نیاں

ریفل زیریں رواں ماں ڈیوٹی بھوشتاں
منال گیر کھیٹ نازاں میں انزس نہ اوشتاں
(نوکیں ڈیہی)

خاران ریفل ونگ پھتر
تئی ہیڑ تیں گلہ مار دور کھنوں بتر
(نوکیں ڈیہی)

بلوچ راجمان ء توکا جنیں آدم بازبے وس ء مظلوم انت۔ یک پلوے ء
سخت گیریں راجمان ء ظالمیں ء کوہ دلیں رسم ء رواج، نازانتی ء جہالت دومی شہمگا
شد، لنگڑی، تن ء جاں دری ء ڈک۔ موڑی سر زالیں آدمی جنتر ء دوئیں سنگانی
در نیام ء چو آرت ء پیاد رنگ بھگانٹ۔

آپ، دار، ریم، زید، جنتر، مالداری ء خواری مڑ ء چکانی خدمت یک
پلوے ء راجمان ء توکا آئی ء کار ء کرد ء وجوت ء ہیمنیت ء نمگ دومی پلوے ء
موڑی سر آھے رنگیں پاہویے ء سرادر بھگانٹ کہ نئے زیندگ انت۔ نئے
مرنگ انت۔

ہمیشکا ڈیہی ء دل برو کیں ء لڑ سندو کیں چہانٹ ء پریاتانی اندراناں
چڑو جنیں آدم ء گٹ گیریں کوکار، بے وسی ء پچار ء آئی ء ڈوبر ء اندر ء درد ہوار
انت۔ بلکیں آئی ء بھہیں ”ذالی دروشم“ پوشیشہ ای پدرا ء سر انت۔

بازیں ڈکوں توں
چنڈے (۱) مڑ دکھریوں (۲)
چنڈے ہیڑ تیں چکوں توں

ہمے سبب ء و ہدے و ہدے ڈیہی ء تو ار ہم مکر دردناک مان کیت۔ گئیہ
 ڈیہی ء لوزانی موتکی سوز ء سر روزے سر گر گانت۔ اگاں ہج و ہدے جنیں آدم ہمے
 زلم ء ناروایانی ہلاپ ء کو کارے چست کنت۔ گر اگیزگ ء دنیا ء ایشی ء ملامت
 ء ملند کنت۔ بے حیائی ء گھیگری ء شگاناں جنت۔ موڑی سر ڈوہ ء ملام ہر و ہدے
 بے و سیں جنیاد م ء سر الڈگ بیت۔

۷ کھتھی (۳) پکو (۴) نیں پنڈ (۵) کر غاں (۶)

پنڈہ صدی ذال گوں مڑداں مڑ غاں

پنجابی گیدی شاری ء بار و انگ بیت کہ اے پیلو یں سورت ء ذال ء
 تو ار انت ء ایشی ء خالق ء تاہینوک جنین انت ء اے ہر دو بینانی تو ار ڈیہی ء شاری
 ء تماگندگ بیت۔ البت اے زلور است انت کہ ڈیہی ء تو کا مڑد ء نسبت ء ذال
 ء تو ار ناں چڑوا کھیلا ء سھنزا انت۔ بلکیں بلوچ راجمان ء تو کا وتی گو نزوری،
 مظلومی ء بے و سی ء سبب ء ایشی ء تو ار گیشتر نفیس ء نازرک ء مونجا ء دردناک
 گندگ بیت۔ ادا اے جھلی ڈیہی آل چار ات۔

۷ تئی پنکا (۷) خاصہ (۸) این

اردال ماکائے تئی

گام ہوا سہ (۹) این

۱۔ پلوئے، یک بھجے ۲۔ جیزگ، ازانڈ ۳۔ مچ ء در پک ۴۔ پھتہ، پککین ۵۔ تاہ، طرما ۶۔ پکگ انت
 ۷۔ پاک ۸۔ کہیننی و ہداں "خاصہ" نامیں لکھے ء نام ۹۔ عباسی دور ء سبھت کہ ہشتادہ برور ء ات

دوشی ماں وٹی نازاں دیسہ ۷

ہیاسرڑی (۱) تراشوداں

مرشی میں قید رہایتہ

گندیماں رونا ایس ۷

نازاں پڑاٹھا منباں

جینغ تل آء گون ایس

بوٹاں سٹاں (۲) مں گٹ عہاراں ۷

توپر دیس رُلے مں چیں دورے (۳) کاراں (نوکیں ڈیہی)

دیریں ڈیہاں تئی حال نیایاں ۷

دیموت چنی (۴) زیریاں تئی ڈیہہ آء کایاں (نوکیں ڈیہی)

لہڑی (۵) کھارا ایٹ میٹاں ۷

دوست آء دل نیئیں گوں ما

مں چیں ہیت آء چیٹاں (۶)

کوٹودیمیاڈینز ادیسہ رندیے ۷

مناں کٹٹئی لٹاں نئے میں دُراہیں ہندے

۱-سر ۲-یلہ دینگ ۳-دور، بہار ۴-شار ۵-کھور ۶-چنگ براں زیباکنگ

ہمے برزی ڈیہی آنی توکا مرے یک دریاے چول ور گانت۔ ڈیہی ء بے و سیں شار
 ہنگیں ء زہیر یگیں دل ء سہڑ اینگ ء ہا ترا گام گام ء قیمت دیگا تیار انت۔ ڈیہی ء
 ابید چوشیں زور اکیں جذبہ ہج ہند ء گندگ نہ بیت۔ ناں مرے چوشیں مثالے
 دستونک ء توکا گندگ بیت ناں دو می شاری ء چوشیں تر ء ضفے اے رنگیں
 بے ریا ء بے تمائیں درورے ء واہند بیت۔

دو می ڈیہی ء توکا مرے جملہ بحیاں پچارات کہ بے دوست ء پرانی ء زند
 یک جیلے ء پیانت۔ بے دوست ء گندگاں گوں گھیجہ آئی ء نوکیں زندے
 دست کپتہ۔ نوکیں ورنائیے ء جہہ جتہ۔ بوت کنت کہ دستونک ء تما چوشیں
 سرہال گندگیاہنت۔ بے بھیر ء ترز ء بزاں اسلوب ء حساب ء مرے بے
 امیکیں ء بے مٹیں جذبہ ء باہندانی چوشیں نازر کیں ء دل پہکیں درور مشکلاں
 گندگ ء چار گارس انت۔

چوش کہ غزل ء مجموعی شم ء شینک ء اعتبار اغزل ء محبوب مدام
 ظالم، جابر، بے وفالاتما، دروگ بند، پریمی، وت سرے مغرور بیان بیت ء عاشق
 مدام بے وس، لاچار، ذلیل ء خوار، رسوا ء کمتر، کستر پاد ء نیاز مند بیان بیت۔
 بلکیں ماگاں اردو ء فارسی غزل ء ہیرت نگاہی ء گوں گندیں تہ عاشق ء مثال
 دوست ء دروازگ ء ہنگیں پیگت کہ آمجوب ء ہر شارت چک ء دمب
 لوڈین ایت ء محبوب ء مرضی انت کہ عاشق ء گوں گالوارا کن یا مکں۔

بلے عاشق بے وس مدام آئی ء مہرانی چاری انت کہ محبوب باریں
 کدیں آئی ء پلوامر ء دست یے شمار کنت ء ہشکیم دپی گالورے کنت۔ بلے غزل
 ء بر ہلاپ ڈیکی ء عاشق ء محبوب ہر دو میں درد مندیں ڈوبرے دارانت ء
 محبت ء درگت ء ہر دو برابر میں انسان انت کہ اوداناں محبوب ء ناروائیں ء
 ونگڑیں ناز ء ادائے گندگ بیت۔ ناں عاشق چوش ء ذلیل ء رسوا انت۔
 بلکنیں ڈیکی ء محبت ہمے رنگیں بے ریائیں محبت ایت کہ اوداے ہم مالوم نہ بیت
 کہ عاشق کئے انت؟ ء محبوب کئے انت؟

راستیں ہبرایش انت کہ ڈیکی ء عشق ء محبت یک معصومیں جذبہ
 ایت کہ اودا محبت چڑو محبت ء نگاہاں گواں گندگ بیت۔ ہر دینکہ محبت چڑو محبت
 ء ہواگاں گواں گندگ بہ بیت گڑا عاشق ء معشوق سوال چہ کجا پیدا بیت۔ کسانی ء
 مستری ء اژاند ء جیزہ پرچے پیدا بیت۔ اصل ء مہر بربری ء نام انت۔ یک ء
 یکجائی ء نام انت۔ شریداری ء ہمکوہگی ء نام انت۔ نفرت ء بر ہلاپ ہمگرچی
 ء علامت انت۔ دوری ء گستاہی ء بر ہلاپ نزکی ء ہواری ء نام انت۔

غزل ء بر ہلاپ ڈیکی ء توکا ملکیت ء قبضہ گیری ء جذبہ ء احساس ہم
 گندگ نہ بیت۔ پرچیکہ چوش کہ ما پیش ء گوئشگ ڈیکی ء محبت، بربری ء
 شریداری ء منوگر انت۔ اردو ء فارسی غزل ء پیامے کہنیں عشقیہ شاری ء تما
 ہم ہندے نہ ہندے ملکیت ء احساس ء قبضہ گیری ء خواہش گندگ بیت۔

بلے ملکیت، قبضہ گیری، اے احساس اردو، فارسی غزل، پیمانہ انت کہ اودا
عاشق سر جمیں سورت، ورتی بالاد، را محبوب، بالاد، شخصیت، اندراگاری، گواہ
کت۔ بزاں کسترپادی، نیاز مندی، سبب، اودا عاشق، ہج، ہیمنسیت، ہر زشتے
پشت نہ کپ ایت۔

ملکیت، احساس، خواہش، باوجوت کہنیں عشقیہ شاری، تما عاشق
، ہیمنسیت، بالاد اکھیلا انت۔ بلے ڈیہی، توکاناں ملکیت، چوشیں ہرائیں،
پونچیں احساس، ہمار شتے گندگ بیت ناں قبضہ گیری، چوشیں خواہش، واہگ
، ڈس رایت۔ کسترپادی، نیاز مندی، گوں بھگی، غزل، توکا درد پسندی
(Sadism) ، ایذا پرستی، میل، چاڑ ہم گندگا کاہنت۔ بلے ڈیہی، عشق
چوشیں کسترپادی، نیاز مندی، میل، و ہیراں چہ پاک، پانگار انت۔
دوستی، محبت، درگت، ڈیہی، توکا بلائیں یقین، باورے گندگا کئیت۔

دوست میں سوزیں ساہدارے

مں ترا زیند، نینکلاں موت شہ میں

وس، دریں کارے

کھیال (۱) کھناں ڈیہہ

مں ترا آل روش کھلاں

بت، وارث، بنت لیہا (۲)

میں برانی بلبل

تراکلاں آل روش جہاں میں
ہوناں کنت گلگل

دیر کھنغ ء توہر روش کھائے

من تی وعدہ یکوں
چو صرف نکاے

تراپت (۳) قرآن ء علی

م تراکلاں آل روش

میں لاش روانہ ملی (نوکیں ڈیہی)

چو کہ ماپیش ء گوشنگ کہ ڈیہی ء توکا کسترپادی ء نیاز مندی بر ہلاپ
رد مندی ء شریداری ء شون رس ایت۔ اگاں جاگے ء چوشیں کسترپادی ء
نیاز مندی ء میل ء وہیرے گندگاہم بنیت آہے پناہیں ء بے اُمیکیں مر ء
پژدار چہ ودی بیت۔ پرچیکہ بے اُمیکیں مر ء محبت ء سبب ء آہر دوئیں بزاں
عاشق ء معشوق یک دگرے ء ہاترا قربان ء متحہ بیگاتیار بنت ء یک دو میگ ء ویل
ء ڈکاں بہر کنگ لوٹ انت۔ ڈک ء ویلانی اے بہر ء بانک آپتی شریداری ء یک
احساں ایت ناں کہ کسترپادی ء نیاز مندی ایت۔

چوش کہ اے جھلی ڈیہی آل پچارات :

کوڑی کاراں روٹ میں نازاں دیر کھاں ے

بیغے ڈکی تو مناں نو کرا ایر کھاں

ایر کھاں رندے مں حانے زیراں ے

دل کھنت ٹیک ءنواں لحظے دھیراں (۴) (نوکیں ڈیہی)

کوڑی کاراں تو بل دے گنداں (۵) ے

تو مناں نو کرا ایر کھاں مں تئی زلفاں رنداں

آنہیں ررغ ایس، مں دمب روانی ے

دستاں ہنداں مں عرض کھناتی (نوکیں ڈیہی)

رکھاں بیاردے میں بلبل کوہی ے

میں ہتیں ریڑھی تو برمشکاں ڈھوئی (نوکیں ڈیہی)

یوٹا پھلانی ے

مں نو کر تیغاں

مں مزوری زرہ کلانی

مرء دوستی ء کسو ء پچاراں شہ ابید ڈیہی ء توکا زندگی ء دومی عامیں
 ویل ء واکہانی ذکر ہم است انت چوش کہ ما پیش ء گوئشگ ات کہ ڈیہی عامیں
 مہلوک ء عامیں ء سادگیں جذبہانی درازگازی ء اظہار ء نام انت کہ ایسی ء ہمگ
 ء پہنچ کسیں مشکل ء اڑاندے دیہامیت۔

دومی زندگی ء پچارانی درگت ء روش روزینی زند ء عامیں واکہ کہ
 آنہاں تارخ ہج ایہتے نہ دنت۔ ڈیہی ء تہاگوں پیلوں ورداس ء تفصیل ء گندگ
 بنت۔ ڈیہی اصل ء وت یک تارخ کہ آراجمانی چاگرد ء دیمری ء گوں بھگی ء
 جزیت ء سفر کنت۔ ہمیشکار اجمان ء ہر ہیر تیں پیرا ء پچار ڈیہی ء پراہ ء شایگانیں
 ڈوبرا گندگ ء چارگ بنت۔

سانسی شوہاز کاری ء ایجاد اتانی برکت ء زندگی ء توکاباز نوکیں بدلی ء
 سدلی آہنگنت۔ ہمیشکا چاگرد ء بدلی ء سدلیانی سبب ء کہنیں ڈیہی ء نسبت ء
 نوکیں ڈیہی ء تہا چاگرد ء نوکیں شہین ء چہر ء علامت ء چیدگ ہم گندگ
 بنت۔ پہ مثال ء مرچاں دوست ء ماہیں دیم ء ہند ء گیس ء جلی ء چوشیں
 نوکیں علامت کار مرزویگا انت۔

گھڑی، ریڈیو، ٹیپ ریکارڈر، ٹیلیفون، فوٹو، لاری، ریل ء جہاز ء
 چوشیں علامت ہم نوکیں ڈیہی ء تہا گندگ بنت۔

۷ گریسہ (۱) گریسہ میں چہماں سیر کھٹ
م تئی فوٹو چک (۲) ات دل سر ایر کھٹ

۷ ٹیپ وہاریں (۳) تئی ٹونک نہ چھپی (۴)
جاھے بیش غلط م لوٹ اٹ معافی

۷ بردے سلاماں میں یار ملوک ء
تئی بیا تکمیں گالوار ماں ٹیلی فون ء

۷ میں دوست ء ہلتیں (۵) کھر غی کوہ ء
تئی سورت شوش ایت مارا بجلی ڈھوا (۶)

۷ سورنچ (۷) ء و یگن تئی ہارن بند ایں
دیچی سیٹ ء میں ڈسکو ہندا ایں

۷ ٹکٹ گھنے دیرو (۸) بس ء
تو مندے بکھو (۹) منال وٹی ہندا ء ڈس ء

۱۔ گریوگ ۲۔ واسی ۳۔ حرائق ۴۔ بڑاں نہ چھپ ایت ۵۔ مس
۶۔ جیم، ووڈ ۷۔ جاگے، نام ۸۔ ڈیرہ، عازیمخان ۹۔ کجاگو

تو مناں دایشہ فوٹوماں چے دہ کھنانی ۷
 نئے تئی بولی ایٹ فوٹونئے بیٹ دف زوانی

فوٹو چک ء تو کھن گزارہ ۷
 پچھکی دوئیں چہماں بیٹ تئی دل سہارا

تراکل (۱) نخع ایٹ وٹی جو ائیں جھٹ ءے (۲) ۷
 تئی دست گھڑیاں مناں گنواں (۳) بوژ ءے سٹ ءے (۴)

سوزیں لاری تئی سیاہیں ٹیراں (۵) ۷
 برغئے میں دوست ءمارا کھغئے ہیراں

فوٹو چک (۶) ائیں کیسغ ء پیش ۷
 مہنگیں وخت ءما کھشتیں دیٹ ایس

تھر اداٹوں تکلیف آئی ایم ویری ساری ۷
 تئی کہنیں خلتاں دل دانیں ولہر (۷) کاری

گچیں (۸) ٹالی نئے مناں دل بے دہ سیالاں (۹) ۷
 تو میں دست گھڑی ء تئی دیما کھیالاں (۱۰)

۱۔ سا، سدہ ۲۔ وہد ۳۔ ہال کہ ۴۔ یلہ دیک ۵۔ بزاں تار
 ۶۔ بزاں فوٹو کشیں ۷۔ واتری ۸۔ سول ۹۔ دژ من ۱۰۔ چارگ

دست گھڑی ء دیا نئے دوستی پارا (۱)

کھیال کھاں ٹیم ء روئے آف ء دارا

ہمے پیا خوبصورتیں ء اجبیں سرہال ڈیہی تما گندگ بنت چوش کہ

اے جہلی ڈیہی آں چارات۔

تینگیں دلڑی (۲) میں کھل ایٹ دانہاں (۳)

توئے ڈبل روٹی تراگوں وار تیں چاہاں (۴)

سوزیں ٹالی (۵) تئی سا (۶) ء سار تیں

تئی سورت شستیں گوں چاہاں واڑ تیں

مہر ء محبت ء پچارانی درگت ء بازیں جاگہاں ڈیہی ء توکا دوست ء نہ

منگ۔ آئی ء بے دلی ء بیزاری ء جدائی ء عذلبانی چوشیں ویل ء وا کہہ نصیب ء

قسمتانی کارے زانگ بیت۔ بزاں ”جبر و قدر“ ء فلسفہ ء ہیال ہم ڈیہی ء تما

گندگ بنت۔

نئے مناں تئی گند غاراھے

دوست تو کھن صبر عاشق

دُھک (۷) انت ہر جاھے

وشی گوں مونجاں شریک انت
لال توہمب (۱) ء گنوال (۲)
رحمت مئیں پاک (۳) ء نصیب انت

نند تسلا کھن

بندہ زینت (۴) ٹیکال (۵)
ہر رنگ مئیں پاکیں اللہ کھن

بخنہ (۶) سیگھا (۷) جھٹے (۸) ننداں
مئے قسمت وہاریں (۹) ماوٹی لال ننداں

”جبر و قدر“ ء گلہ ء گمازاں گوں ہور ”تسوف“ ء رنگ ہم ڈیہی ء تہا
گندگ بنت۔ چوش کہ اے جمہلی ڈیہی آل بجنہ ات۔

روش قیامت ڈیہاڑا (۱۰) ایں

کئے کھوشیٹ لیلی

مجنوں تی دیدا بلاڑا ایں

۱۔ مونجاوٹک، زہیر بوٹک، دل ء جنگ ۲۔ ناں ۳۔ بزاں اللہ ۴۔ بزاں نہ دنت ۵۔ آسرا، نکہ
۶۔ دوست ۷۔ دمانے ۸۔ ہر ایں ۹۔ سر نیکی ء لوزے بزاں روچ

دوڑہ گردغ جڑی یغ ایس ۷

کھیت کھوشیت لیلی

مجنوں تی دید اشز یغ ایس

دوست م دیسہ (۱) پیشینی (۲) ۷

گر تو کلمہ نام ء

بہشت ء کھیت سہنزا (۳) لیٹینی (۴)

دوڑہ خوارانی ہندا ایس ۷

م وٹی سخت ء سہیغال

پرما (۵) بہشت گلی بندیس

وتی چاگرد ء سرا ڈیسی ء نگاہ سک سوگو ء مھکم انت۔ ہمیشکا زندگی ء

ہر حادثہ ء ہر واکہ، ہر جمل ء ہر زء ڈیسی ء نگاہانی چیرا انت۔ ڈیسی اگاں یک

پلوے محبت ء مر ء جذبہاں جوانیاں سسی ء سرپد انت تہ دومی پلو از مانگ ء ویل

ء ڈکاں، غربت، شد ء گونگی ء عذباں ہم بے ہیال نہ انت۔ نوکیں ڈیسی اے

چیز ء زان ایت کہ اے کمر شل دور ء تماہر چیز پہ بہار س ایت۔ آ عشق بہ بیت یا

ہوں بہ بیت۔ لچ بہ بیت یا ننگ ہر چیز پہ نہادی ء پڑا بہائی انت۔

- سوزیں چھوری تئی نرغ گرانیں ۷
- مادہ غریبوں مارا پھنجی (۱) تام (۲) این ۷
- مادہ غریبوں مارا نیستیں پھنجی (۳) ۷
- ہور گیس دستاں گوں ماکس نہ کنڈی (۴) ۷
- انڈگار کھاں نیغیں رتاں (۵) ۷
- مادہ غریبوں ظالم ترس مٹتاں ۷
- لہڑی (۶) نیا ماسوزیں پیرے (۷) ۷
- مادہ غریبوں توپول امیرے ۷
- کڑدے چھورو (۸) نیں ہنجو تراں (۹) ۷
- زڈدیں سینخ نیں لوٹاں زراں ۷
- مادہ غریبوں مئے جراں کورا ۷
- بیغیں یازی گوں پھنجی زورا ۷
- آزبان دینا مادہ جلاک ایٹ ۷
- مں ترالوٹاں تولاں آر تھرا مزد شو شکی ایٹ
-
- ۳،۱۔ کلدر، زر ۲۔ کچام ۳۔ کنڈپت ۵۔ جیادام ۶۔ کھور ۷۔ کھو ۸۔ مردم ۹۔ گردگ

زر پر تیں سوسائیتی تماغریبی ء ہزگی ہمے رنگیں عذاب ایت کہ اودا
 غریب چڑو مالی ہواگاں گوں محتاجیں ء حمد اریں ء بے شر میں انسان ء زانگ
 بیت کہ آنہ ایوکا زند ء در اہیں وشی ء لذتاں ز بہر گندگ بیت بلکہیں داں اے
 ہدا کہ آئی ء بے ریائیں محبت ء آئی ء ہیال ء جذبہ دہ حج اہمیت ء ہر زشتے ء
 واہند لیکگ نہ بنت۔

کہنیں بلوچ دودمان چیزے جوانیں کدر ء نہادانی واہند ات۔ آ
 سوسائٹی ء تمازر پرستی ء چوشیں بدیں ء ہر اہیں لعنت نیست ات۔ ہمیشکا ڈیہی ء
 تامر ء محبت ء یک خالص ء پلگاریں جا ہیگیں مارشٹانی شون رس ایت۔ چوش
 کہ ادا اے ڈیہی آل چارات کہ جسم ء ہر ہلاپ ڈگریں ارواہ ء تو ار مالوم بنت۔

تو جراں کہہ کرے کائے

ترا مٹ مٹناں وٹی لال ء

ریڑیں (۱) پنکائیے (۲)

پوشاں (۳) پڈیناں (۴)

مناں وٹی دوست پسندیں گوں

جراں لڈیناں (۵)

یاد اہمے درگت ء چیزے نو کیس ڈیہی پھارات :

بلوئیں (۱) چھوری (۲) تئی عشق سوادے (۳) ۷
تئی اخیریں (۴) ٹیک یے (۵) چوبر زیں پوادے

دروغ نہ بندال ٹھانی سچ ء ۷

مئے دلڑی زیسہ (۶) ہمے ”پیارا“ (۷) سچ ء

آزماں دیما ہیں چرائیں ۷

مں میذاں تئی نوٹاں مناں وتی یار گیرا نہیں (۸)

نو کیس ڈیہی ء تما ”لال ء در تگیں پاگ“، ”لیگاریں سچ ء گدانی“ ء
”پیارا سچ“ ء دوستی ء سفر ء رخ ء دیم زر ء زور ء پلو گندگ بیت۔ بزاں روح ء
سفر مدان مدان ء جسم ء ء ایشی ء لیگاری ء گندیانی پلو اگام گجان انت۔ محبت ء
پاکیں ء خالصیں جذبہ آکہ کہنیں ڈیہی ء نبزہ ء ارواہ ات۔ نو کیس ڈیہی ء گوڑا
مہبت ء اے خالصیں ء پاکیں جذبہ، دوستی ء ہمے باور ء بھیسہ ء ہندا۔ باوری ء
بد اعتمادی ہمے رنگیں گواٹ یے کشکانت کہ آئی ء محبت ء آہری ء آدینک کور دیم ء
مزاروکتہ۔ دلانی جلتشو کیس شیشہ ء تسور ءھیال کچر کچور کتہ۔

۱۔ کسانیں ۲۔ جنک ۳۔ ندرگے، مزگ ۴۔ اچھیں ۵۔ آسرا، تکہ

۶۔ زنگ ۸۔ مردے ء نام ۸۔ بزاں گیر آیکانت، یاد آئیگ

درائی (۱) دانشی نشک چکڑو دیں
ماذغ یاری نیں کلر کھڑ دیں (۲)

برزیں کھجی تی مُنڈہ صفائیں
ماذغ یاری استیں بے دہ و فائیں

نیغیں ذالال شہ عادت گندیں
دو و گول درائی درائی سکی ہڈ کہ وندیں (۳)

عشق کھنغ و منال کفتہ چٹی (۴)
تو مہیل (۵) ولے تراہر کس پٹی (۶)

سوزیں چوری تراچی نیں (۷) کھٹی (۸)
تو کھنغ ولے تراہر کس پٹی

ہمے برزی ڈس اتلیں جاورانی بزاں مر چہ گمیں دور و ہر اہلی و گند گانی
و سبب و چوشیں ڈیسی ہم دیرا کھنت و المادیرا کھنت۔

نیغیں (۹) نکھو (۱۰) مچ سٹیناں
چیر ایشیں توپ و کھرغ و ہم جیشیاں

۱۔ مہلک، ملاقات ۲۔ کشار ۳۔ اُمت و لر ۴۔ ڈنڈ، جرمانہ ۵۔ ٹینڈا
۶۔ ہنگ، ولکونج کھنگ ۷۔ نیست انت ۸۔ بزاں کٹ، صحت ۹۔ چگمیں ۱۰۔ جنین

نیغیں ذالال و ایش مکڑی درمان (۱)
 شتیناں گورانے کٹیں جو انزی (۲) ارماں

محبت ء دوستی ء درگت ء ڈیہی ء عشق چو غزل ء پیاھیالی ء افلاطونی
 عشق یے نہ انت ء ناں ایشی تو کا ونگڑیں ء وساچیں محبوب ء ہیالی تسورے
 گندگ بیت۔ بلکنیں اے گوشت ء پوست ء عامیں انسان ایت کہ ایک پلوے
 محبت ء جذبگاں ہم سہی انت ء دومی شہگازمانگ ء دراہیں جہل ء ہرزاں ء چپ ء
 چوناں ہم سر پد انت۔ انسانی نزوری ء گو زوریاں گوں بھچی ء اے راستی ء
 حقیقت ء ہم چہ پیلوی ء بلد انت کہ کس پہ کسی پہ ہاترا الم ء ناگزیر نہ انت۔ ادا
 اے جہلی ڈیہی آل پارات کہ تچکنیں راستی ء گواچینانی درشانی ء جہیجری ء سبب
 ء ایشاں بلوچی بتل ء ہیئسیت یے رس اتگ۔

کس پہ کس ء نہ مُڑتہ
 جوان ایں کہ وٹ شتغے نئے ما
 تی گلا یے زڑتہ

سوچے کٹنے بریں (۳)
 گریغ (۴) پہ کھوراں زیوال ایں ٹونکاں
 سر پد ناں کھریں

کہنیں ڈیہی ءِ گشینے لڑ

دوست ءِ موکل کشر رفتہ

جہان ءِ روش ءِ شف مار (۱)

ایکھوڑا (۲) کفتہ

نودال کنال ڈاہی

دوست ایس میں ایران ملک ءِ

اوڈانے بچ ءِ ہدائی

دل میں سہ سڈ چھکڑا میں (۳)

کنجی گول میں دوست ءِ

جنڈرا (۴) داشہ تکرڑا میں (۵)

توئیثہ (۶) دل میں پیغ ءِ

چغل ملی سندھ ءِ چات چو

ایرانت ژند بغ ءِ

دوست مں دیسہ پیشینی (۱)
 گر تو کلمہ نام ء بہشت ء کھیٹ
 سھنز الیثینی (۲)

روش ء پیشین نواش (۳) ایں
 دیگر (۴) جھٹ (۵) ء گول ما
 جوانغ ء گوازین

گم (۶) گول کلیرا
 بیالال جنوں بناں (۷)
 ارزیل ء ڈس انت مئے پھیرا (۸)

چیس منیں نازاں (۹) بے عقل ئے
 جڈیٹ گر میں روشاں
 روشئے جتی کھول (۱۰) ے

پیشی (۱۱) مں نازان ء باشاں
 کھیالال (۱۲) تئی ماہیں دیما
 مار آہاڑ ء گر میں لوار چے شاں (۱۳)

۱- ظہر ء وہد ۲- بیچ ۳- نماز ۴- عصر ء وہد ۵- وہد ۶- ڈگار بند ۷- پ ۸- پ ۹- پلواہنگا ۱۰- دوست ۱۱- قربان ء گم ۱۲- چرگ ۱۳- شاں ء شاں شہت

ڈیہاں سورت بے حدیں
 ڈھانڈی (۱) تو پٹھکے (۲) تا گواڑ تو
 میں نازاں چم ودایں

خطے میں نازان عداث ایں
 کھرغ ع سوزاں آزمان بن ع مال
 نیلغوا میں (۳) آف ایں

حال تی ڈکانی کاؤں
 جھٹے مانندوں گریوں (۴) پڈاما
 ساگی بند اوں

گندے میں نازان ع گھیلا (۵)
 دوست میں لڈی رواں نی
 چو کہ اجنڈ (۶) پھروں ریل ع

کوڑی (۷) خوارباٹ گوں بازیں جنجالاں
 وہاوا (۸) کھڑو (۹) باں پیریں
 وٹی نازاں سنبھالاں

۱۔ زڈتا میں استال ۲۔ جھنگ ۳۔ بزاں بلغ، میلک ۴۔ گریوگ
 ۵۔ میلک، مثل ۶۔ بزاں انجن ۷۔ دُنیا ۸۔ واپ ۹۔ پاد آئیگ

کوڑی تو پیلودہ نیائے

مادہ مزانء آخر

گھٹنغ (۱)ء سر کھائے

در دے منیں ڈوبر ژا (۲) کوکی (۳) ایت

شالا خوار باث کوڑی

چال باژت گول بر اساں شמוש ایت

روش قیامت ڈیہا (۴) ژائیں

کھیٹ کو شتیت لیلی

مجنوں تی دیدا باژائیں

دوڑہ گردغ جڑنغ (۵) ایں

کھیٹ کو شتیت لیلی

مجنون تی دیداشد نغ ایں

ڈاڈو (۶) شہ ہشتاں گذر شہ

دیشئی کئی پھلے شی (۷) آ نہیں.

مژدے جرز شہ

۱۔ نامرہنگ، ناپیلو ۲۔ بزاں دور ۳۔ کوکار ۴۔ روج ۵۔ نوج، جھر

۶۔ نلی، بلک، پیریں جنیاد م ۷۔ شیت بزاں شتیت

چاچی مناں ہر باو (۱) کُٹسائینے
 بھنڈی (۲) چھریئے کھینے
 داناں برئے ہلکے دسائینے

موی (۳) میں یاریء پشوماں (۴)
 خوش بنت مئے دژمن
 گنداں راگاں (۵) کنوں گوں مں

گوں مں ہاخ وزانی (۶) ایس
 پتیں ایزاروح میں
 لال سلای ایس

میں دلڑی (۷) ء شوریں
 مئے گوں عشق ء وہمیں
 دائیں (۸) مئے جوانزی (۹) ء زوریں

نئے مناں تنی گندغ ء راھے
 دوست تو کھن صبرا
 عاشق ڈھک (۱۰) انت ہر جاھے

۱۔ برڈول، ہررتے ۲۔ کسانیں منک، کلی ۳۔ مدلی ۴۔ پشیمان ۵۔ چوہ، سلنڈ
 ۶۔ دراہی، شری، جوزی، بڑاں دل ۷۔ انگت ۸۔ جوانی، ورنائی ۹۔ چک، دنگ

لال منیں مرضانی طیبیو (۱)

نی کہ دیشئی گنڈ بلیغ

اڑمس پہناؤی بیغو (۲)

تنگاں تئی و شمس حالے ء

لال تو دیندے (۳) رُنگیں (۴) سلاے

مارلبازاں وہ گڑ دیں (۵) سالے ء

تئی رنجیاں چاڑائیں (۶)

شغوی (۷) گول ما ظلمیں روش مے

قیامت ڈیہاڑائیں (۸)

لہڑا گزے رائی (۹)

نئے ترا لچے شہ اژما

نئے ترا ترے اللہ ای

لال گول ما ولاں (۱۰) کھس

باڑت مارا چٹ (۱۱) ء نیازین ایٹ

تریٹ (۱۲) ڈوھدار منال کھس

۱۔ طیب آٹ ۲۔ بیگ ء ات ۳۔ دیم دے ۴۔ حتمیں، حور کیں ۵۔ گردیں، بیلوں ۶۔ ددکی، کیشی

۷۔ بڑاں شف، شپ ۸۔ روج ۹۔ راحی ۱۰۔ ازاند، جیزہ ۱۱۔ ڈن، پٹ ۱۲۔ اندہ، پد اہم

ہنگمیں دلڑی ارماں کھس

تو مناں جنغئے شاں (۱)
کئے مئے پھٹاں (۲) درماں کھس

شہ مئے سیجھایے (۳) گم ایں (۴)

جہاں ءِ قید بلغیں
میگ ءِ پھانسی حکم ایں

شٹ تئی نیواں نی ہند کھیال (۵) کھٹ

اوذا تئی سرڑی گارو (۶)
نئے تئی رنداں گالوار کھٹ

اے لہڑا (۷) درارستہ

مں اشته کوڑی
شہ دست وٹی نازان ءِ گفتہ

گوں مں گنداں (۸) ضد بستہ

مئے وارث پاک اث
جھٹ (۹) مئے جو انغئے گو رستہ

۱۔ کنگ، جنگ، ۲۔ ٹھپ، زخم، ۳۔ دوست، ۴۔ گارو، ۵۔ چارگ

۶۔ شاں گارات، ۷۔ کھور، ۸۔ بدولو، چوتائیں مرسم، ۹۔ وہد

۷ مناں تئی لیوانی شِک (۱) اٹ

ار (۲) مں زر تیں تھیغے (۳)

ڈیرہ ۶ بہتر (۴) شِک (۵) اٹ

۷ دیر کھنئے کھائے

کلیں (۶) تئی کوڑی بازیں

کلیں تو ٹورا (۷) مٹھائے (۸)

۷ دیر کھنئے دیری

اخریں (۹) دیراں تراروشے

نودگراں شیری (۱۰)

۷ ہر کس تکی (۱۱) ایٹ گزاراے

تئی یار مناغ ایں

چوسندھی ہٹھار (۱۲) اے

۷ تھوڈیٹ ایں منیں نازاں کندان ۶

کہ تئی دل گنوخ بٹ تو کائیکے

موسال ہندان ۶

۱- شوق ۲- اگاں ۳- دک، دگر ۴- زیات ۵- پک ۶- ۱۳، سده ۷- روان، سلگ

۸- کٹ کام ۹- اچس ۱۰- چیری، چیر آیک ۱۱- چاریت ۱۲-

تھو دیتھ ایس میں نازاں کندان ء
 کہ تئی دل گنوخ ہٹ تو کا تکئے
 دستاں بندان ء

دستاں بندان کھناں اللہ
 دوست ء میل ایٹھ
 تونسو (۱) زر آفیں تھلہ (۲)

دوست ء کناں چٹ (۳) ء
 میں اندر ساڑت نی چنچو چو کہ لہڑا (۴)
 آف گراں ہٹ (۵) ء

لہڑا (۶) تھتھر ٹاں (۷)
 گوں مس ہر کس جوان اٹھ
 مس گوں کس نہ پھڑ ٹاں (۸)

مونج ء چے ء اشے
 وطنال رنغ من اٹاں
 تووٹی اولی (۹) ڈیرہ ء اشے

۱۔ بزاں تونہ شریف ۲۔ فرش ۳۔ امبار ۴۔ کھور ۵۔ ڈگار ء آپ دیک ۶۔ ہار اوڑوڑیں بہرانی توکا بہر
 توکا بہر کن انت۔ تاکہ ڈگار گوں روڈ ہند ء میر آپ بہریت۔ ۷۔ گردگ ۸۔ نہ جگ، ہاتھی ۹۔ پیشی

بروگوش مندر سوزیں ساہدارؑ
 منال تنی رنجباں گفتہ روغال
 دوژہ بازارؑ

تنی رنجمار (۱) کاٹاری بُراں
 اندر مئے پھنچ پھسکھ (۲) اوزا
 دزمال دہنہ جواں (۳)

دوست دل ء ہدیث
 اوذا عالم بازیں کہ حبرے (۴)
 دیم دا (۵) کندیت

دوست دل ء کھیٹ اوں
 بیریں مچباں کھڑوباں (۶)
 تریٹ نندر غنیٹ اوں

برو میں دوست ء سمجھائیں
 شل (۷) تو آجزباٹھے
 چو کہ میں دل رنجائیں

۱۔ براں مارا ۲۔ براں نمبو ۳۔ نہ جوائنت براں خندنہ گراننت
 ۴۔ گد، شمار ۵۔ براں دنت ۶۔ پاوانیک ۷۔ براں شالا

۷ مں عاجزا اولاً (۱) اٹال
تو منال باز مہ جزین
مں پریں کدہ ء ڈولا اٹال (۲)

۷ مں عاجزا اولاً اٹال
تو منال باز مہ جزین
مں دوروخ (۳) ڈولا اٹال

۷ رواں دیماد ستال ہمدانی
کوڑی چیاریں روشال
مخال منال محتاژ گندانی (۴)

۷ گنداں دیر کھنغ ڈا (۵) کھنٹ
مں دیر مخال
منال تنی چمال حیا کھنٹ

۷ منال گونشہ گندے ء
دیانی ترا حالال
انجیس (۶) ہندے ء

ڈیو اشہرانی

مئے آرام زینے

شغوی (۱) چیا ریں پیرانی (۲)

میوہ موسمڑاں پھشوں

شہ کابل اناراں رکھ میں

نازان عوشوں

ڈاڈو (۳) مناں وھشیں حالے دئے

ھمے سنیں (۴) ڈیسہ ء مناں وٹی

دوست سراشون دئے

ترشہ (۵) ڈاڈو ء گوئشہ۔

مں گفٹہ دست ء آڑتہ تی

پہنازا اشہ

چہماں داراں شذ یغیناں

دوڑہ کیے مار (۶) داشہ

پچاں گریویناں (۷)

دروغاں گھٹنغی ۽ گون (۱) دئے
 شہ سمت (۲) پوڑاں (۳) تو مناں
 دھمی (۴) نندوخی شونڈئے

گنداں روزین زٹکائیں (۵)
 روح میں پاک (۶) ۽ پھلے
 سر میں دوست ۽ ستکائیں (۷)

دوست مئے ٹاہانہ این
 دل میں تختیں سنگے انزکیں (۸)
 ترکھ جاہ (۹) ۽ نہ این

دلڑی دلیل کھس
 کلیں (۱۰) میں دوست نہ من ایت
 کلیں دروہاں وکیل کھس

دوست میں دیریں وطن ۽
 تو کھن دست ۽ سہراندی (۱۶)
 مخن میں زات (۱۷) ۽ انغم ۽

۱۔ بزاں بدئے ۲۔ مرچنگیں وہد ۳۔ پوڑیاں فوج ۴۔ گورہام ۵۔ سھار، پاتراپ ۶۔ بزاں اللہ پاک
 ۷۔ بزاں قربان ۸۔ شایت، بلکن ۹۔ حیثیت، ارزشت، کج ۱۰۔ سدا، سده ۱۱۔ سرچیر ۱۲۔ بیہ ۱۳۔ گم

لال تئی سکاں تی (۱) ماٹواں (۲)

ماپہ تئی ڈکاں مران ء

راہ مئے جیر انزاں (۳)

چیتا (۴) مئیں گڈرشہ (۵)

مں شال (۶) مناں مئیں نازاں رنجآں

جھاں شیت (۷) تراسا یے (۸) گڈرشہ

مئیں برانی بلبل

تراآزیں (۹) شال (۱۰)

جھاں مئیں ہوناں کھنت گلگل

دل مئے نئے لٹھاں درآبو خیں (۱۱)

تراشاں آزیں (۱۲)

مناں لہڈی سنداں لہکو خیں (۱۳)

تئی ڈھونئیں (۱۴) بھاڑی پھوڑ نکاں ڈھاننت

لہڈی لہکو خیں اے رنگیں

چندی (۱۵) مستاں راہ لاہنت

۱۔ وگہ ۲۔ بزاں تئی سکھ ۳۔ ڈھالی ء دوی مردم زورانت ۳۔ گورستان ۴۔ دماک ۵۔ شگ شاگ

۶۔ بزاں شواں ۷۔ بزاں شیت ۸۔ گوانی، جنی ۹۔ ہردیکہ ۱۰۔ یلہ دیگ ۱۱۔ بڑسگ، صوم

۱۲۔ ہردیکہ ۱۳۔ جھوکیں ۱۴۔ ڈولیں، جیمیں ۱۵۔ بازیں

اللہ میں مرضِ عافیتے دا (۱) ے
 عشقِ حاکم سک ایس مئے روحِ ع
 ہر نگیں (۲) قیدے دا (۳)

عاشق مالیکوں لہما نہاں ے
 یا تا نگ (۳) انتِ دہ توڑا (۵)
 یا گولی (۶) کھناں ساہاں

نندے ٹکٹ (۷) عِ خلاقال ے
 آزپ (۸) تراویسہ میں مردا
 تئی رنداں سیز (۹) وراں آقال

میں مزد اسر کشتہ ے
 چلکی ایث زر مشت (۱۰)
 ساہ تئی پیشِ ع در کھتہ

دوست مں بچہ نیارتہ ے
 کلئیں (۱۱) دھندے میں چہماں کلئیں (۱۲) اولی دوراں
 وئی سرواڑتہ

۱۔ ۳۔ بزاں دنت ۲۔ بزاں ہر نگیں ۳۔ مان انت، پشت کپنت ۵۔ آخر ۶۔ قربا نگ
 ۷۔ دت گلائیگ ۸۔ ہر دینک ۹۔ آسک ۱۰۔ بزاں زحم ۱۱۔ ۱۲۔ ۱۳۔ ۱۴۔ سده

گندانی (۱) درین (۲) این
چم اول گول دوست ءمار اکوڑی
سُدہ چپی (۳) نہ این

تورا (۴) اشته بغایغ ءے
بروٹی ساہ لکھین (۵) ار (۶) تو
موت ءدرمانے سہیغ ءے

دوست ترا لکھاں کتاواں
کٹئے مار (۷) موت ءنزی (۸)
نی ذبیغ ءے مئے بت ءعذواں

نمرو (۹) پوادے کھڑوئیں (۱۰)
روح این گول دوست ءے
ایڈائے گون این چڑوئیں (۱۱)

تنگال دوست ءو شیغ ءے
نئے منال ڈا (۱۲) کھات گیز لیغ
نئے منال جھل اٹ ز میغ ءے

۱۔ چونائیں مردم ۲۔ درین انت، بزاں قطار انت ۳۔ نیست انت ۴۔ مزاد، میار ۵۔ چیر دینگ ۶۔ اگال
۷۔ بزاں مارا ۸۔ بزاں نزدیک ۹۔ غورٹ مزو ۱۰۔ برزیں ۱۱۔ حورکیں ۱۲۔ ڈاکات بزاں پسند آئیگ

عاجز میں روحِ ایں
 میں پولوں کھناں ء
 بڑدار تئی منھیل (۱) بچو ایں (۲)

بروگوئش میں سوزیں کھجی (۳) ء
 کہ بچاں (۴) ریش انت
 منگھر (۵) آدھی (۶) ء

نمرہ (۷) سردیریں
 میں بھیرال (۸) جزاں پیگہ
 گیلارام (۹) سیریں

ساڑت کٹھے مئے اندر
 نوکرتئی دستانی باٹاں
 گیلارام (۱۰) کٹھے پھنڈر

کوڑی گذرہ
 امبر اونھی (۱۱) لیٹ ایٹ
 سال ء اولا (۱۲) جذرہ

۱۔ سلیمان کوہ ء جاگے نام ۲۔ کجا ۳۔ ج ۴۔ توہ ۵۔ جہدی ماہے نام ۶۔ نیام ۷۔ فوٹ مزو
 ۸۔ اشٹاپ ۱۰۰۹۔ بتائیں تحصیلدرے اٹ کہ بڑداراں مانلی نامیں خندے ء کٹھک ۱۱۔ آخر ۱۲۔ پیش ء

دل مے پرشتہ سذ ہندیس
 مں غرقاں مونجاں تھیغیاں
 مار (۱) تئی سرژی (۲) سوگندیس

دوست ء مارا (۳) اشته
 نی چنوبت ء ساھے مان ایس
 روح مئیں جہلفرداں (۴) کفتہ

دل مئیں شوقی بازارے
 مار (۵) تئی بازیس خلتاں (۶) زاری
 کھن تو دفردی (۷) گالورے

دوست تئی مونجاں مار کچھ (۸) ء
 روح مئیں رُنگیس (۹) کثنئی ویلی
 دنیا تئی (۱۰) لکھ (۱۱) ء

دوست مں تئی پرو (۱۲)
 دیم ایس تئی ڈیوا
 شوش ایٹ مار (۱۳) ہر رو

۱۔ بزاں مارا ۲۔ بزاں سر ۳۔ ۵، ۳۔ بزاں مارا ۴۔ جملغ، جملاد ۶۔ مر ۷۔ بزاں دف، دپ
 ۸۔ سہنہ ۹۔ حور کیں ۱۰۔ دگ ۱۱۔ بزاں لکآت ۱۲۔ پردیک ۱۳۔ بزاں مارا

۷
 مں تئی مونجھاں غرقاناں
 کھن مئیں مرضے درمانے
 گندکارے توپڑا ارماناں

۷
 دل مئیں مونجھی دکانے
 تودے وٹی ڈکال مں گوں
 چھاں پکانے (۱)

۷
 دل تئی یادانی لوغ ایس
 ہیا گندوٹی نشکاں
 نئے کسے دروغ ایس

۷
 دُنیا بے توریس (۲)
 دلزنی مینگ نہ من ایس
 شہ اژمں سر زوریس

۷
 دل مئیں ترکوخ ایس
 ہیا گندوٹی چھاں تئی بندہ
 چنکر دوروخ (۳) ایس

سیوی ویران این

چاکرتی موت عدل میں

دائیں (۱) دوران (۲) این

چاکرتا گوشتہ گارے

مستی راہاں کھیالاں (۳) کذیں تو

بھیرو (۴) ڈائے کارے

چاکرتھرا مولا سوکھا (۵) کھس

مگنداں سیوی

میں دلڑی پھکا (۶) کھس

روح و لہر (۷) گھوئی (۸) این

بیاردے رکھاں تراوٹی

پاک (۹) دروہی این

تراجاز میں مولا کھس

تراشیڈ (۱۰) وونہ گوشاں تراکھیزال (۱۱)

میں دل ڈولا (۱۲) کھس

۱۔ انگت ۲۔ دور، دردیک ۳۔ چارگ ۴۔ واتری ۵۔ وشمال ۶۔ ترنگ ۷۔ بے تاہیری
۸۔ بزاں روگ آئیگ ۹۔ اہندپاک ۱۰۔ شہ اولبزاں چہ ایش ۱۱۔ در پتھیں ۱۲۔ ڈول، جیم

لال تو کندے نہ کندے ۵

تراکھیا لال (۱) شہ دیرا

پہماں بیگال دہ نہ بندے

میں خاوند رکے دیسہ ۵

اوزائاں امرہ قیدی

شہ آنہاں لکھ رہا پیشہ

مار (۲) لکھ بار شکر ایں ۵ |

میں نازاں (۳) سلماں

گرڈیں (۴) ضدو قے پریں

صدی گزرتہ ۵

ڈیسہ دیس صلاح ایں

سالے پیشہ جزرتہ

دل میں دوست و نمئی (۵) ۵

ماگریسہ (۶) گریسہ مئے انوساں (۷)

جمل ورتیج (۸) کشہ بنی (۹)

۱۔ چارگ ۲۔ بزاں مارا ۳۔ دوست ۴۔ گرڈیں، پیلوئیں ۵۔ بزاں غن ایت

۶۔ گریوگ ۷۔ لرس ۸۔ رچ، سیر آپ ۹۔ پٹ، میدان

مجھ مے گول پاک (۱) ء پیزائیں (۲)

روش ء ماڈھوول ہاخال

پیچہ مے انگریز پیرائیں (۳)

سرکار اللہ کش ایٹ تئی پن (۴) ء

ارما (۵) ول ء وار تیں

یوئی بازات و طن ء

مے دلڑا (۶) یکائیں (۷)

جہان ء ہر روش عیدیں

مے گول لیوو (۸) رکھائیں (۹)

”زندہ“ (۱۰) پیرے کھرائیں (۱۱)

پیریں میل (۱۲) مے متی دوست ء

امراہ ضامن خدائیں

تئی ریل چڑاں (۱۳) کٹناں

تئی چنچ پارا (۱۴) مکیں مٹئی (۱۵)

ہوشینتہ (۱۶) کٹناں (۱۷)

۱۔ اللہ پاک ۲۔ سرا، پدرا ۳۔ ڈیوٹی ۴۔ پردگ ۵۔ اکاں ۶۔ بڑاں دل
۷۔ شرنانت، نا جوڑ ۸۔ لیوو، دوست ۹۔ لٹ ۱۰۔ زندہ نامیں پیرایت ۱۱۔ کالمیں
۱۲۔ ملاقات ۱۳۔ گردگ ۱۴۔ ہڑا ۱۵۔ جند جسم ۱۶۔ شک بوگ ۱۷۔ تن، حوشام

۷ برو میں لال ء گور بیغ ء
گوش سوتکے میں مٹی (۱)
روح میں ایریں پُریغ (۲) ء

۸ دلڑائے نگ ایس
موج ء نوال بے
کوسٹ مردانی ہندیں

۹ تراگوں مں چے کارین
مں تزار کھادیغال
مناں وٹی تنگیں روح ماریں (۳)

۱۰ تام انت اولیغیں ویلہا (۴)
اولا (۵) ہورگ اش مے کھاڈی (۶)
نیں مے ریشاں کش میل (۷) ء

۱۱ ودست تی بھی ء گوناں
گوں نیر موش (۸) عشق ء روشے
لیوکوں ہوناں

۱۔ چند، جان ۲۔ مذہک ۳۔ سزا، عذاب ۴۔ وہد ۵۔ پیشی ۶۔ سٹ
۷۔ سواں ریشانی آئیگ، ریشانی ہر وہد یوگ ۸۔ نیردج

بستہ جڑے ء

ساونڑ (۱) چھٹ (۲) ال

لال ء کاراں گرے ء

درشک وٹی موسموال (۳) پشاں (۴)

شہ کابل اتاراں رکن میں

نازان ء وشاں

لہڑی (۵) کھل ایٹ سیوالاں

گر میں دست ء میں شہ

گنداں (۶) زیوالاں (۷)

وڈے (۸) وخت ء کناں اللہ

میں لال ء میل ایٹ گوں میں

تونسو (۹) زر آفین تھلہ (۱۰)

ڈاڈو (۱۱) لنگوٹ (۱۲) کھس کڈ (۱۳) ایٹ

میں سوراں (۱۴) پیراں

تی پادہ شات گڈی (۱۵)

۱۔ ساون، بھام ۲۔ مورانی ترپ ۳۔ بزاں موسم ۴۔ چکانت ۵۔ کھور ۶۔ چونا میں مردم
۷۔ زیوال، تاوان ۸۔ گوربام ۹۔ تونسہ شریف ء خواجہ شاہ سلیمان مزینیں ہیرایت ۱۰۔ تلگ، فرش
۱۱۔ بلک ۱۲۔ یک پادہ سرالوشک ۱۳۔ کڈیت بزاں ناچ جنت ۱۴۔ دروہی، گوئندیک ۱۵۔ بزاں دوی

د لڑی تو بل دے د لیلیاں ۷

براں مں قید کنائے

نئے پٹھٹے اپلیاں

دوڑہ خوارانی ہندیس ۷

مں وٹی بخت ء سہیخاں

پرما (۱) بہشت گلی بندیس

کوڑی تئی گواٹ ء و ہشیں ۷

مں گورانہ پیہاں (۲)

اودا ہندے دل کشیں (۳)

ارزیل تو کھائے بڑھیں (۴) ء ۷

درشکاں پٹھٹے نیلے

لامباں جھمبے بربغ ء

تئی عادت گندیان ۷

ترائیاں (۵) کھلاں بل ترا

گند (۶) رخنڈیناں

روح تئی دمب ء گنوخ ایس

مناں بیار دئے رکھاں

جو انڑی (۱) شیخے جرو خیس

مٹھیل (۲) شم دیریں

مں بھیراں (۳) جزاں گنواں (۴) مٹیں

لیو (۵) دیگریں

بیامٹیں لالانی موتی

تئی کو نجیں گردن

جاڑیں (۶) تاوتیاں لوٹی (۷)

خوشی گندان (۸) ایس

مں منداں گریاں (۹)

نازاں مٹیں دیریں پنڈھان ایس

پنڈ خان (۱۰) نہ حقانی

پیش ء ظلماں کنان ء

نیں وارا (۱۱) آتکے پچانی

۱۔ بزاں جوانی، ورنائی ۲۔ جاگے ء نام ۳۔ اشناپ ۴۔ شایت، بلکس ۵۔ لیو بزاں دوست ۶۔ تاوتیانی
جوڑی ۷۔ بزاں لوٹا ایت ۸۔ بدواہ، لس مردم ۹۔ گریوگ ۱۰۔ سردار پچید خان بڑو دار ۱۱۔ باری

ارزبل تو آسبغا شوشے
کوڑی تئی چیں و شیں گواٹے
چھاں گوں براساں شمشوشے

کھکھو کھامباؤں

میں نازاں دنٹاں چوں
زرت (۱) ۽ ٹانڈاؤں (۲)

میں دلڑی ۽ ڈایے
وکیل تئی خالی (۳) گچی (۴)
یار تئی اندھا (۵) چھاپائے

تئی دستاں گوں پاداں حنی (۶) آل
تھراتی (۷) حال چئی (۸) نہ ایں
تئی زردیں پئی آل (۹)

پیشین (۱۰) جھکائیں (۱۱)
مردے مناغ ایں

میں مٹھاں حافظ بقا (۱۲) ایں

۱۔ زرت بدان ۲۔ ہل ۳۔ مردے ۴۔ نام ۵۔ بڑاں گ ۶۔ جنی، مندی ۷۔ دگ
۸۔ نیست انت ۹۔ رنگ ۱۰۔ ظر ۱۱۔ جھلیں، جھلا دیں ۱۲۔ سلیمان کوہ مندو کیں مردے ۱۳۔ نام

ڈیڑی (۱) بر پیشہ
میں ڈینزویں (۲) سخت ء کھیال (۳) کھس
میرو (۴) زربیشہ

ترانگ کشمیں پاک (۵) ء
نئے تو نشتے لورغ ء
نئے تراکوڑی یے ڈا (۶) کھا (۷)

ڈکالے آرتہ خدء
مندے ہونک (۸) ڈھاک (۹) ء
کھیالے میثانی راہ ء

نگ تنی لباء گھٹ (۱۰) ء
لوئی یکے آنہی ء
سالار (۱۱) کھس گھٹ ء

امام (۱۲) دین شرء مز نئے
سکندر (۱۳) گندغ (۱۴) بیغ ایس
ایشی ء تو نصیحت یکن ء

۱۔ بزال ڈیرہ ۲۔ ڈائن، دل کش ۳۔ چارگ ۴۔ ۱۱۔ ۱۲۔ ۱۳۔ مردے ء نام ۵۔ بزال اللہ پاک
۶۔ پند ۷۔ کات ۸۔ جائے ء نام ۹۔ بزال ڈاک، پٹ ۱۰۔ ختم، حلاس ۱۱۔ حراب

میں دلڑی تنگ پیشہ

رواں بارغ (۱) ڈیمہ ء

ایدا میں گذران ہند پیشہ

تئی رنجال مارا آوی (۲) شون دلاشہ

پیشہ ء مارا سیک (۳) اث

نیں مارا دوق ء گون دلاشہ

میں چم تئی راہ اثاں

دل میں دیخ ایس دُعاآں

شالامان میا اثاں

دوست مں ڈکاں جوڑیتہ

کلیں (۴) تئی ہماں قالب بندیں

کلیں تو ہماں دکاں بوڑیتہ

دیفر (۵) قضائی

مں ننداں گول دوست ء

گنداں (۶) شوشاں رضائی

دوست ءِ جہمردی (۱) جو اینیاں
تنی لالیں رکھری (۲)
بل مناں تام (۳) ءِ رہائیناں (۴)

گند (۵) پنڈا ڈھیراں (۶)
پوری بزدار کل
بھروج (۷) شم ءِ ایراں (۸)

میں بوٹا پھلانی
مں نو کر تیغیاں مں ڈمہ
زرہ کلانی

سیجھا شارا (۱۰) پارت (۱۱) کلان ایس
نواں گھسے منی دوست ءِ
لال میں ترنغ پھلان ایس

کشمیر سکاں (۱۲) ایس
مناں وٹی دوست نہ مل ایث
پرما (۱۳) ہماساگی ڈکال ایس

۱۔ بزاں چم ۲۔ بزاں رک، لٹ ۳۔ بزاں طعام، درگ چرگ ۴۔ پشت پگ ۵۔ بدواہ، لس مردم
۶۔ باز، زیات ۷۔ مڑاہ دار ۸۔ جاگے، نام، گورستان ۹۔ ایرانت بزاں دفن انت ۱۰۔ بزاں شمارا
۱۱۔ ذمہ، ڈوبہ ۱۲۔ آباد ۱۳۔ پھا

بلوچستان ءِ روئے لوغی مندے ۷

روشے لوغا کھائے

تا کاں بند لیج گندے

دل میں لیکو (۱) کھس بڈ ایٹ ۷

دِ خرے (۲) چرایٹ (۳) میں نازاں

کلیس (۴) چیس لہرے (۵) لڈ ایٹ

دوست میں پھل یے گلانی ۷

بت گش ایٹ بیا جزوں

روح گش ایٹ درو کھے (۶) میں نازاں گُراہنی

دوست میں در شیکے اناری ۷

روح ایس میں زامر ڈول ءِ

شہ شیکاں (۷) سوانہ داری (۸)

خوشی مناں ہاں خاں ۷

درباں میں دنتان دروک (۹) ءِ میں

شیطان زورا خیں

۱۔ چڑ، جھوٹی ۲۔ داں وہدے ۳۔ واتر یونگ ۴۔ باریں ۵۔ نوہت
۶۔ ساعت، دمانے ۷۔ آسرا، تنک ۸۔ بزاں نہ داریت ۹۔ کھنکھیں، کھیں، چیزے

دوست گوں میں گالوارے دو کھس
سر میں بندال بھاڑی پزاروح میں
کنڈال پھری (۱) چوکھس

دل میں اے رنگیں شہے نہ ایں
میں تراکشتیں دایشیں تووٹ گوکشت
اے ترکچ چکے (۲) نہ ایں

گرندے نال گرونے
رواں میں براں گریاں (۳) نئے میں
دھیرو (۴) دیونے

اڈے (۵) سیگھا دلء دیٹئی
ھر روش کنڈاٹ میں دوستء
مختا (۶) گالوارے بندیشیں

نند تسلا کھس
ٹیکاں (۷) بند انزینت (۸) ہر رنگا
میں پاکیں اللہ کھس

لہڑی (۱) سینگھاں چوشیناں ۷

سورت پارا (۲) درشکال

شہ پاڑاں (۳) ہوشیناں

لال میں اے رنگیں دیرہاں کئے کھنت ۷

شش ماہ چک ۽ جہاں وٹی

گوراں لہاں (۴) کھنت

دیذا (۵) مناں کل (۶) نہاں وٹی دوست دروھے ۷

مں چہماں روش کھٹ

شغری (۷) پوہ ۽

ترا سوکھا (۸) میں سائیں (۹) کھس ۷

تئی کہنیں خلتاں (۱۰)

میں دلڑی ولہردائیں (۱۱) کھس

مناں پاک (۱۲) ۽ کھترسی (۱۳) ۷

روح ایس میں زامر ذات ۽

نئے نیکاں در کھترسی (۱۴)

۱۔ کھور بزاں کھور ۽ نندوکیں ۲۔ ہاڑا ۳۔ خنڈاں ۳۔ اسپت ۵۔ داں ادا ۶۔ ۳، ۴، ۵۔

۷۔ بزاں شف، شپ ۸۔ آباد، وش حال ۹۔ ۱۲۔ بزاں اللہ سائیں ۱۰۔ مر ۱۱۔ انگت، انکا

۱۳۔ عاجز، بڑگ، بے وس ۱۴۔ کھترسگ بزاں اوشنگ

تو مناں سنگ (۱) ریسا مئے (۲) ے

مں اثاں چک ے تو مناں
گندگ پیش ے مئے

میں آفانی جھاری (۳) ے

مناں راہاں رز کھس
تی گژدن بزماری

تاویت سہ انتئی ے

میں لال بابلی مرگے

درو کا بانزر (۴) نیایانتئی

میں لالانی داخرا (۵) ے

نئے مناں راہے گوں تو

نئے مناں پادبراں بھانزا (۶)

اے رنگیں بوٹی بٹاں گاراں ے

رستہ اے ٹپہ (۷) چک ے

مئے ٹیٹھ واچھڑ (۸) لواراں

۱۔ میل دیک ۲۔ ڈول، پیچ ۳۔ آپی ے مرگے ے نام ۴۔ بانزل ۵۔ دانگ

۶۔ بزاں بان، جاگہ ۷۔ ٹٹ، بزرگ، بزرگیں جاگہ ۸۔ لوزہ واچڑ

کوڑوا (۱) ایذا جہاں تام (۲) ایس

صفت میں مولانا مء

دیما تحصیل تمام ایس

بہ اشتیں کوڑی شتیں نازاں دم (۳) دیش ایس

ماہے مے کناں ء رو شے

ارزبل طلبی شیں

کاراں حضور (۴) کھس

شا (۵) سیگھاد عاے لوٹے کیڈاں (۶)

مناں وٹی نازاں منظور کھس

مناں وٹی نازاں منظور کھس

پڈا اے ڈیڈر (۷) پوڑیں (۸)

ڈہہ ء کلور کھس

مناں تئی رنجوی (۹) چوشوں (۱۰)

وفسگ شیر انیلاں

چوپناداں شوشوں (۱۱)

۱۔ دُنیا ۲۔ کجام ۳۔ جند ۴۔ بزاں اللہ پاک ۵۔ بزاں شاما ۶۔ درتیں، بلکیں ۷۔ ٹگل

۸۔ پوڑ، پوچ ۹۔ بزاں رنج ۱۰۔ بزاں چوش انت، اے پیم انت ۱۱۔ سوچنت

مں وٹی لال غماں گاراں

جہاں وفتہ وہاویں

مں شفء لیکال آزماں استاراں

خدائی چے کاراں

جہاں آفین انزساں

میں گول ہوناں ہواراں

میں قسمت ہمے کاراں

مں ریشاں روکال (۱)

میں چاندی دہہ پیکاراں

میں متھا (۲) تروٹی (۳)

دوزا (۴) نہ لکھی کہ دوزا (۵)

میں تنگیں دل لوٹی (۶)

میں متھا (۷) کہ موٹ (۸) ایں

مں ریشاں زراں

میں زراں دہہ کھوٹ ایں

لہڑی تئی راہیں ے
 مں ہٹکاں (۱) روح ء
 مئیں چم نہ اوشتاں بے حیا تئیں

کندی ء سہراہی ے
 دیانی داراں (۲) نواں تئی
 سرڑی مئیں بہراہی

ارتئی سچائیں یاراہیں ے
 مں رواں ایشتی کھاراں
 مناں تئی محنت مَر داریں

ارتو مئیں دوست ء روئے کھارئے ے
 گڈا تراخاوند ہشکی ہنچو
 توچھیں روشغزائے (۳) دارئے

مناں ٹے جٹے کاری ے
 مئیں منگلیں ڈوہر

سیاہیں آفے دہ نہ داری (۴)

دوست میں رفتہ ڈاکاں ولان ء
تنگ اث میں دلڑی رفتئی
دمب ء گوانکاں جنان ء

تات (۱) ء ذات (۲) ء مخنی
سیریں میں رکھاں
دمب ء گوانکاں مجنی

موکل داتئی مناں شیر ی زوان ء
مں تئی رنجاں گنوخ باں رواں پہ ہنخو
لڑ اور شکاں پھران (۳) ء

تولڑی ء ظبے (۴)
پھٹ (۵) میں دوراں پیش ء
بتر ایشاں ہازغ (۶) کھئے کھلئے

کوڑی ء بختاور پنڈاں
گراہاں (۷) گران ء رواں میں
نازان ء کونڈ گور اننداں

۱۔ دلگوش کنگ، حیال دارگ ۲۔ بیہ ۳۔ گردان ء ۴۔ گردگ
۵۔ ٹپ، زحم ۶۔ بچک بزاں زہمیک ۷۔ دپار

پچے میں کونڈ گوراندے
تھتھر ڈیہہ ء نوال شہ اژم
جوائن یے گندے

ڈیہہ ء جوائن شے لکھ ایں
منال وٹ شیطان ء ماریں (۱)
مں جشاں ساہدارھے یک ایں

تووٹی فخر چک ء بے ہوشے
میں تنگیں روح ء حیریں
گنوال رائیخ ء شوشے

کہہ کر کھاآں نار ان ء
بندال میں بازا
روال پہ کھوڑاں (۲) گواران ء

جڑ بند بیٹ ڈندی (۳) ء
گنداں وٹی دوست ء
دل روٹ میں تر کج کنڈی (۳) ء

اللہ ہو رہے مجڑے کھس

میں نازاں رنداں کیزاں (۱)

واچھڑے گوڑے کھس

لال میں پھل یے بہشتی

اے مئے قسمت کاراں

مار (۲) انج (۳) کشہ اشتئی

لال روٹ میں پردیس ء جال (۴) ایث

روح میں یا کو (۵) مرگ ایس

اکی (۶) میں دوست ء نہ سنبھال ایث

اللہ کوڑی ء ژند کھس

اے رنگیں لالاں روٹ

ہیرانی ہند کھس

جھار (۷) گراں سیسی

سو کھاباٹ انت شالا

دیریں پردیسی

۱۔ درجیمیں ۲۔ بزاں مارا ۳۔ جتا ۴۔ داریت، جل ایث ۵۔ یا کو مرگ بزاں ہمارگ کہ

حضرت یعقوب پیم ء ہریت ء ہریت کنت۔ ۶۔ بہہ ہیرگ ء ۷۔ رم، کتا

دلی سیاہی ء
نازال رنجاں چھوکیٹ لوں
رواں زیندغ در اہمی ء

لڈاں رواں پار (۱) ء
شا (۲) چھ بے سیگھا پھذا کھنئے
میں رنغ پچار ء

یوٹالی (۳) آنی
شالا سو کھاباٹ انت
کھڑی (۴) آنی

ماں انزساں ریشاں
حال ہیٹ میں دوست ء
لال میں گریٹی (۵) پردیاں

گند میں دوست ء کھنان دُکی
مں ظاہر نواں (۶) نی دل بلاں
اوڈر ژا (۷) دُھکی (۸)

روشاں چے تائے (۱)
لال میں پندھان اس اللہ بیار
جوڑیں مجھ سائے (۲)

تن مران ء
گراں وٹی نازاں نام ء رفتہ گندال
آزماں ترمان ء

سیٹھا میں اگ (۳) ء میائے
روح ء داتوں جندر (۴) کنجی بڑے
گار کٹوں راھے

سرژی میں تیغیں زیندا
دل میں پاڑاں (۵) حاضر
دوزا توہد اش پوٹھا (۶)

روش نیر موش (۷) چکی (۸)
س وٹی نازاں لغندال چونکہ
دوروخ ہنت ڈکی

۱۔ تپ، گرمی، ۲۔ سائیک، ۳۔ دیما، ۴۔ قتل، ۵۔ حندال
۶۔ گوانزگ، جلوت، ۷۔ بڑاں نیم روش، ۸۔ چکی ایت بڑاں گوزیت

نواشام غریواں
تی مناں ہڑچی (۱) بازیں مس وٹی
نازاں رکھاں شڈیغاں

روش پیشین نواش (۲) ایس
مونج نواں نئے وٹی دیغر (۳) جھٹ (۴) ء
جوانیغ ء گوازین

گنداں مناں گرداں
مس کشتہ توبہ وٹی دوست ء
سر درداں

دیکھ میں لال ء
تگ اٹ میں دلڑی گڈاں داں
گریغ (۵) خیال ء

مس ترازرتہ چھیغ ء
موکل مڑدانی رائے

نواں مار (۶) سٹ (۷) ء چھیغ ء

- لہر (۱) دل آئیٹاں ۷
- مں ریشاں انزساں جہل آچوں
چھل جناں پیٹاں (۲)
- بجز ترا باز کٹنوں ڈکی ۷
تو بشکے گناہاں گوں تو
آنج (۳) کٹاں مں چکی
- بروگوش مں سوزیں کھتی ۷
مں ایکھونہ وفساں
تو مناں ہیل آکھہ بھی ۷
- مژد آوزاناں (۴) ۷
تھر آگوں مں کارے مں بانجھہ
لہز آگزاناں
- چیتا (۵) تئی چے آگرڈان (۶) ایں ۷
میں مژدروش آواہی جوڑا (۷)
پیجھہ گوں "کندھا" (۸) مژدان ایں

۱۔ باضد، لم ۲۔ تیاپ ۳۔ اصرار کنگ، ضد کنگ ۴۔ بزاں وت زاناں ۵۔ دماگ
۶۔ بے سدہ، بے سار ۷۔ کانگرنی جوڑا بزاں لنگار کنگ ۸۔ کندھا نامیں گورستان یے

جینگ آء مس پٹاں کھناں توئی (۱)

اسو (۲) ریجاں کشتہ میں

لال آء زردوئی

دلڑی تنگی آء

کھلاں اے ڈیہہ آء رواں مس

پیہاں (۳) "سکنڈی" آء

"یوہا" (۴) درنگ چوٹ ایس

اللہ خوار کھاں گنداں

مارا دوئی لڈ تروٹ (۵) ایس

دوست تئی رنجیاں مراں کجاں (۶)

تو مناں داتہ دیگر (۷) موکل

نی مس ہندے آء نہ پچاں (۸)

دوست میں چگ یے امیری

پہ اوذا جز ایٹ میں نازاں

آل ہند ٹکری (۹) زہ رنگ زیری (۱۰)

۱۔ کوردیم ۲۔ بزاں ہندی اسوج ع ماہ ۳۔ پترگ ۴۔ پھانا میں کوہ ایت ۵۔ تادان، نقصان
۶۔ بزاں چگ ۷۔ عصر ع وہد ۸۔ نہ بچاں، سر نہ باں ۹۔ بزاں ہاک ۱۰۔ بزاں زیریت

۷۔ کمیزال (۱) اے رنگیں دہ شے ملی

مں منداں دوست ء

شیر ادھمی (۲) دہ اسے ملی (۳)

۸۔ مناں تئی لیوانی بچک (۴) اٹ

ار مں زڑ تیں تیغ (۵) ء

ڈیسہ ء بہتر بچک (۶) اٹ

۹۔ تئی پڑکا (۷) خاصہ (۸) ایں

ارداں مں کھائے

تئی گام ہواسہ (۹) ایں

۱۰۔ بازیں ڈک اونتوں

چنڈے (۱۰) مڑد کھڑیسوں (۱۱)

چنڈے ہیر تیں چک اونتوں

۱۱۔ حالے تودنیدے (۱۲) یقینی

۱۔ در بچک ۲۔ گور بام ۳۔ اسپت بیت ۴۔ شوق، باز ۵۔ دکہ ۶۔ بچک ۷۔ پاگ

۸۔ خاصہ نامیں ملدیے ۹۔ ہواسہ بزاں عباسہ، عباسی دور ء سبجے ات کہ ہشت آنہ برور ء ات۔

۱۰۔ پلوے ۱۱۔ جیزہ ۱۲۔ دیم دے

میں تنگ باں دوست ء
چوں دانہ (۱) کھلاں مسکینی

اللہ ہوراں گوارین ایٹ
وسی (۲) ڈیٹری
نازاں میں میشاں چارین ایٹ

تئی درماں کئے ء دیسہ
روح ء آرام زیٹے
بتر میں مرض سوا (۳) پیش

نئے رب ء تر سنی
ہلکو (۴) جان ء ٹمب ایٹ داراں
مئے بتر پھٹاں ریزی (۵)

دوست میں لذی رواں بیٹ
اوذا ایر کھس گاماں
او ذ ء ہا خاں وہ ساہ مان بیٹ

- ۷ شیکال قطار ایں
- ۸ روؤں ترمپاں کھلاں ہموذا
اوذا کہ میں نازاں لتاڑا ایں
- ۹ تئی لہراں مں کھر کھوراں
مں انڑساں ریشاں چو کہ
لہڑا (۱) راہک (۲) جناں چھوڑاں (۳)
- ۱۰ مں وٹی بلو (۴) گفتہ کشہ چٹ (۵) ء
مں انڑساں ریشاں چو کہ
لہڑا راہک جناں پٹ (۶) ء
- ۱۱ گندیمارون ایں
- ۱۲ نازاں پڑاٹھامناں
- ۱۳ جیخ تل ء گون ایں

۱۔ کھور، کھور ء گور ء ڈگار ۲۔ پھوال ۳۔ ہر دینکہ ڈگار سیر آپ بیت گڑا جو آپ ء یلہ کن انت۔
چھوڑ بزاں یلہ دینگ ہمد راسرا نیکی ء لوزایت۔ ۴۔ کسانیں، کستر بزاں دوست ۵۔ امباز
۶۔ ”پٹ“ ہم سراسرا نیکی ء لوزایت کہ ڈگار ء آپ دینگ ء درگت ء ڈگار ء وڈوڈیں بھشانی توکا بہر کن انت
تاکہ ڈگار گوں شری ء سیر آپ بہ بیت۔

ارزبل تو کنڈاں پنڈاشے ے

زسے میں نازاں شالا

جو ایں روشاں مگنداشے

ارزبل تراوڈھی (۱) آل مناں ے

توپاریز میں لال ء

برونیلغ (۲) سریر رناں (۳)

حق مے غریبانی گار ایں ے

کھرغ ء منگیں روش ء

ٹن ء چندغ ڈغار ایں

تنگاں دوچی (۴) ء ے

یکے نازاں رکھاں

دومی سنیں (۵) کوڑی ء

قرباں ہماں ہندے ے

اوڈا میں نندیث نازاں روش ء

ہرو (۶) ہورگواراں میں خاوندے

تئی دمب ء گنو خال

مں کوڑی نٹناں

تو حالے دیسہ پنڈو خال

کلیس (۱) ترامیں ڈوہر پھٹانی

مں تئی دمب ء گنو خال

شہراں چو پنڈوں پٹھانی

سر بل (۲) مں دزاشتہ بانگی

صفتی مںک روح ء ڈاکا (۳)

ارزیل ء ملشہ دانگی

کس پہ کس ء نہ مُرتہ

تئی گندغ تام ایس

مارا تئی دیز شمشتہ

کس پہ کس ء نہ مُرتہ

مہیذ بغز حم ء ہیر ایس

مارا تئی دید شمشتہ

کس پہ کس ءنہ مرتہ
جوان ایس تووت شتغ ءے
نئے ماتئی گلاے زڑتہ

سوزاں بندہ نہ مراں
چٹے مناں اے رنگیں سٹے
پھٹاں درماں دہ نہ گراں

میں دژ من کل ءاٹاں
پیند (۱) خاں جانی (۲)
شلا زیند اڑل ءاٹاں

دیگر زڑ (۳) پیشہ
میں لال ء ہند ہموذ میں
اوذاروش لغز (۴) پیشہ

دیگر زڑ پیشہ
ترکی (۵) میں دلڑی
اژم نازاں کھر (۶) پیشہ

۱۔ بزدار راج ء سردار پائید خان کہ دتی دماغ ء باز ظالمین سردارے بونگ
۲۔ پدربچ ۳۔ زردیو ۴۔ جملادیوگ، ایرچک ۵۔ ترک ایت ۶۔ جتا

لال مس چے آگرال باں

تو مناں ہر جاھے لوٹے

مس کھندان رواں باں

بندہ وٹی پت (۱) مجن آ

آن ھیل زڑتئی کسان آ

آنہی گڈ (۲) نیل ایٹ مزن آ

بندہ مسلماناں

گوں مس میل آ دوست آ

نی مس تنگ بنغ ظلماناں

گوں مس ار سیگھائے جواں کھن

بیاری ایٹ میلی میں لال آ

ساھے نوخی دل آ ماں کھن

جھان آ زڑتے تندایے (۳)

نیاں تئی سٹوخ (۴) والا

نئے میں چکی چمباے (۵)

سیگھا پورانی (۱)

دوروخ نیاں ڈینڑیں گھ (۲) ء
زاہرک ما کھشتوں مورانی

مں شار (۳) اشته گشین ء

مناں سٹے (۴) ڈاگاں (۵)

پورے (۶) یا لیوولووغ دیما

سیگھا مجھے پُغلاں

کڑدے مین ہڈاں

یوٹی (۷) بہر توں کلاں

گوش مین چلکو خیں (۸) زرا

گوش تہی رنجاں جھران ء

روشے مں ساہڑی (۹) دیاں برا

نئے مین دوست ء کل کفتہ

ایندی (۱۰) مناں جزان گندیٹ

ساہڑی مین دیری در کفتہ

۱۔ مڑہ دار، میارجل ۲۔ بدین، چہر ۳۔ بزاں شمارا ۴۔ دور دینگ ۵۔ ڈاک، پٹ ۶۔ کڈنگ، دفن کنگ
۷۔ گوشت ء ککر ۸۔ بزاں دوست ۹۔ ساہ ۱۰۔ اے بزاں دوست

ددا مئے گزردیں بزدارء
 نیئے مئیں زیرغ ڈولء
 حالے نئے استیں مزدارء

لال تئی امراہ گذرشہ
 گندئے ککھی پھلے
 تو گئے مزدے جزرشہ

ہر کس رائی گالوار کھس
 ایر نگیں بجنز چئی مئیں
 گولوں مں دوست غماں بہر کھس

چلکو خیس ڈھانڈمی (۱)
 شالا توروش موائے
 دستے مئیں دوستاریں سراندی (۲)

قیدی سرکار عبدول (۳)
 دوروخ دم غم استال
 عاشق شہ ہر دوسراں ودول (۴)

ڈیو اشرفی

تو میں آرام زیسہ

شغری چہاریں پیرانی

مراں میں زیندغ نوان ء

میں زیندا قدر میں

سول (۱) ء تنغ (۲) ء دیان ء

سوچے نہیں بریں

گریخ گوں کھوراں زوالیں

ٹونکا سر پڈنواں کھریں

رنج وٹی دوست ء کشونتوں (۳)

مراں میں جنگل ڈیسہ ء

وارث پڈاسو ہونوونتوں (۴)

دوست میں لمانی (۵) کوئے

کھیٹ مئے کھٹ ء نندی (۶)

نئے مناں مائی پٹی موئے

شغزی زما ایس

بیامس واراں (۱) نہ فرقاں

تہگمی بولک سُجائیں (۲)

اللہ نئے دوست ء ڈھلا (۳) کھس

اے گنڈ بلیغ چال (۴) ایس

ہر کس ہماں جو ائیں گلا کھس

مں تئی دوستی مماناں

لال تو وفتہ وہا وئے

شف مں روش کشہ چہماں

دلڑی دور نہ بنت سیکھی

دوست مئیں آف ء کڑسا (۵) ایس

پرما (۶) مئیں تن ء کل (۷) نینی

پاک ء وٹی پنڈورخ دوستاں

زرتیں (۸) زمباں (۹) گران ء

رواں مئیں دوست در اکھوشتاں

۱۔ وارانہ فرنگ بزاں پلاں روج ہر اب انت ء پلاں روج پلانی کار ء شرانت ۲۔ ویران بزاں کس نہیں
انت ۳۔ کم شرپ ۴۔ دستور ۵۔ آپ ء گوڑا انت ۶۔ پھا ۷۔ سدھ ء سما، بےھیال ۸۔ زرت ۹۔ دپار

یو ما جوئے

تی نائیں صحت

چچے مناں درماں نھئے

آزماں جڑویشہ

س وئی لال ء تغداں

آتمہ میں اندر پھریشہ

ہمت (۱) ء پارا (۲) میں

مولار کئے گنداں

سر میں نازاں کارا میں

جہان ء وطنیں

بھاڑی چھیڑاں میں دوست ء

پرما (۳) مئے اندر مز نہیں

وطن میں کشمیریں

گاربات پڑھائی

لال میں پیغاماں دیریں

لالانی دانڑا (۱)

نئے منال راھے گوں تو

نئے منال پاڈبرال بھانڑا (۲)

شغوی خذائی

کھیزال روش موٹے

لال میں موکل نساہی (۳)

کار گوں مڑدان ایس

نئے منال کوڑی ہوش

دلڑی گوں عشق و دڑدان ایس

دوست و دل زڑتہ

میں چیس کھوریں روچے

دائیں میں ہڈ کہ (۴) نہ مڑتہ

زو بھنچ (۵) و تھتر

ایکر براسال

مں شال (۶) تی بیر نرو (۷) ٹھکر (۸)

۱۔ لال داگ، دوست ۲۔ بزاں بان، گس ۳۔ نہ بھیت ۴۔ امیت

۵۔ دھیک ۶۔ غماں ۷۔ نہ روت ۸۔ مفت

شوق مناں ہاخ ایس ۷
چو مئیں دنناں درباں (۱)
آخرھے شیطان زور اخ ایس

درکھف درانی ۷
شون دئے ماہیں دیم ۷
گنواں مئیں روزے (۲) پتھر دانی (۳)

مں رواں کوکاں (۴) خاوند ۷
ارزیل مناں آخر نیلی
کُشیت اول گوں دوست ۷ یہ ہند ۷

رنج مئیں دلڑی ۷ پچاں ۷
ارمں پچھاں تامے (۵)
کل گٹے بُھورائیں (۶) پچھاں (۷)

کھڑوباں کھیال کھناں ڈیرہ ۷
مں تراآں روش شاں (۸)

بُت (۹) ۷ بل وارش باں (۱۰) ۷ لیہا (۱۱)

۱۔ درہت، سراہت ۲۔ رزق یے، ورگ، چرگ ۳۔ بچ، پے ورگ ۴۔ دل ۵۔ لوگ ۶۔ کوکار ۷۔ طعام،
ورگ چرگ ۸۔ بُھورائیں ۹۔ زہریں گچھ، کچل ۱۰۔ یلہ دیک ۱۱۔ بت، جند ۱۲۔ بزاں بت ۱۳۔ گوک

روح تو باز جشہ ہل (۱) ء

مں تئی شان ء میزاں

گر یوس (۲) گوں چکاں کھئے ڈل (۳) ء

تھگمیں دل ء سہیغاں

روح گوں کس ء نہ جال (۴) ایث

رنجال مناں لنیلام (۵) کش تھیغاں

روح چیں بے بخش شخصے

بُتھ ء لودھی (۶) زیریث

دوست ء لوئی (۷) ہروختے

مں تراگندغ یکاٹاں (۸)

دوست ء گالوار پارا (۹)

زانکہ مں انگریز ڈھکاٹاں (۱۰)

لال مئیں چھمانی دسمئیں

مناں تئی گالوار راہ تئیں

پرما (۱۱) زانکہ سے لہڑ (۱۲) آند سیمئیں

۱۔ شور، گزا ۲۔ دگریں، دو میگ ۳۔ واٹرنگ ۴۔ نہ جل ایث، نہ داریت ۵۔ نیلام، نہادی
۶۔ تاجپیت ۷۔ بزاں لوٹ ایث ۸۔ مدام ۹۔ ہاڑا ۱۰۔ قید، جیل ۱۱۔ پھا ۱۲۔ کور

بُتو (۱) میں بارغ (۲) ے
 ارتتی حال محوں
 مار (۳) تتی خوشی نزا (۴) دارغ (۵)

وانزا اور اکھانی ے
 مس تتی دمب ء کھترال (۶)
 ساھے مار (۷) مان ایس تا کھامی (۸)

یو تا پھلانی ے
 مس وٹی دوست مہاوا (۹)
 نو کر ہیئخاں کلانی

دوست رواں پیش ے
 اولامیں سرژی دوراٹ
 بتر مئیں جان گراں پیش

مر گے بولی کھاں ے
 اے ر نکمیں لال ء مینے مئیں
 ماٹے نئے تتی (۱۰) چک ء لولی کھس

۱۔ کسانیں بزاں دوست ۲۔ پارگ بزاں دوست ۳، ۴۔ بزاں مارا ۳۔ بزاں نہ دنت ۵۔ بزاں دارگ
 نکل ایت، مندگ نکل ایت ۶۔ گمہل بوگ ۸۔ بزاں کیں ۹۔ ہترا ۱۰۔ دگ

۷ مں ترا گونہ تہ یقینی
بلبل تنگ منت پھلاں
دانہاں خوار کھلاں مسکینی

۷ چے سہیغے مئیں نازاں قدر ء
عشق ء اے ر تکیں آسے
شوش ایٹھے اندر جفر ء

۷ دوست مئیں سوزیں ساہدارے
مں تر لوٹی زیند انیاں
موت شہ مئیں وس ء دریں کارے

۷ دیاں وٹی پاک (۱) ء اپیل ء
گوں مں میلے (۲) مئیں دوست ء
تھمبل جی جس مں ار زیل ء

۷ گونش مئیں سوزیں کھنچی (۳) ء
ساہ ء ویر (۴) میزاں
دیانی گوں دوست ء بھگی ء

یاری عدل دے ۷
 ارتزلیاری صلاح میں
 پاندا (۱) جوانیغ ابل دے

لہڑی نیاما اٹاں ۷
 لال میں سرڑی تھیغ ایس
 حرفاں گو غل (۲) ناما اٹاں

دل شی (۳) گوں دوست ایشیناں ۷
 آل گوں کھے مار (۴) کھل ایٹ
 مولا تورکے گنوخیناں

گوش میں چلکو خیس ماہ اء ۷
 مار (۵) تی سوزاں واژتہ
 لہڑ (۶) چوکہ روزاں کھی (۷) ڈھا (۸) اء

اللہ دے کونترڑی (۹) پھراں ۷
 رواں وئی نازاں ڈیسہ اء
 شاگو (۱۰) سیل کھناں پھراں

۱۔ شاعر لامب، شاعر پسات بزاں منی جان ابل دے ۲۔ گوک پان ۳۔ شیٹ بزاں کش ایٹ
 ۴۔ ۵۔ بزاں مارا ۶۔ کھور ۷۔ کھیٹ، کھیٹ ۸۔ ڈرگ ۹۔ کونتر، کپوت ۱۰۔ بزاں شہ آنگو

چھلہ لوہا میں

لال تٹی دفوی (۱) و شیں

اندر باز دروہا میں

مار (۲) گول ڈکالاں سیٹ میں

شیں ریمال رُنان ء

وٹی نازاں دم (۳) دیٹ میں

نئے شار (۴) بھونک اشباں یکا (۵)

شا (۶) وٹی لُج ءوٹ نہ لیک ءے

مں دہ گڈ امیزانی چک ء

پرواہ چے یُغ میں

کھش ایت ساڑتیں کوری

اے مں نازاں ڈیہہ یُغ میں

رکھاں دیان ء کھن

ار مناں رکھاں نڈیے

جلدی مناں لام ءروان ء کھس

ڈیٹری برپیشہ

ھے میں ترئی (۱) کانٹرا (۲)

نقنا (۳) پھر گو (۴) دہ نرپیشہ

پھیرانی (۵) کھاری

بیاس پھیرال نہ چھنال (۶)

گوشال دور کھنال جھاری

اللہ خوار کھال خواریناں

شی (۷) میں پاند (۸) اڑشہ (۹)

جاہے گوں روزی گاریناں

جھان ء لوئی لٹھاؤں (۱۰)

میں دوست غریبے

خوار ء ھے چولا (۱۱) پزکاؤں (۱۲)

دلڑی لمب ء کھس

گریویں (۱۳) پھکال

کھے وئی ڈوبر تھمبا کھس

۱- بد بہتی، سختی، مصیبت ۲- ہاترا ۳- مرچی ۴- دراج مود بزاں پہ بلنڈ ء پلانی پھر گو ء
۵- کھرو ء بر ء پیر کش انت، بزاں پیر ۶- چنگ ۷- شیت بزاں مشیت ۸- پاند ازگ بزاں یکے ء گوں
دائے چنگ ۹- ازگ ۱۰- لٹھان میں گدے ء نام ۱۱- پھک، جاگ ۱۲- پاگ ۱۳- سکی، دگر

آنی پی ء (۱) دئے
 مس تئی آفال نہ وراں
 ہیار مناں لیوی چئی ء (۲) دئے

گو نشتین مناں نی
 میں دلڑی لوٹ ایٹ
 لچ ء ٹونک مٹناں نی

شہ جمان ء دُزینی
 کھندیٹ میں لیوو (۳)
 ہیر تیں رکھاں مجزینی (۴)

برو گوش چاپئی ء
 مس وتی دوست ء نینکالاں
 تاوے (۵) ار آژتہ حیاتی (۶) ء

معیاد گول دژدان ایس
 ہمے لیا (۷) کار ء
 بتر چیتا (۸) گژدان ایس

لال ءر کھڑی (۱) جو اینیاں

ھے تی ہیڑتیں دروشم

مار (۲) شہ طعام ءر ہاینیاں (۳)

مار (۴) تی ہلک (۵) ءو دینداشہ (۶)

مس تی سرژی نیئہ

زنگیں (۷) تی رنداں بس (۸) داشہ

انڈگار کھس چغل ماراں (۹)

اولا نیرے بلغ ایس

بتر دیم کھناں داراں

بیامیں بٹو (۱۰) دہ کسانیں

: دئے مناں ہیرتیں رکھاں

زاری تی لیوانی دہ مزائیں (۱۱)

چھو منیں نام گرے برا (۱۲)

روش ء کھندئے گوں جتاں (۱۳)

بیجھہ گڈالام جتاں گرا (۱۴)

- ۱۔ بزاں رک، لٹ ۵، ۲۔ بزاں مارا ۳۔ پشت بگ ۵۔ گس ۶۔ دیم داہ ۷۔ حور کیں
 ۸۔ درشات کتہ، دس آہت کتہ ۹۔ چغل مار بزاں چغل جنوک ۱۰۔ کسانیں بزاں دوست
 ۱۱۔ مزگ ۱۲۔ لٹش، پتہ ۱۳۔ بگ جت ۱۴۔ پرس، جہت

چہماں چم دورایں

تو مئیں پھول (۱) آئیائے

پرما (۲) مئیں زحمت (۳) بے پوریں (۴)

لج گول چہماں ایں

جہماں آاشتہ تورا (۵)

خور (۶) مئیں پنچھیں سما (۷) نہ ایں

در کھف درانی

شون دئے ماہیں (۸) دیم آء

ڈیسہ آء ناہیں کوئٹہ کواہ (۹) ملی

رنداں مں کوٹو جیٹیاں

نئے گورڈتیں هور آء

نئے گواٹ آء بڑتیاں

بستہ کالی (۱۰) بدلی (۱۱) آء

آڑتہ هور آء

میں ایٹ مئیں پیش کھلی (۱۲) آء

۲۔ پے ہاترا ۳۔ مرض، نادراہی ۴۔ بے مزہ ۵۔ مزہ، میار ۶۔ حیر ۷۔ بڑاں کیکانہ انت
۸۔ مزا ۹۔ عذاب، سزا ۱۰۔ سیاہ ۱۱۔ جھمر ۱۲۔ کجل کجل چم بڑاں دوست

سٹے (۱) چٹے کاری
لال میں ڈوبر ٹھنکیں (۲)
سیاہیں آفِ عدہ نہ داری (۳)

سندھڑی دامان ء
مختا (۴) کھوڑا بُرزا
گوستہ کو نچے کر امان ء

دلڑی ء ڈایے (۵)
مختا (۶) لڈاشہ میں لال ء
لہڑی (۷) آقاں دہ تی ساھے (۸)

گون مس دوست نوی گالی (۹)
مختا نواشی (۱۰) کھنان ء
جہاں چو وٹی چکاں ٹھگالی (۱۱)

کاتکاں تی ہلک ء بھولائی (۱۲)
لال ء ہیڑتیں رکھڑی (۱۳)
ماناں (۱۴) مناں رائیغل گولائی

۱۔ شپ ۲۔ کڑک ۳۔ بزاں نہ داریت ۴۔ مرچی ۵۔ دکہ ڈولے بزاں ہراہی ۶۔ مرچی ۷۔ کھور
۸۔ تام ۹۔ ملاقاتی ۱۰۔ باندا ۱۱۔ پرام ایت ۱۲۔ انگتاں ۱۳۔ بزاں رکب ۱۴۔ بزاں مان انت

دوست میں چلی (۱) چلیے ہیں

مں وئی لال آئے تگاں

نئے تی (۲) مناں لانی (۳) ڈکے ایں

گوں مں دوست نوی گالی

سرکار بندی (۴) سالان

گروچم (۵) مار (۶) لیا (۷) دات (۸) گالی (۹)

انگودیم آء مہ چھیریں

لال مناں سو تیکے اولا

لہڑا نیں در شک گراں (۱۰) تھریں

سال شتہ گوئستہ

لال تئی چھنچ پارا

رکھاں ہونیں تھل بستہ

حال تئی ڈکانی کھاؤں

گریخ مڑداں موت ایں

مونج آء ما کلیں سیگھاؤں

۱۔ چل روچی ۲۔ دکہ ۳۔ لانی ڈک بزاں روزگار ڈک ۴۔ بزاں بند ایت ۵۔ گردچم بزاں دوست
۶۔ بزاں مارا ۷۔ مھستی ۸۔ دنت ۹۔ ختم کنت، کش ایت ۱۰۔ آس گرگ

گلا (۱) پیش آنی

نو کر بائیں لال ء

گژدیں ریشانی

دل میں دوست غماں غرق ہیں

آنہاں کہ عشق نویشہ

مردالاغ ء چے فرق ہیں

چہاں شد یغیناں

ار کہ دوڑہ کیے

دواشہ مار (۲) چکاں گریویناں (۳)

ہور ء گفتہ پوادے

جہان ء ملکہ (۴) رُذغ آں

گول مایغیں سوادے

جہان ء بولی ہیں

لہڑا ولاں (۵)

دوست ء چنی (۶) جھولی ہیں

عاشق پھرے (۱) ایس
 ہنچو بھونکی پوھی (۲)
 قلعہ (۳) میں سوریں زرے (۴) ایس

دلڑی حالاں تراڈساں
 میں شیر ایس (۵) نریان یے
 تئی قلعہ سانگ جنال کھشاں

آزیں (۶) چلکو خاں (۷) گندے
 تئی چمباں (۸) استار
 گوں مں تو لُحظے نہ مندے

جھلا چاندی ایس
 میں ہتیں (۹) ایذا روح گوں
 لال عبا ندی ایس

روش بڑیہ رب ع
 شغری کھتہ

بُوزا "گھالے گھری (۱۰)" ڈب (۱۱) ع

۱۔ ہڈ، ہاک ۲۔ دوکوک، بھونکوک ۳۔ ہدگ، قلعہ ۴۔ بزاں دور، جلاک ۵۔ بزاں ورتا میں نریان
 ۶۔ ہردینک ۷۔ بزاں چلکو کیں زحم ۸۔ ہنت ۹۔ جسم، ہنت ۱۰۔ جاگے، نام ۱۱۔ توک، شم

آجڑی (۱) مالاں چاریتاں

کھانت بڑی پاشن (۲)

پوہڑ (۳) گوشاں لاڑپتاں

گوں مں تئی رنجانی زور ایں

جہان ۽ مندے سالال

گوں مں نیر موش (۴) ۽ یورین (۵)

لہڑی سہرائی (۶) لاکھی (۷)

مں وٹی دوست ۽ نغداں

روح ۽ غرض تیاں باکھی (۸)

حق مں آغاز (۹) ۽ کھاراں

اے مں ساڑتیں اشکاراں

پھڑ (۱۰) تو مہرنیاں قہراں

محمد حسین (۱۱) سچانی

اولاڈ ھکئے (۱۲) مں لال

نیں وارا (۱۳) آتکے سچانی

۱۔ شواک ۲۔ پاجن ۳۔ کسانیں پاجن ۴۔ نیم روش ۵۔ گوازین ۶۔ سررتکیں ۷۔ سر

۸۔ باقی، دوی ۹۔ حق ۽ آغاز کنگ بزاں حق گرگ، بناہٹ ۱۰۔ اپہ تو ۱۱۔ بزدار لاج ۽ سردارے بوٹگ

۱۲۔ ہدیگ کئے ۱۳۔ باری، وہ

منداں انزساں گواریناں
دوست ء سورت مینجوں (۱)
کوڑی کھنڈاں چیاریناں

نوکر باٹانی
مہنگیں روشاں
چٹا (۲) جوڑیں (۳) داٹانی

لال تئی رنجال پورینتہ (۴)
میں ڈوبر نیاما
مونجیاں شرے جوڑینتہ

اللہ نئے ڈکاں شوئداٹنی
دوست ء روش ء گھٹ (۵) ایس
کڑدے شہ مینگاں گوں داٹنی (۶)

ارمناں گنداں راہ داٹیں
من وٹی نازاں مژدء
گیلارام کواہ (۷) داٹیں

۱۔ ندرستوں ۲۔ امباز ۳۔ جوانیگ ء گوں شری ء ۴۔ پروشتہ، کپ کتہ ۵۔ کم انت
۶۔ گوں داٹنی بڑاں چیزے منی امرہ ء روح آئی ء مہلاتاں ۷۔ سزا عذاب

لال میں مندے ایران ء
دوست ء میں گیزیں چٹ (۱) ء
کھائے سیالال (۲) چیران ء

رُ کے (۳) سرکاری زیٹا ایں
بُ ریش بُ رزی رہنغ (۴)
نازاں شتیں گو سنڈ لُغ ء دیت ایں

بو آئی بو ایں
لال میں ڈکھنڈ (۵) گوات ایں
کل میں رُ کُغ بکھو ایں

شیطان کار نہیں وی
سیچھا شالوئے دُعایے
دل کھیداں (۶) محتاژ (۷) مواکھی

نیٹ (۸) ے میں دلڑی مینغ ء
مرائے توپاہا (۹) موت ء
گور ء تھنغ ء گنداں انجیغ (۱۰) ء

۱۔ امباز۔ ۲۔ دژمن۔ ۳۔ رک، پولادبزاں پولادی مشین۔ ۴۔ برزگ، جیل، کوہ، ۵۔ دکن ء گوات
۶۔ درجیم۔ ۷۔ محتاج، چم دار۔ ۸۔ بزاں ند دیت ے۔ ۹۔ پای۔ ۱۰۔ جتا، جتاہیک ء

”ہنگو نثر (۱)“ کل کوہ ایس

ایذا بلی (۲) نہ سہداں (۳)

ہنگیں میں روح ء چے ڈوہ ایس

گندھاں (۴) بانتری (۵) میٹرینتہ

مخالیو کھنان ء

مں وٹی نازاں چینزینتہ (۶)

مں شار (۷) کھلاں گھیں ء

یا مناں شے ڈاگ (۸) ء

پورے (۹) یا لیو (۱۰) لوغ دیم ء

گوخ ء گدری (۱۱) ء

لال میں پھیر (۱۲) نیان (۱۳) ء

دنتان کھشتہ دوری (۱۴) ء

مولاننگانی

جہان ء ڈسوخ بازیں

مں گوں تی ہیل (۱۵) ء ڈھنگانی (۱۶)

- ۱۔ ”ہنگون کچ“ جائے نام ۲۔ پھی ۳۔ نہ داراں، نہ جل انت ۴۔ بدواہ، چونائیں مردم
 ۵۔ بازی، گوازی ۶۔ ناراض ۷۔ شمارا ۸۔ ڈاک ۹۔ دفن کنگ ۱۰۔ لیو بزاں دوست
 ۱۱۔ گدری رنگ ء گوک ۱۲۔ پیر ۱۳۔ نہ لوں ۱۴۔ دنتان ء دور ہے ۱۵۔ آسرا، اُ میت ۱۶۔ ہنگ

مار (۱) و ابلو (۲) ڈاکھاؤں (۳) ے

رکھ (۴) میں اللہ

کھڑے چھیں نیشیں بلا کھاؤں

اللہ ہو رے جڑے کھس ے

ہئے میں دوست یر ندال

جاھے آئے گو رے کھس

دوست میں سونائی تندے ے

ڈوبر تی رنجاں پھکھ (۵) ات

سر بر نئے جان آئی (۶) رندے (۷)

کندھی (۷) آ گوائے ے

ھیریں میں لال آ

کھشتئی مالی شوائے

گوش میں چلکو خیں ماہ آ ے

س تی رنجاں جھران آ

تنگیں چودوروخ دا (۹) ساہ آ

۱۔ بزاں مارا ۲۔ کسان بزاں دوست ۳۔ پسند کاہنت ۴۔ بزاں پاریز ۵۔ نئے

۶۔ بزاں بیت ۷۔ رندے بزاں نشان ۸۔ دیوال، بزرگ ۹۔ دنت

سندھڑی بنی (۱) ء

روح مسک جاتر (۲) نیاری (۳)

جاہے ہمے جل وطنی ء

ٹھیکے (۴) میں دلڑی زہیر بلغ ء

چو کہ آف ء راہ ٹیں

آس ء ٹھیکاں (۵) دیر بلغ ء

دوست میں بلو کترے (۶)

یا ترلبازیں سورت

یا منال دانتھی پتھری (۷) یے

فرضانی (۸) ماہ ایں

تھتھر دیرا

نزی (۹) ڈکھغ (۱۰) گناہ ایں

اللہ میں دیم ء جواں کھس

ڈاٹ گنداں (۱۱) وھاوے

ساڑتیں گواٹے رواں کھس

۱۔ پٹ، میدان، ۲۔ جگ، ۳۔ نیاریت، ۴۔ ندھتے، ۵۔ جوان، شر، ۶۔ کسان، کستر، ۷۔ پتھری ہے
رنگیں کوہ ایت مٹت کہ اکاں کے ایٹی ء شو دیت ء ہما آپ ء دگہ کے ء وارنیت گڑا ہے آپ درو کیں
مردم آئی سرا عاشق بیت ۸۔ روچگانی ماہ ۹۔ نزیک ۱۰۔ بزاں زان پہ زان نندگ ۱۱۔ بدواہ، لس مردم

حالا تھر ادییغاں ے
 مژدوٹی پچاں سنبھال
 مں گوں یاراں روغاں

زیار (۱) گوں سیگھاآں زوالیں ے
 کس ہمے سوچاں نہ سوچیت
 گونج ۽ مری مثال این

یاری ۽ تروڑی (۲) ے
 کھائے سال ۽ یرشے (۳)
 بقال چودام ۽ آگوڑی (۴)

مر شیغیں روش این ے
 مے تی درائی استیں ہماں
 دیکی کا ہوش این

مندغ شف یغ این ے
 نیر موش چٹ (۵) ۽
 زنگیں (۶) دھیرو (۷) دل یغ این

کندان ۽ کھائے

دوست ۽ اولاد

فی منابر ڏاکھائے (۱)

نام ۽ نهالانی (۲)

اللهیاری میں دوست ۽

نشیہ دگ ۽ کھیالانی

منڈے (۳) دیرث اول سوادى

روح ۽ چکر دائشی

چوکه چاٹاں پھراں گادی (۴)

گار کھس جتانی ذات ۽

بیگمہ بندوں (۵) بندال

بارال لڈاں ادھر رات (۶) ۽

یاری ۽ وائے (۷)

کل ۽ شا (۸) مچ بے کھائے

ایذانی مس چھاب (۹) دیاں ڏائے (۱۰)

۱۔ پندکائے ۲۔ گل ۽ بال ۳۔ جنک ۴۔ چات ۽ دلر ۽ هلا ۵۔ یزاں بندال بندانت

۶۔ سرائیکی ۽ لوزے یزاں نیم شپ ۷۔ راه ۸۔ یزاں شما ۹۔ پیل ۱۰۔ شم

- مُندری (۱) گول ٹکاں ے
- مولا میل ایٹ میں لال ے
- لہڑی ہمے آف ر شیں بھکاں (۲)
- دوست ے پیغاماں کھس ے
- مں دہ مناغاں
- گاڑ (۳) ے ٹکاں (۴) میداں کھس
- جو انڑی (۵) ے میزاں ے
- گاڑ ے ٹکاں
- لال ے زیریاں درگیریاں
- اللہ گار کھس میں مڑدا ے
- مناں نیل ایٹ ریمیاں
- لوغ ے مں بیغاں بے پڑدہ (۶)
- مندری (۷) گول ٹکاں ے
- لال ے واڑتہ ستورے (۸)
- لہڑا چوگونخ چراں کھکھاں (۹)

۱۔ چلہ ے مُندری ۲۔ بک، کوہ ۳۔ گھنیں راہ ۴۔ بُرڈگ، زنگراہ

۵۔ بزاں جوانی ۶۔ بے عزت، بے شرب ۸۔ کاہ ے نام ۹۔ بک

- کاراں بے پاراں (۱) ۷
 ار مناں پیشہ ہوشے
 کھاآں تئی دنزاں ابھاراں (۲) ۷
- اللہ تئی واج (۳) ۷ ۷
 جہان ۷ پشاں (۴) گندیم
 منیں لال وٹی زرتاں (۵) ۷ ۷ اوران ۷ کھس
- کونتر (۶) ۷ ۷ جھاراں (۷) ۷
 پاذاں پاریزاں کھس
 موسم آتکھ ماراں
- ننداں سکول ۷ ۷
 لکھاں وٹی لیوونام ۷
 کھناں وٹی روح ۷ مشکول ۷
- شف گوں مسترداں (۸) ۷ ۷ کھاؤں (۹) ۷
 لیوونند جن بیٹاں (۱۰) ۷
 پزا ماگو خل (۱۱) ۷ ۷ ہنداؤں

۱۔ دزگٹ ۲۔ یزاں تراسرپد کناں بھاراں ۳۔ بھگا ۴۔ چک ۵۔ زرت، زرتیں دان
 ۶۔ کپوت ۷۔ رم ۸۔ یزاں مست ۹۔ یزاں کانت ۱۰۔ گپ ۱۱۔ گوک پان

پڑکا خاصہ (۱) ایس
لال توجوڑین ہندی
نوخیں منڈ (۲) دلا سہ ایس

سالے شتہ گوستہ
اے نی ساڑے (۳) چچی شیں
توگول میں ساہء ضد بستہ

مکڑی داشتہ زائینتے (۴)
نی تو ٹھل (۵) مزائی (۶)
لہڑی شہ اژمارہائینتے (۷)

پھوڑا (۸) مزانہ ایس
ہرگیس (۹) لہڈے کھڑوئی
شی (۱۰) منال شہ موتء سواراہ شیں

مڑدا تسلائیں

ڈکال روشال

مندے لول (۱۱) ء چلائیں

۱۔ گدے عام ۲۔ جنک ۳۔ ناراضی، زہری ۴۔ زائیک، زک ۵۔ رک ۶۔ مزہ

۷۔ پشت بچک ۸۔ پوج ۹۔ بڑاں ہر تگیں ۱۰۔ بڑاں شیت، شمیت ۱۱۔ نان

گلہیں دوست پچے کھپی (۱)

گیز بلیغ ہند بیٹ میازاں (۲)

میغئیں لال ساہانی ٹھپی (۳)

مژدء ہندیں دو شہرء

یکے سرکار لوغء

دومی سوزیں ڈغارء

باری گوئستہ دورانی

انزس میں ریںجاں کھنغاں

حاجت چئیں ہورانی

سینگھا سوچ کنوخ تام آں

رنگ ء سہنڈ لگھ آں (۴)

آنہیں پہ ڈاگ (۵) ء رینغاں (۶)

سینگھا بھڑائیںئے (۷)

دیت اول بابلی مرگے

گون میں ہمے مرگ ء گرائیںئے

۱۔ کھپ ایٹ، دل جگ، وزت، پھر ۲۔ معیاد ۳۔ ۴۔ کیگ میں اول ایت

۵۔ بڑاں ڈاگ ۶۔ بڑاں باز ایت ۷۔ مدت، تک

تہ تی رنگاں گلوراں (۱)

تھراں (۲) اے رنگ مٹناں

معاف کھس میں پیشی قصوراں

اڑس پشت کھئے مندے

کھلاں دروغیں جہانء

روشے مناں چہاں دہ نغندے

جگ ء وداشہ بے پوری (۳)

گولوں میں نیل ایٹ میں دوست

سجڑ میں چی نہیں دلدوری

میں تراکھیال مٹناں رائی

تئی رنداں گنداں گریاں (۴)

جرے من ء کھتہ خدائی

حالے دیا نئے گھائیں (۵)

توگر میں دست ء

بر مناں دوست ء ہجائیں

نازاں نام ء نہال (۱) این

لنگیں اقرار ڈول ء

نشہ ہماں ڈونڈ ء کھیال این

دوست میں آنی جھاری یے

مندے ٹھیرے (۲) پشت ء

روشے جنتیٹ شکاری یے

گل وٹی جان گناہ اونتوں

بیاوتی ساوی (۳) لوغ ء

سیاہیں آف نہ ڈاھتوں (۴)

پت (۵) ء دگ دیسہ

پیش ء میں دوست وکیل اٹ

تھر شہ (۶) مڑ (۷) عاشق دہ پیٹہ

بلبل برانی (۸)

کئے تنی بولی ء پوہ بیت

اے شہراں کھرائی

۱۔ گل ء بال ۲۔ بُر زگیں جاگہ ۳۔ بزاں دوست ۴۔ بزاں نہ مل انت

۵۔ اعتبار ۶۔ پرا ۷۔ بزاں مردم ۸۔ گیہاں

پیشاں پڈیناں (۱)

مناں وٹی دوست پسندیں

گول جراں لڈیناں (۲)

گندے میں عاجز (۳) ژائیں روحء

کسے نامء نہ گیرتی

انزس میں پیش کھناں دھونہا

ٹانڈا کماندے

لال تئی رکھڑی (۴) مینگاں

گنداں (۵) سیاہیں سکاں دے

لال ء افعال وہاریناں (۶)

ہمے نیر موش الگار

روشے ترادرنگے گواریناں

دیاں وٹی پاک در آگوک ء

دے مناں شہیدی موتے

دائے چو حیدر ملوک ء

لال مناں سُشتِ نالِ اِشتِ نالِ
گِذِ بَغِ دِروغِ اِیْسِ چُغلاں
زِیا رالِ (۱) چو پُشتِ کِشِ مِشتِ نالِ

گولِ مِ دوستِ نوئی گالی (۲)
نئی مناں رانے گولِ لالِ
نئی مناں ارزِیلِ سنبھالی (۳)

داثِ اوّلِ در خواستے پھاری
کلیسِ (۴) گنوخِ اِیْسِ مِئِ صا حو
کلیسِ مِئِ لوزالِ بچہ نیاری (۵)

دلڑی ارماں کھشتیاں
دڑتیس (۶) ساوی (۷) مُرد سو (۸)
ملتانِ مِ جنتر دُرشتیاں

دھوکہ لالِ بَغِ اِیْسِ
ھے مِئِ اندر گرسے

لڑ مِئِ بھیتی (۹) مالِ بَغِ اِیْسِ

۱۔ جہد ۲۔ ملاقاتی ۳۔ بزاں سنبھال ایٹ ۴۔ باریں ۵۔ بزاں نیاریت ۶۔ در تکیں ۷۔ سبز بزاں
دوست ۸۔ سندھی لوزے بزاں جود ۹۔ مالانی نادر ای ایت کہ اناکتاں مالِ مِ مِٹیتِ مِ کِشِ ایت

بنتی ریلانی

میں تیری دیزاشدنیغاں

قیدی چوتنگاں جیلانی

ملکھہء جھونجھائیں

تو بروگند میں دوستء

کل نہیں آں خوش اس کہ مونجائیں

روشاں خدائی

”ہنگل“ ہتھیار

مختاپہ بازاراں بہائی

اللہ بیاری رائیغاں (۱)

میں کنان اش پھولء

روشء میں گولاں مالئیغاں

لال میں سنخ (۲) ریائے (۳)

ار میں آنتاں (۴) گندے

تو مناں گندغ پیشءائے

تو میں امبانی در شمعے
لال میں اشته روغاں
نی مناں گوں خوشیں دل آء بشمعے

پچے تی پاذاں باں چو نمی (۱)
در بر (۲) مناں شہ (۳) بر موت آء
ساہڑی خود بشک نوی او نمی (۴)

میں وٹی نازان آء چے شاں (۵)
دلڑی ترا تر کھ نیلاں
کاراں ترا ٹھوکاں گل میخاں

لیڑو ڈاگ (۶) آء ایں
ار میں ایشی شوشکاں
دوست آء ہمے تاویت (۷) دھاگر ایں

لاری (۸) گر ندینتے
میں شاں (۹) سیسی ٹھنتے
پھنجو لہڑے (۱۰) کھندینتے

۱۔ پادالی ہیک ۲۔ پاریز ۳۔ براں اے برا ۴۔ آخر ۵۔ براں شاں ۶۔ ڈاک، پٹ
۷۔ تاویت ۸۔ توپک ۹۔ براں شاں ۱۰۔ کھورے براں دُنیاے

زکافی (۱) چاندی ۷
 لہڑی اشتموں گوں تھو
 جینگ ۷ بل لائیٹ هماندی (۲) ۰

چیکو خیس لاری ۷
 برغے میں دوست ۷
 واپس گڑدینخ ۷ بیاری

گالوار رکھاں درپیش ۷
 گڈکھنہ ڈاک (۳) ۷
 گڑدیں راج ۷ سرپیش

بجھو (۴) میں اے رنگیں مٹھی ۷
 مں وٹی مڑدا شوشکاں
 پلاں میں چھیٹ ایس پشمے لی

اللہ ای سوختیں (۵) ۷

شہ ڈینٹریں مڑدا

منال و تی پٹھرا (۶) پڑچھ (۷) دوست ایس

پاک ء منال ہڑ چھی شون داتہ ۷
 گو کستہ سوزیں ساونڑ (۱)

نی منال پوہ ء بگون داتہ

گندیمال دان آل ۷

بردیش اش میں دوست ء

گوش تی کلغ درماناں

دوست منال ڈھلا (۲) کشر اشت ء ۷

سٹ (۳) اشے منال ڈانیں ڈغار ء

زیاراں چوپشت کشر مشت ء

ڈکال بھوگ (۴) میں جان ایں ۷

روح میں پیش ء زیٹ (۵) ء

بُتھ (۶) ء نی روغ قرآن ایں

لال ء چے پیش ۷

جوڑ (۷) ء اشتئی

گول میشال گول پیش

۱۔ ساون، بھام ۲۔ ہراب، کم شرب ۳۔ یلہ داتے ۴۔ سنگ

۵۔ براں زنگ ۶۔ براں چند، جان ۷۔ کانگر براں لنگار

دفری (۱) کشوخ بینی (۲)

میں تمہ اندر

گڑا بھونگ (۳) مناں نی

مار (۴) تئی رنجاں گردانہ

مں کھشتہ توبہ

مں وٹی نازاں دردانہ

سیبگھا مشہوریں دوآں

”ڈودھی“ (۵) ڈونڈاں

دیزا (۶) افتاردہ نہ ڈھواں

خیرات پیرنیغ (۷) ء

ارمں بھورے (۸) زڑتہ

ہچی (۹) نئے تئی بابا سیرنیغ (۱۰) ء

خیرات پیر در اوڑتے

پل دئے بھوپا (۱۱) بیغ ء

لوغ ء چھمک عید بیغ آڑتے

۱۔ بزاں دپ ۲۔ بزاں گونڈانی ۳۔ سبگ ۴۔ بزاں مارا ۵۔ جاگے ء نام ۶۔ بزاں داں وا
۷۔ پیرنیگ ات ۸۔ گوشت ء نکر ہونی ۹۔ نیست نہات ۱۰۔ سیرنیگ ات ۱۱۔ واہیات، دپ پانچ

تئی سرژی نئے کھئے (۱) داں مں

مار (۲) صحت چئی نہیں

تئی رُنگیں (۳) سلا ماں

ٹولی گوئستاں سَنگانی (۴)

شون دئے ماہیں دیم ء

چھی (۵) ء مں ملگانی

بیامیں سیگھا اولیغ (۶) ایں

اروش یوں مں تو

ہجودی (۷) گوں سجاں کھولیغ (۸) ایں

سرکار کھنت مژداں ڈکھی

مں وئی لال ء لام ء تئیاں

پڈامیں رکھاں کھئے چُھکی (۹)

سوزاں بندہ نہ مراں

چئے مناں اے رنگیں سٹے

پھٹاں درماں دہ نہ گراں

۱۔ بزاں کئیت ۲۔ بزاں مارا ۳۔ حور کیں ۴۔ پیر ء زیارت ء کارواں بزاں زیارتی
۵۔ چیزے ۶۔ پیشگیں ۷۔ کلڑی رنگیں "اسپ" ۸۔ قربان ۹۔ داس گرگ

۷ میں انڈس گوں گالوار ۽ کھااں
گوں مں تر سے نئیٹئی
اے چھیں ڈولیس بلاہاں

۷ ڈیہہ ۽ مں ہاٹ (۱) کٹوں ضلع ۽
ڈساں شائر بیغ ایں
بڑزاجونگل (۲) جھربلا (۳)

۷ نوخی شکاں ناں
کھشتوں نیفغ (۴)
باڑانا زال رکھاناں

۷ ٹولی کاتکاں کونجانی
توشون دے ماہیں دیم ۽
دل مے خوش بیٹ مونجانی

۷ رکھاں بیاردے تو میں مستانی
مار (۵) ڈا (۶) کاؤں
لال تی جینی دستانی

۱۔ پادمال کنگ، چارگ ۲۔ مردے ۽ نام ۳۔ جنگلی پشی ۴۔ ”نیفغ“ ہماہاڈاگش انت کہ ہر دینکہ جنیں
آدم یے لاپ ہر بیت گز آپہ حاس گوشت ۽ ورگ ۽ سک باڑایت ۵۔ بڑاں مارا ۶۔ پسند کانت

مں کا تکال دستاں بندان ء
چنکر تو ظلمی ائیں
بٹے پاسائی (۱) کھندان ء

گلارنائی (۲)

مچ بنت یا نگ انت چوں بنت
باہر (۳) بنائی

رکھاں بیاردئے مستانی
تھسی چیس ہیڑتیں موڑدازگاں مارا
چھلہ ڈاکاآں (۴) دستانی

گنواں دُنیا ء بھول (۵) ءئے
عاشقانی دانہ شوشاں روئیں
بجھوئے (۶) کولا (۷) ءئے

۱۔ پسنادی ۲۔ جین آدم ۳۔ ہر گل ۴۔ پسند کانت
۵۔ گمان، حیاں ۶۔ بزاں نچے ۷۔ جھر، اشکر

نوکیں ڈیہی ۽ گشیننی لڑ

دُعایے لوٹاں میں پاک جناب ۽
گوں میں میلی (۱) میں پھل گلاب ۽

بیاردئے رکھاں میں بوٹا جائی
میں ہماں فرش ۽ نوکر تو جزان کھائی

ایکرا لیشئے ایکرتی (۲) بئے
کاؤں وخت پھران ۽ روشے محتاج میں بئے

چھریناں کھاراں مناں لال دلا سہ
میں سرژی تھنخ ایس تو نزیں (۳) لائی (۴) آس ۽

گرئے (۵) نہ نازاں مئے تنی قسمت کاراں
میں گنداں دوست ۽ چم میں نودی گواراں

بردئے وہ سلاماں میں سونا ہار ۽
میں سرژی تھنخ ایس ار تو لائی کارا

۱۔ ملاقات ۲۔ دک ۳۔ خواہ ۴۔ نون دیک ۵۔ گریوگ

تئی سورت چھک ءم بیغال گڑداں (۱) ۷
تھر اچی میں انصاف پچے مار (۲) دئیے دڑداں

سورت پارا (۳) میں لال ء حد ایں ۷
میں دوست ء سورت شہ ماہ ء ود ایں

مں دہ بھسانی میں لیو و (۴) نہ کھس ۷
تئی چیس و شیس نا ہے (۵) نئے میں دل بُغا (۶) کھس

کھڑ دے (۷) سیگھا مناں چنکر دو ستاں ۷
بھٹکاں (۸) تنگیں روح ء میں چم نہ اوشتاں

تنگیں دلڑی تو کھپ (۹) ئے چے ء ۷
مں تیار بے جزاں وئی لال ء ڈیرہ ء

بردی دہ سلاماں میں سلاماں زیری (۱۰) ۷
گوئش ساہ امانتیں (۱۱) کلیں دانکو دھیری (۱۲)

مں دہ روغاں میں اللہ ہلی ۷
لہڑی (۱۳) آقاں تھری (۱۴) قسمت میلی (۱۵)

۱۔ بے ہوش ۲۔ بڑاں مارا ۳۔ ہترا ۴۔ لیو بڑاں دوست ۵۔ باناں ۶۔ پکنزگ، ہراب ۷۔ لہتیں
۸۔ مکن کنگ ۹۔ فکر، ہنوتی ۱۰۔ بڑاں زیریت ۱۱۔ امانت ۱۲۔ مان ایت ۱۳۔ کھور ۱۴۔ پرا ۱۵۔ میل ایت

دوست کسائیں کجل چم ایس
مناں گنواں (۱) سٹئے دائیں پیشہ کھمیں

پھنچو کھیٹ اوں کھناں تی ہلک ء دھونہا
جہاں شیٹ (۲) چھور و مست ایس مناں عاجز روح ء

گاڑت (۳) کھانت ترا ماہ ء روش ء
مں دست ء تھیںغاں مناں ہرگ (۴) ء شوش ء

آزماں دیما چلکغ ماہ ایس
مں دوست نڈیاں اے مئیں ڈوبر ساہ ایس

آزماں دیما استار بازاں
در کف استار ڈھانڈی ترا مئیں دوست ء رازاں (۵)

جھنگمیں روح ء میڈنگ ء کھئے دا (۶) ٹیک ء
تی رکھاں شربت جواتاں سیک ء

گریسہ (۷) گریسہ مئیں اندر سیسہ
تی کوھیں دلڑی دائیں موم نہ پیشہ

مے تئی عشق ء گڑ دیں عالم سہمیغ این
 مں گرماں کھڑکاں (۱) مناں سیکل (۲) تھمیغ این

دنتاں جندری تئی چہوں گولا

لال تئی ماہیں دیما مار (۳) داتہ رولا

کندی چھک ء مں چھراں منداں

بہانغ مال ء مں دوست ء گنداں

سلا ماں بردے میں ریشم تندا

تئی گور منداں ہماں بہشتی بندہ

لہڑا جہل ء چھیں صاف این راہاں

اوڑا گندیم کھڑوباں (۴) پدائالی کھاآں (۵)

درائی دانٹی لٹک کھیلر این

دائیں گاریں نازاں خودلیواں سیر این

جنز سیمھا شا (۶) مینگ ء من ء

چوں دل میں میں دوست ء لال ء تنگ مچن ء

تئی دل ڈھوا (۱) میں دل ہٹا میں
مں تئی انصاف زانتیں تو میں مونج سہٹ (۲) میں

رکھاں بیاردئے میں سوزیں کھجی (۳)
اللہ آل روش کھاریٹ من تو بیوں کھجی

دُمب ء تھنخ ء کھناں مں لڑے لانگو (۴)
تئی دل نہیں لیوودئے مار (۵) ٹپاں (۶) تھا لگو

بیاردئے رکھاں میں لیوانی لیلی
مں تئی گندغ کا تکاں مناں کوڑی نیلی (۷)

روش اللہ ای ماواہٹ جوڑا (۸)
بیگہہ درائی گول دوست ء مئے ہندیں ڈورا (۹)

زی ناں پھیری مں وئی نازاں دیسہ
مختا سیسی روش میں ایں گئے سالے پیشہ

جوڑا گاناں مں چھراں پہلی (۱۰)

چو جنتر چھک ء تئی چھنڑکاں والی

۱۔ بچ ہوڑ ۲۔ سنگ ۳۔ منج و در چک بزاں دوست ۴۔ پادمال کنگ ۵۔ بزاں مارا ۶۔ بے سیتیں پنہ
۷۔ بزاں نیل ایت ۸۔ کانگر بزاں نگار ۹۔ جاگے عام ۱۰۔ لوزء بیگ

- ۷ ڈکال گفتمہ امبر سالی
- ۸ شلاگار موٹے میں چھس (۱) ٹالی
- ۹ مس تئی ٹونک ء لال چی دہنہ بھلاں
- ۱۰ مس تئی جوڑا (۲) نوکر تو سرانی کلاں
- ۱۱ تئی دفندی (۳) گالوار مئے اندر چیراں
- ۱۲ ماخوں (۴) ہشنگیں ڈنگرنے تھانے زیریاں
- ۱۳ جھلا (۵) چئی ٹیں میں سرڑی دڑ (۶) کھس
- ۱۴ مناں گوہر ورغ ایس مناں شہ دوست ء کھڑ (۷) کھس
- ۱۵ گندورو خیں نئے چئی (۸) ء سیرباں (۹)
- ۱۶ تئی منت بازاں نئے میں دست ء ایریاں (۱۰)
- ۱۷ بجزو سیگھاشا (۱۱) گٹشیشیٹی باکھی
- ۱۸ مناں سب (۱۲) نیلیاں وٹی گھٹ ء خاکی
- ۱۹ ڈینز میں چھورو کھن تولحطے ساہی (۱۳)
- ۲۰ تئی جوڑا (۱۴) جزیٹ تو چھڑ کین واہی (۱۵)

۱۔ سول ۱۳، ۲۔ کانگریسی جوڑی ۳۔ بڑاں دف ۴۔ ماڈل ۵۔ ہملہ ء نادراہی ۶۔ بڑاں درد
۷۔ جتا ۸۔ چڑے ۱۰، ۹۔ بڑاں ہنہ ۱۱۔ ۱۲۔ دش ۱۳۔ قرار، تابیر ۱۵۔ لنگار ء بیگ

حالے بیاردئے تو میں ریشم تندے
تو راست نہ گوئیے تو نثریں (۱) دروغے بندے

میں دوست دم (۲) آگوں تو حالے ہیاڑتیں
تئی خرچ آگوں میں تو نشتم واڑتیں

کشتہ دانٹی مناں وئی گوش آوالی
میں روح آ شوریں چومرگاں بابالی

بابی مرگاں پیش دف زوانے
میں وئی دوست آ چنڈا (۳) دات سلا مے

بردے سلاماں میں پتل (۴) رک آ
توپاڑ (۵) جٹھاں میں ڈوبر چھک آ

مخ (۶) میں لال آ زیار ٹھاں
کھشتہ لہا (۷) گواٹ آ کل وہار (۸) ٹھاں

اے رستہ من آ پہ گار آ
نئے دیسہ روش آ نئے جٹ لو آ

تئی لوغ گلی ء میں گور جڑا شیں
تو مناں لانگ (۱) ء گو کستے مں تئی ٹونک سزدا شیں (۲)

کوڑی کاراں تو پیش پزا کھس
مں تھیغال قیدی مناں بو ژرہا کھس

میں دوست کسائیں تو دیر جلیشے
تو ڈکھی بیغے مناں حقاں ہشے

کھڑ دے سیگھا مناں چنکر دوستاں
ہٹکاں تنگیں روح ء میں چم نہ اوستاں

پھنڈے (۳) تھا نگومں تئی دلڑی دیسہ
ہٹکاں (۴) تنگیں روح ء ار میں زور اپیشہ

میں دوست کسائیں گنواں بیے دہ پشوماں
تئی پھلیں چھوٹو (۵) نشکی ایریں گوں ماں

حال یے دیندے (۶) میں چگھیں کانی (۷)
نواں وخت ء ٹپی (۸) مے زیند شفقانی

۱- پارماں ۲- گموشیں ۳- وت گھانگ، پہر بندگ ۴- مکن کنگ ۵- جنین آدم ء مودانی چوٹو

۶- دیکھئے ۷- بزاں دوست ۸- بزاں گوزیت

۷ گریاں (۱) گریاں وٹی مٹی (۲) گالاں (۳)

میں نازاں دیریں دوزا کئے باڑت ہالاں

۷ مرگ کسائیں تو چھیں وخت ء کھائے

روئے دیراں لائے (۴) پر ماوٹ ڈراہئے

۷ سوزیں چھوری (۵) میں کھمیں روشاں

چھیکو (۶) ارماں تھرا داں دیر شوشاں

۷ مں دہ مٹانی میں لیو وھیں (۷) کھس

میں سر تھنغ ایس تھرا مولا میں کھس

۷ کتھمبل کوہاں میں گورتیاں

نواں زیندغ سمکھئے چنومیت دراریں (۸)

۷ یوڑھی (۹) زیراں رواں رہنغ پارباں

یاوٹی دوست ء گنداں یا زیندغ گارباں

۷ سوزیں مرگے مں گفتہ داشتہ

لیو کھنان ء میں کھٹ ء وہا (۱۰) شتہ

۱۔ گریوگ ۲۔ جند، جان ۳۔ خم کنگ، حلاس ۴۔ بڑاں دیراں کن ءے ۵۔ جک

۶۔ آخری، گڈی ۷۔ حیس بڑاں چے ۸۔ درانت ۹۔ یازدہ تیری ۱۰۔ داب شتہ

بردئے دہ سلاماں میں جھمو (۱) جینگ ء
 مں خاکی گفتمہ پہ شوق ء تھینگ ء

کھشتہ دانشی مناں وٹی گوش ء والی
 مں چپی سہی نٹاں ایندی (۲) مٹلو تالی (۳)

کندی چھک ء مں ہٹاں چھاری
 اگ (۴) ء میٹش بزونتئی دمب ء گو خاں کھاری (۵)

سلاماں بردئے میں سوزیں لال ء
 میں روح ایں گوں تو ہتھیں رول ایں مال ء

دیفر وخت ء مناں دیسہ لال ء
 روح کھنت شورا گراں مرگاں بال ء

دیفر وخت ء مناں دیسہ لال ء
 ساہ منی چمنی وٹ ایں روشے دات (۶) جو او

کوڑی کاراں مں آسی شوشاں
 ننڈاں لوغ ء دوست ء ٹونک نگوشاں

سرین و پٹا (۱) کھونچ شوئی (۲)
 من نازاں ڈیہہ و داتاں گوہی (۳)

اے ڈیہہ نیام و منی گذران بندیں
 مناں ڈا (۴) کھیٹ لئا (۵) اوڈا میں دوست و ہندیں

کوئہ شہرے چھوٹا (۶) کلی
 تھیرگ (۷) و سر آزادیں مناں وٹی لال نہ ملی (۸)

من تھی گھوڈیخ و زڑتہ رسی
 تی ڈوبر چھک و جشیئاں ششی (۹)

من دہ شلخ و کنغال رنگ و
 تراگودایش جہل و دھولا (۱۰) درنگ و

دعاے لوٹاں رواں زندہ (۱۱) گار و
 جہاں لوٹ ایش پچھاں من شہ تنگاں یار و

زی ناں پھیری ماہری (۱۲) نو (۱۳) ملی
 رواں اڈہ چھک و گنواں نازاں گول ملی (۱۴)

۱۔ جاہیہ ۲۔ توپک ۳۔ چکر، گردگ ۴۔ پسند کئی ۵۔ زربار ۶۔ براں کسانیں جاگہ، بیگ
 ۷۔ دگہ بیم ۸۔ براں نہ مل ایت ۹۔ براں ششی ایں کار توں ۱۰۔ جاگے و نام ۱۱۔ پیرے و نام
 ۱۲۔ ماہ ۱۳۔ براں نوک ۱۴۔ براں بیت

نہ اٹھے دیر کھنوخے روئے سالِ لائے (۱)
میں سرژی تیغِ ایں تو لال ہر ش (۲) ء کھائے

سلاماں بردے میں ریشم تندے
تراگوں میں کارے ماخوں (۳) ایران سندہ ء

سوزیں چھوری تھر اللہ بیاری
ٹھنگیں (۴) ڈوبر نئے آقاں داری (۵)

سوزیں چھورویاگوں ٹیم (۶) ء
ایر کھس رنداں مئے کو ٹھودیم ء

مں دہ کشانی اے بالی مر گے
جہاں کھنت پیراں زیارت میں وٹی دوست بزر گے

مں تئی عشق ء محض گنوخاں
توئے میں شیشہ مں تئی کھیال کھنوخاں

سوزیں چھوری تئی دہ کمال ایں
تئی دفتری (۷) خلقاں (۸) مئے عشقِ حال ایں

پنج نواشاں (۱) پاک ءِ فرضاں ۷
کفتین (۲) وخت ءِ تئی رکھ مناں غرضاں

اُبھا (۳) چنڈا جڑباں (۴) ڈندی (۵)
اِشتئی مے ڈیرہ گفتنی تو نسو (۶) کندی

تئی وھشیں کھند کھند مے کھشتئی تخت ءِ
چو تنگ بنت دوروخ ساہ دریغ وخت ءِ

درشے دیٹ اوں چے صفتی لب ایں
ماں ٹیک گرانی میں ساہی (۷) ہندا ایں

ترا اللہ بیاری تو پیشتر بیائے
مں جی سسی بٹاں تو میں مرض دوائے

سورت چی نیئں گل جان ہنراں
صفت تھنغ ءِ مے کاپی پھراں

سلا ماں بردے میں ماشی پتر
تئی دژ من بازین تو ہوش ءِ تھتھر

منیں دہ خدائیں مں بھوگاں (۱) ڈکھاں
شلا خوش باث گیند لیغ وئی گوں جو ائیں سٹھاں

کھون فغ چھک ء جنت سٹاراں
تئی سورت پارا (۲) مں درنگاں گواراں

چھیں مولا کھیزاں (۳) رحے دانٹئی
کوھیں دلڑی شلا موے باٹئی

جنزہ سینگھا شلا (۴) ٹیکے دیٹئی
ھکو (۵) کھند کھند لال ء مختا ٹونک نیٹئی

تھگمیں روح ء حال گزغاں
لوڑھا (۶) زرتہ گواٹ ء امب ء مال چرغاں

کندی چھک ء مں جٹ نگاھے
ویڑہ (۷) نیاما چو چار دہی ماھے

سوزیں کھتئی (۸) تو سو کھا باٹئی
منیں دلڑی ٹیک ء شلا گار موٹئی

سوزیں کھتی تئی سا (۱) چھک ننداں
توریکا (۲) پھلے نئے ترا پھکنغ (۳) گنداں

گژدیں (۴) لہڑی کٹ اوں پاذاں لاٹگو (۵)
تئی دل نہیں گوں مں مار (۶) دیئے ٹپاں (۷) تھاٹگو (۸)

کھشاں ریشاں (۹) وٹی ٹگٹ ء ہاراں
دل نہیں دوست ء مں چیس دورے کھاراں

سلاماں بردے مئیں سوناہار ء
مں تنگاں تئی گندغ پار (۱۰) ء

مں قرباں باٹاں کعبہ گواٹ ء
ترا گڑچم (۱۱) رازاں (۱۲) شلاہند موامے

سوزیں کھتی تئی پاذاں (۱۳) ڈائے
مں یکا (۱۴) ہساراں نئے مئیں پھول ء کھائے

دنیا پشت ء درد ہزاراں

توگرے (۱۵) ناں نازاں مئے تئی قسمت کاراں

۱۔ سائیک ۲۔ مدام ۳۔ بنگ ۴۔ ہنگ ۵۔ گردیں ۶۔ پیلیوس ۷۔ پادماں ۸۔ مارا ۹۔ بے تیس پندہ ۱۰۔ کجاٹگو
۱۱۔ ہزاراں ۱۲۔ پیم ۱۳۔ پیم ۱۴۔ گوناپ ۱۵۔ ہنڈال ۱۶۔ مدام ۱۷۔ مگروگ

تھراکل (۱) ٹھی وٹی جو امیں جھٹ (۲) ۶
 میں تئی دست گھڑیاں منال گنواں بو ژء سئے (۳)

سوزیں چھورو تو میں سا (۴) چک نندے
 میں یکا پھلاں رو شے بکھنغ (۵) گندے

روش لڑا شہ (۶) پیشہ دیگر (۷)
 تراگو نشتوں چھخر (۸) شہ گنداں گیور (۹)

روش لڑا شہ درنگاں سا کھس (۱۰)
 میں تئی تانغ داراں منال شوش مزاکھس

اللہ سائیں تو روش ۶ جڑ کھس
 سا چک کھتئی بے وٹی مشک ۶ پھر کھس

تو خئے (۱۱) دریا ماخوں (۱۲) ماہی
 مخاں تو ہمکریں زلماں دوزاھٹ نہ ساہی (۱۳)

سلا ماں بردے میں چار دہی ماہ ۶

تو خئے (۱۴) دریا ئے رحمت بیریں پھیر نگاہ ۶

۱۔ سا ۲۔ وہد ۳۔ دور دنیگ ۴۔ سائیک ۵۔ بچگ ۶۔ ایر شہ ۷۔ عصر ۶ وہد ۸۔ چنکر
 ۹۔ جرا ۱۰۔ سائیک کت ۱۱، ۱۲۔ توئے ۱۳۔ ماڈں ۱۳۔ سنگ

اللہ سائیں تور کھ فساتاں ۷
دوست میں ”یا کو“ (۱) مرگ ایں جنت پراتاں (۲)

سوزیں کجھی گوں زردیں پُھلاں ۷
مناں سٹہ (۳) لال ء گوں جہان چُغلاں

سوزیں لاری گوں سیاہیں ٹیراں ۷
میں دوست ء برغے مناں کھنغ ء حیراں

بجز سیگھاشا (۴) کل ہمیش ء ۷
میں جراں (۵) گفتہ مناں آفے ریش ء

بجز سیگھاشا (۶) کل گُشیٹی ۷
گوں من ناراض دوست ایں و ہش کھنیٹی

سلاماں بردے میں دانزا (۷) اتار ء ۷
م تئی غرقاں مونجاں توگوں لوڈاں گارے

قرباں باٹاں تھئی ٹیم (۸) ء ٹورے (۹) ۷
دوگولائیں چیم سی ماہیں دیم ء

۱۔ ”یا کو مرگ“ بڑاں حضرت یعقوب ء وڈاگریو کیس مرگ ۲۔ پریات ۳۔ یلہ داہ ۴۔ ۳۔ ۵۔ گداں ۶۔ ۷۔ داک ۸۔ دز، پیم ۹۔ رواج، سلگ

- تو تھیر جشغال میں جان و پاراں ۷
- بیامیں دست دف و گر ضد گول میت و ہاراں (۱)
- تھر اپت (۲) قرآن و علی (۳) ۷
- تراشاں (۴) آل روش آزیں (۵) میں لاش روانہ علی (۶)
- مند کھرو (۷) علی تراکھیالاں یکا (۸) ۷
- توپاڑ (۹) جشغال میں ڈوبر چھک و
- تومینگ نہ مئے تو من قرآن و ۷
- رکھاں بیاردئے وٹی مولانا م و
- اڈر (۱۰) کاغذ تو زیر سلاماں ۷
- بروگوش دوست و م تنگ تماں (۱۱)
- دیر کھنغئے تو ہر شا (۱۲) کھائے ۷
- میں تئی (۱۳) وعدہ یکھوں (۱۴) چو حرف نکاح و
- سجنو سیجھاتی راہ چھک کھوشتاں ۷
- گنواں بھلئے م تئی اولی دوستاں

۱۔ حراب ۲۔ یقین، باور ۳۔ بیت ۴۔ یلہ دیاں ۵۔ ہر دیکھ ۷۔ پاوا ۸۔ مدام ۹۔ حنڈاں
۱۰۔ بال کنگ ۱۱۔ باز، زیات ۱۲۔ ہر روج ۱۳۔ مئے تئی ۱۴۔ یک انت

رکھاں بیاردئے میں بلبیل کو ہی
میں بتیں (۱) ریڑھی تو برمشکاں ڈھوئی

سلاماں بردئے میں ٹانڈا کماندئے
تئی رکھڑی (۲) مینگاں گنداں میل سکاں (۳) دئے

رکھاں بیاردئے میں دانزا (۴) دراکھ (۵) ء
ڈیسہ مازغ (۶) بازیں مناں تئی دم (۷) ڈاکھے (۸)

وطنیں کشمیر مں کھلاں دیانی
نئے میں یاد کھنوخ ء نئے مں تھراں کھاآنی

میں ٹھنگیں (۹) ڈوبر پاراں گولہ
کھنڈ (۱۰) چچک ء کھاآں سخر پھول ء

شیر اور کف استار ڈھانڈی (۱۱)
تھرا کھیال مخناں توئے میں دوست گوانڈی (۱۲)

آزماں دیم ء استار بازاں

تو در کف ڈھانڈی ترا میں نازاں رازاں

۱۔ ۷۔ جند ۲۔ رک ۳۔ ہاک ۴۔ دانگ ۵۔ دراک، کشش ۶۔ مادگ ۷۔ براں جنیں
۸۔ پسند کنیت ۹۔ کڑک ۱۰۔ حبت ۱۱۔ رژنائیں استار ۱۲۔ ہمسایک

آزماں دیم ء استار بازاں

تو در کف ڈھانڈی ترا میں نازاں رازاں

آزماں دیم ء ماہ جلسہ (۱)

مں ترانوٹاں تولاں ار تھر امرڈ شو شکی (۲)

کھکر بیغ ءے تو دیر جلسہ

مں دہ مروخاں مناں وٹی حقاں بھکھے

تونسو (۳) تھلہ (۴) گول زریں تاکاں

کھکر ڈول ءے میں دوست ء سا (۵) کھاں

سلاماں بردے میں بوٹا جائی (۶)

مں ہماں فرش ءے نو کر تھو جزاں کھائی

سلاماں بردے میں بوٹا جائی

زیری (۷) ضدل تیلان باڑت زلفاں لائی (۸)

سلاماں بردے میں سلاماں زیری (۹)

میں سناہ امانڑیں (۱۰) کلیس (۱۱) دانکو دھیری (۱۲)

۱۔ بزاں جشکیت ۲۔ بزاں جشکیت ۳۔ تونسہ شریف، خواجہ شاہ سلیمان ء جاگہ ۴۔ تلگ، فرش ۵۔ سانگ

۶۔ اصیل، اصل ۷۔ زیری ۸۔ زلفاں جنت اش ۹۔ زیری ۱۰۔ امانت ۱۱۔ باریں ۱۲۔ مان ایت

متنگیں دلڑی تھرا رب گنو (۱) کھس
دوڑا (۲) دست نہ بچی بندہ لڑکی (۳) چوکھس

متنگیں روح ء م عرض کھنانی
دیئے لال ء ناھیں (۴) مں زور برانی

میں دوست چڑ (۵) شہ پشہ رائی (۶)
مں کھیال کھنانی دوڑا (۷) دیز بڑھائی (۸)

نازاں مونجاں مناں چی نہیں ناہی (۹)
بھتیں (۱۰) کولہر دیما روح ء چے کھٹیت ساہی (۱۱)

متنگیں روح ء متنگ کھفتہ خفا (۱۲)
گر یوس (۱۳) چھکاں شلا کار مٹھا

ایر نکلیں کھس نہیں بروٹ میں دوست ء حال کھس
بیادہ بھرہ بلغ (۱۴) ء میں پھٹاں کھیال کھس

گر یوس (۱۵) چھکاں چی نیں دعوا

بیڑاں چنی (۱۶) شی (۱۷) مار (۱۸) گفٹہ وہاوا (۱۹)

- ۱۔ بڑاں گنوک ۲۔ داں اودا ۳۔ پاہو ۴۔ ناں ۵۔ گزا ۶۔ ناراض بوٹک ۷۔ راحی ۸۔ داں اودا
۹۔ بڑاں داں آھد ء کہ دید کارکت ۱۰۔ آرام ۱۱۔ جند ۱۲۔ تاہیر، آرام ۱۳۔ عذاب، مصیبت
۱۴۔ دگرانی نیی ۱۵۔ اشتاپ ۱۶۔ دگرانی ۱۷۔ شار ۱۸۔ عھیت ۱۹۔ مارا ۲۰۔ واپ ء

- ۷۔ ایری نگلیں سبز ڈیسہ ء تھام آں
- کھاراں بوڑاں باراں مئے دوست سلام آں
- ۸۔ سورت پارا (۱) مئیں دوست ء حدیں
- جہاں شی ماھے مں شاں (۲) روش ء ودیں
- ۹۔ بوٹا جائی گوں پھل خماراں
- مں واہاں ریڈیو وٹی وخت گزاراں
- ۱۰۔ ہوراں گوڑو تہ ہرچی (۳) عامیں
- مئیں لڈتہ دوست ء فی ایذا تھا میں (۴)
- ۱۱۔ سلاماں بردئے مئیں بوٹا جائی
- شئے (۵) استاں ریڈو (۶) مئے ھیل (۷) ہڈائی
- ۱۲۔ مئیں سرڑی تیغ ایس مں لکھاں دیانی
- توڑیں (۸) شوشنی آس ء نئے مں مالک بانی
- ۱۳۔ سلاماں بردئے مئیں گیس بلوخ ایس
- دمب ء تھنغ ء مئیں روح گنوخ ایس

دنتاں چاندی تھئی گن مشین ایس
مں دمب ء چوشاں چوچک پتیمیں

مئے ڈیہہ نیام ء دو چیز سوادى
یجئے بن (۱) ء کو نتر دومی کھوگ پوادی

سلاماں بردئے میں گیس بلوخ ایس
توئے راہ سرگاری (۲) ماخوں (۳) مرگ گنوخ ایس

سیسی پچو میں مرگ پوادی
میں روح زبشے منینگاں پھیر پزادئے

هور گواراں پھل باں بوئی
مں بنداں پیجئے بل میں چنچل (۴) مٹھوئی

سوزیں مرگے روٹ بر اں بولی (۵)
کلیس (۶) کھنت وفا یے باڑت مناں کھنڈاں رولی (۷)

سلاماں بردئے میں چگھیں (۸) ٹالی
مں تھر انیلاں زینداو میں مرگیں بابلی

۱۔ پٹ، ڈاک ۲۔ دام ۳۔ بزاں ماوں ۴۔ بزاں دوست
۵۔ بزاں بول ایت ۶۔ باریں ۷۔ بزاں رولی ایت ۸۔ سول

سوزیں مر گئے مس دستِ عدائتہ

لیو کھنانِ مینِ کھٹ (۱) و ہا (۲) شتہ

سوزیں مر گئے روٹ برال پھر کی (۳)

تی رکھاں پتل (۴) چوکا غذ کھڑ کی

مینِ سرژی تھنغ ایس تو ہر گوں رولنی

تو پو لیلکل و تو نزیں قید و یولنی

کندی چھک و مس جھٹے (۵) بندال

راہ دات لہزی (۶) مس وٹی دوست و بندال

رازے (۷) چھک و مس وٹی نازال دیت ایس

پھر غیں ارزیل منجھو (۸) و مہماں پیشیں

لہزی (۹) کھشتہ سوزیں جیٹ ایس

رازے چھک و مس وٹی نازال دیت ایس

لہزی کھاریٹ لڑدیں میٹاں

دوست و دل نہیں گوں مس چھیں بٹھے (۱۰) چوٹاں (۱۱)

۱- کٹ، دامن ۲- واب شتہ ۳- بزاں پڑکک، تاب درگ ۴- تک ۵- وہد ۶- بزاں دنیا ۷- جیم وڈ
۸- مردے و نام ۹- کھور بزاں کھور و کش و گور و ڈگار ۱۰- جان، جسم ۱۱- سارگ، سیکھارنگ

دعاے لوٹاں رواں ڈاڈا (۱) کوہ ء
مولانگ کھس دوست ء میں دل ڈھوا (۲)

اُبھا (۳) چنڈا باغ بریناں (۴)
گوں ماضد کھنت گنڈ لیغ مں راج دریناں

اُبھا چنڈا باغ بریناں
لڈشیں دوست ء دمب ء مں دہ شتیناں

تسخہ مٹی (۵) بیغیں ہنجر
مں لہڑے (۶) تنگاں نئے ساڑت ملی (۷) اندر

”زند“ ء (۸) سکاں (۹) شاچلیں (۱۰) ٹپے (۱۱) واڑتہ
زیارت جی شمس شامیں (۱۲) دوست نیاڑتہ

ارماں ایش ایں تنی لوغ ء دیراں
دوست میں لوٹ ایٹ آفال دیشنی ذغریں شیراں

ڈینڑیں ڈاڈی میں دوست ء دھیاں کھس
ذغریں شیراں تو کھنڈ (۱۳) عمال کھس

۱۔ سلیمان کوہ ء ”ڈاڈا کوہ“ نامیں بزرگی ہندے ۲۔ ڈول ۳۔ قطب ۴۔ بردار، پل دار، ۵۔ چند ۶۔ کھورے
۷۔ بزاں بیت ۸۔ زندہ نامیں ہیرایت ۹۔ زیارتی کارواں ۱۰، ۱۲۔ شام ۱۱۔ بے شمس پندہ ۱۳۔ شکل

سلا ماں بردئے میں دانڑا لبء
ترا سیکل (۱) کھنغ ایس تو انخر (۲) لبء

آہاڑ ماہیں چھیں گر میں روشاں
میں نازاں دستء چھلا شوشاں

تنگیں دلڑی ترا کھئے داٹ (۳) ٹیکاں
جھاں وفتہ (۴) وہاویں (۵) مں پیراں لیکاں

بازاں مونجاں نئے است ایس ہوشے
تی گندغ کھاتاں تو ڈس ایشیں روشے

کندی چھکء مں جھٹے (۶) ننڈاں
گرڈیں (۷) ویرہ (۸) نیاماں وٹی دوست نغنداں

سوزیں کھتھی (۹) تو سو کھا باٹے
میں دراہیں جانء زڑتہ حرجء داتے

نازاں مونجوں خود کشت اوں
نئے دل کھیٹ طعامء نئے آف کردنتوں (۱۰)

۱۔ لب ۲۔ لیخرا، انکس ۳۔ دنت ۴۔ دپتہ، وسپک ۵۔ دانیں ۶۔ وہد
۷۔ گرڈیں، سرجمیں ۸۔ بیگ ۹۔ مچء درچک بزاں دوست ۱۰۔ بزاں آپ نہ کوانت

دست ء کھیال کھس میں ناڑی (۱) بندال

مناں جھلاچی میں کل دوست ء رنجال

میں دست ء کھیال کھس میں ناڑی وہاویں (۲)

مناں جھلا (۳) چی میں منال وٹی دوست جو اوویں

رکھاں بیاردے میں باغانی بلبل

جہان ء آف ایس انٹر ساں میغاں ہونانی گلگل

لہزا جمل ء روغا (۴) پھیشی

ایذاگون اٹ یکے میں عطر شیشی

آزماں دیم ء کونج کھرا ماں

یکے کھڑ (۵) بیٹ میں دوست سا ماں

عطر شیشی، پتر ماش ء

مناں ریکا (۶) یاد ء چو میں باجھہ نواش (۷) ء

گریہ گریہ مں مینتہ فرشے

میں دوست ایس ظلمی نئے کھیٹنی تر سے

بردئے دہ سلاماں میں سوز چمن ء
مناں کھشتہ اشترے نی میں چیٹ (۱) کفن ء

تورا (۲) چنی میں اے سمت (۳) ذالاں
بیاردئے رکھاں تو شوش سیالاں (۴)

خجرو سیگھا میں عرض ایں کلاں
میں باغ چمن ء نواں پئے پھلاں

مناں کل (۵) نہ کھفتہ تئی دلڑی کھوٹ ء
توگا لواردو کھس ہر رنگیں (۶) بہائے لوٹے

تئی پونز ء کنڈا جنت گروخی
مناں گنواں (۷) سٹ (۸) مے تراڑتہ نوخی

پھک اسفیشیں (۹) درزی دوش ایں
ترازیند ء نینکلاں نئے گھٹ ء ہو شیں (۱۰)

سلاماں بردئے میں دوست دم (۱۱) ء دئے
مں ترازیند ء نینکلاں ہر شا (۱۲) وٹ بغائے

۱۔ بست ۶ ہند ۲۔ مزہ ۳۔ مرچیکیں ۴۔ دژمن ۵۔ سا ۶۔ بزاں ہر رنگیں ۷۔ بہاں
۸۔ یلہ دئے ۹۔ اسپت ۱۰۔ ہک بوگ بزاں مونجا بوگ ۱۱۔ جند ۱۲۔ بزاں روش ء

- ۷ آہاڑ ماہِ ایں گرم ایں روشاں
تئی چُنی تھام ایں مار چرکا (۱) شوشاں
- ۸ کنڈی چھک ء آس ء لانٹ (۲) ایں
یا تئی دست گھڑی ایں یا بوڑھی (۳) گھاٹ (۴) ایں
- ۹ آزماں بوزا آس ء ڈھانڈیں (۵)
تئی بول شمال (۶) ایں یا تئی چُنی (۷) پاندیں (۸)
- ۱۰ ”بندر (۹)“ کو نجاں شا (۱۰) آف ء کھائے
میں نکمیں (۱۱) دیگر گنواں پھگ (۱۲) بیائے
- ۱۱ مں گنداں دوست ء کھلاں دور ء
چو بوئی پھل بنت چیترا (۱۳) سور ء
- ۱۲ سلاماں بردے میں عطر کھک (۱۴) ء
مے تئی یاری چوں بیٹ توئے فخر چھک ء
- ۱۳ ”تونو“ تھلہ تئی تھب (۱۵) ء زریں
شہ بر (۱۶) موت ء میں دوست ء تھریں
- ۱۔ روتاپ، پتاپ ۲۔ رٹنائی ۳۔ یازدہ تیری توپک ۴۔ بلٹ ۵۔ رٹنائیں ۶۔ رٹن
۷۔ جنی نامیں شاز، سرگیک ۸۔ پناد ۹۔ کوھے ء نام ۱۰۔ شا ۱۱۔ وپ مقررین وپ ۱۲۔ مہلہ
۱۳۔ بہار ۱۴۔ کک ۱۵۔ ستون، جمبگ ۱۶۔ بوالاے برا

۷۔ مں دہ روغاں پڑا ارمانی بئے
تو لالیں رکھاں یبریں درمانی دئے

۸۔ مئیں دوست روغ اس دمب روانی
مناں سٹھ (۱) لال ء دُ مہا گہل بانی

۹۔ کیکھو (۲) وختاں کھیٹ دلڑی مچلی (۳)
دیم نقن اس لال زہریں گُھ (۴) ملی (۵)

۱۰۔ دوست مئیں آنی جھاری (۶) بے
نندی (۷) کولہر (۸) دیاروشے جنتنی شکاری بے

۱۱۔ تنگیں دلڑی تراب گنو (۹) کھس
تو مینگ نہ من بے تراکھے چو کھس

۱۲۔ جعفر کائی (۱۰) وشاں ڈیہی
مں باز نہ جتاں مئیں لال گرئیسی (۱۱)

۱۔ یلہ داہ ۲۔ بزاں یک دہے ۳۔ ۵۰۳۔ بیت ۴۔ جہل ۵۔ مرگے ء نام ۶۔ ندریت
۷۔ گٹ، گٹس جاگہ ۸۔ بزاں گنوک ۹۔ "جعفر کائی" جعفر نامیں راج بے ء شیرانی بھیر ہترے ء
مشک بیت، مئے دمک ء بازیں مہلوک کہنیں ڈیہی ء ہم "جعفر کائی" بخش انت ۱۱۔ گریوت

سجنگیں روح ء مینگ ء پیٹہ ڈائے (۱) ۷
تئی سڑری مینگیں ہر کھیس (۲) لوٹ ء بہاے

سجنگیں دلڑی مونج غمانی ۷
اللہ شون دئے دوست ء گڈاس انج (۳) نوانی

۷
ویڑہ (۴) ذالکھار (۵) تئی دیم ء چے آل
لال تئی دھشیں ٹونکال بری در شک گریاں (۶)

۷
سوزیں رکھاں مں ترادہ نزیاں
تئی کیسغ ہور گیس شہ منگ پھلیاں

۷
آش تو پھول کھس چے ء گھسغ (۷) ء
ساہ دیغ وخت ء ترا یاد کھسغ (۸) ء

۷
شے (۹) دست پُشاٹاں (۱۰) شنیغال (۱۱) مارور اٹاں
شا (۱۲) ایر نگیں لال ء بڑت ڈنگرد اٹاں

۷
ہور نگواراں گند نصیو ء

مار (۱۳) ڈکال نیل ایٹ بھگی بیغ ء

۱۔ ڈولے پیٹہ براں ہراٹلی یے پوہ ۲۔ ہر تئیں، ہر ر تئیں ۳۔ جتا ۴۔ بیگ ۵۔ ذال بول ۶۔ گریوانت
۷۔ براں مینگ ء ات ۸۔ کھسغ ء ات ۹۔ شے ۱۰۔ پرھگ ۱۱۔ شنیغال ۱۲۔ شا ۱۳۔ مارا

ایرے تلمیں جھڑچی میں کوہ رو نہیں
برو گونش میں لال ء تئی یار مرو نہیں

گریہ گریہ میں چماں سیسہ
مں چھکاں پھول کھس شا (۱) میں نازاں تھیہ

چی میں پھمے نئے میں لال گنوخ ایس
نی مناں پتہ کفتہ میں گار کھنوخ ایس

مناں ضد طلاق ایس تئی دید ء شوق ایس
نئے سیالاں (۲) و ہش کھس نئے گنداں بھو نکلیں

میں ساڑتیں دیزے (۳) کھاریث دیر یغ جوش ء
آہاڑماہ ء کھناں جھکا (۴) روش ء

سوزیں چھورو تو کھن قرار ء
آشمس تبریز ء آڑ تھئی روش ڈغار ء

اللہ آں روش کھاریث ملی (۵) میں دوست ء میل (۶) ء
دل میں پڑ (۷) تو سنگیں چوں باں قیدی جیل ء

مں وٹی دوست ء گول زیار (۱) سٹخاں
کھشتہ ڈکھنڈ (۲) گواٹ ء کل مں گار سٹخاں

رکھاں بیاردے مں کو نتربری
بیادٹی شون دے دیما گنواں مں ساہڑی (۳) چھری (۴)

مں وہ مروخاں کھے مں موت ءھے کھس (۵)
رواں شیر ڈغار ء پذاتتی یادی کھے کھس (۶)

کو ٹھوڈیما ڈینڈا دیسہ رندے
مناں کٹ اتٹی لٹھاں نئے مں دراہیں ہندے

دوب ء تھنخ ء مں گرغاں شاں
لال ہون مناغاں مں اندر پھٹاں

دوست وطن ء مں گول (۷) بڑتغاں
پذاسنیں ڈیہاں مں تتی رند جٹخاں

پٹاں گور ء اوڈا کھوریں چاٹ یے
لال ہندباں موری (۸) نئے کھیٹ گواٹ یے

۱۔ جند، نیکی، جوانہ ۲۔ دکن ء گواٹ ۳۔ ساہ، ہٹا ۴۔ واتریت
۵۔ ۶۔ براں کھت ۷۔ چکر، سیل ۸۔ درچک

بیچہ و فساں باہجہ وہاوا (۱) کھڑوہاں ۷
 مناں شک و رخ ایس مں تئی دُ مَب گنو (۲) ہاں

زی تاں پھیری مں وئی نازاں دیسہ ۷
 جہاں شی (۳) روش ایس سبھی پرما (۴) سالاے پیشہ

سال ۷ روش ۷ ہیا مں توجدا یوں ۷
 گڈا مونجاں تولوں گندوں کھٹی دہ سواہوں

مں مونج غماناں، ترا دور بہاریں ۷
 محتا (۵) کھس نفو کئی اے ہماں ساوی (۶) یاریں

نازاں مونجاں مناں مان ایس ساھے ۷
 تراہا خاں دیانی او! بلا ٹھیکروا ہے (۷)

سوزاں تھئی خاں مں محض خستماں ۷
 انڑس وھغال مئی ہڑ دو چھماں

رونٹھے جہل ۷ تو کھیال پڈائے ۷
 مناں دئے ایمان حال ۷ تو تنگ کھئے ۷

۱۔ واپ ۲۔ بزاں گنو کباں ۳۔ بزاں مٹیت ۴۔ ہتا

۵۔ مرچی ۶۔ ساوی بزاں دوست ۷۔ مردے ۷ نام

روح اٹھاں جہل ءِ مں کھیال پڑاٹھاں
دیغالاں ایمان حال ءِ مں تنگ تراٹھاں

کوڑی کاراں مں آس ءِ شوشاں
مں منداں لوغ ءِ دوست ءِ ٹونک نگوشاں

بردئے دہ سلاماں ار مئیں سلاماں زیری (۱)
گوش مئیں ساہ دہ امانزیں (۲) کلئیں (۳) داکو دھیری (۴)

گڈئے تورا ئی کھئے پشٹیغ چھک ءِ
تو دیم ءِ چھیرین مں تراکھیالاں یک (۵) ءِ

گیر کھیٹ ٹلہنڈ (۶) ماں رواں ایکھو (۷) منداں
اللہ روش ءِ شف کھس مرگ ءِ وہاوا (۸) گنداں

سوزیں کانی (۹) مناں دیغ ءِ ڈکھاں
توسیر موانے شل (۱۰) زرتیں زمباں (۱۱)

دستاں ہنداں تنی راہ سر کھوشتاں
تو گنواں بھلئے (۱۲) مں تنی ساگی دوستاں

۱۔ زیریت ۲۔ امانت ۳۔ باریں ۴۔ مان ایت ۵۔ دام ۶۔ گردوک، بیل کنوک بزاں دوست
۷۔ ایوک ۸۔ واب ۹۔ بزاں دوست ۱۰۔ شالا ۱۱۔ دپار ۱۲۔ بےھیال

۷۰ بر سلاماں دئے میں سوزیں کونجئے
مں زانکہ مناغاں تو نواں بئے مونجئے

۷۱ دورائی ہندئے کھیٹ مڑدے مندی (۱)
یا ٹھنخ کھوشیت یا ویلاں گندی (۲)

۷۲ نشہ نشہ مں ہٹاں تت (۳) ء
کلیں تھا نگو گاریں مرشی بھو نڈر (۴) متھا

۷۳ سجز سبگھا شا (۵) بے دہ میارئے
مناں مونجاں کھشہ شا (۶) گول دوراں گارئے

۷۴ دوئیں چھماں مں وٹی انزساں رنداں
شلا ڈرڈ کھڑو (۷) باٹ تئی دوازدھیں ہنداں

۷۵ دوئیں چھماں مں وٹی انزساں رنداں
میں مونجئے ہیرایں تو خوش کھس گنداں (۸)

۷۶ یاری ڈا (۹) کھیٹ مناں وٹی ریشم تندے

تویار پچارے تو نزیں دروغے ہدئے

۱۔ نندیت ۲۔ گندیٹ ۳۔ ننگ بوٹک، بزار بوٹک ۴۔ سیاہیں اینجک
۵۔ ۶۔ ۳ ۷۔ پاد آنگ ۸۔ بدواہ ۹۔ پسند کنیت

سوزیں مرگ ء شا (۱) مذیئے جہی (۲) آل
پیچھے پار کھنا نومس سر سُر یاں (۳)

سوزیں مرگ ء منال دادرول ء
میں ٹھہکنیں (۴) ڈوبر منال پاراں گولہ (۵)

بر سلاماں دئے میں سوزیں ہیٹ ء
توبشک قصور ء میں دست ء پیش

جاہیہ زیرال رواں دیر گورے ء
م دوست ء خلتال کھناں ضدوتے ء

دیرو (۶) شر ء منال حالے پیش
اوزائیک دلانی میں پاک ء زیش

اُبھا (۷) چندا آڑتہ هور ء
گاریں نازاں ایذا هور گیس تور (۸) ء

نازاں مونجاں منال بتر کھشتہ

پیش ء لٹھے ٹیک (۹) ء میں آل دہ ہر شتہ

۱- شا ۲- جلوہ ۳- سمر سری دہاں سمر سریں کار توس ۴- کڑک، کپ
۵- دہاں گولی، گولہ ۶- ذیرہ غازیخان ۷- قطب ۸- جہان ۹- آسرا، کتہ

گریہ گریہ میں چھماں سیر کھا (۱)
تھی چھک اٹ (۲) فوٹوں دل سر ایر کھا (۳)

دُنیا پست آئے مں کھسے ڈاکھس (۴)
جہاں شی (۵) عاشق دُھکاں مں سمہ خاکاں

کشاں سرین آ کاڑچ آ شاں (۶) لال آ کھٹ آ
ترا نام خذائی مں بُریل گھٹ آ

اللہ کھاری (۷) تو بنیاں آ ہیائے
میں دُر اھیں جان آ زڑتہ مرضے دائے

اولا (۸) ہیکو (۹) تئی چٹ (۱۰) آ چٹھی (۱۱)
معیازاٹ ماھے مختا سال ایں دومی

زیر سلا ماں بردے ریشم جان آ
تو خنے (۱۲) شمع ماخوں (۱۳) تئی پروانہ

تھرا داٹوں تکلیف آئی ایم ویری ساری (۱۴)
تئی کہنیں خلقاں دل دائیں ولہر کھاری

۱۔ بڑاں سیر مت ۲۔ چنگ ۳۔ ایرکت ۴۔ پند آئیگ ۵۔ سمیت ۶۔ دور دیاں ۷۔ کاریت
۸۔ پیش آ ۹۔ ہر دوج ۱۰۔ امباز ۱۱۔ چنگ ۱۲۔ توئے ۱۳۔ بایں ۱۴۔ I am very sorry

- ۷ زیرِ سماں بردئے سوز کھڑوئے
 ۸ میں بازہ سماراں تئی جاگا (۱) ڈھو (۲) ء
- ۷ اڑ میں کھسے پھول کھس تئی نازاں چھینے (۳)
 ۸ میں شاں (۴) سوز کھڑوئے (۵) چوبار (۶) غرائے
- ۷ زیرِ سماں بردئے سونا تندا
 ۸ نواں بے مونج ء ڈکھاں بھوگاں بہدا
- ۷ نئے حنی (۷) آں گر توئے پھر کھس بہائے
 ۸ پڑتہ (۸) ہوناں حاضر بر تو دستاں لائے (۹)
- ۷ تو مناں داندہ فوٹو مس چے دہ کھنانی
 ۸ نئے تئی بولی ایٹ فوٹو نئے ملی (۱۰) دف زوانی
- ۷ فوٹو چھک ء تو کھن گزارا
 ۸ پنچھکی دوئیں چھاں ایٹ تئی دل سہارا
- ۷ دوستے دیٹ اول میں بے دہ وفائیں
 ۸ یکے چک گر یوئیں (۱۱) دوئی ڈویر ساہ ایس

۱۔ ہارامیں بڑاں دوروخ ء گور انندگ ء حیا الداری ء کرد ء "جاگا" شصت ۲۔ ہم ۳۔ کجاں یک ایٹ
 ۴۔ شاں ۵۔ زقد ۶۔ بڑاں بارگ ۷۔ مندی ۸۔ پے تو ۹۔ دستاں جن نے ۱۰۔ ایٹ ۱۱۔ سبکی مردم

زیرِ سماں بردئے فیضِ چمنِ ء
دوزا (۱) جہانِ صلاحِ ایں کھیزاں پاکِ حمنِ ء

اللہ کھاریٹ ترا میں فیضِ چمنی
پاکِ ءدائشِ سورتِ گنداں و حار (۲) مخنی

روشِ ڈھلش (۳) نی دینرِ ٹیم (۴) ایں
مں ہاخِ وزاں (۵) ہاں لالِ ء موناں دیمِ ایں

دستِ گھڑی ء دیانی مں دوستی پارا (۶)
کھیالِ کھنتِ ٹیم (۷) ء روٹِ آفِ ء دارا

گھشتِ اشتنی وٹی لالِ ایں دستاں
نئے توگرِ مٹکِ نامِ ء نئے مں زیندِ غِ استان

اللہ تھراہیاری مٹکِ میوہ سا کھئے (۸)
بالی مرگاں مٹکِ نازاں ڈا (۹) کھئے (۱۰)

ہنداں دروغاں نے مٹکِ ال ڈھویے (۱۱)

تو مٹکِ پھلِ گلائے تئی چھیں و حشمِ بوئے

۱۔ داں لودا ۲۔ حراب ۳۔ ایرشتہ ۴۔ ۷۔ ۵۔ شریوٹک ۶۔ درلوہوٹک ۶۔ ہترا
۷۔ کیس ہل، نوکیس نام ۹۔ پنہ ۱۰۔ کھیت ۱۱۔ ڈول، بیکم

کھناں (۱) بھاڑی شہکال میں تراکھیا لال دیرِ ۶
تئی نمبر تازیں (۲) شہ بے نظیر (۳) ۶

تئی چھماں گولہ تئی رکھاں لالی
گریاں (۴) ہون ایس انڑساں تو دینداث (۵) خالی

داثناں (۶) درماں تو میں ڈوہر پھٹاں
ہر شے (۷) سیر کھشیوں تئی لیواں ہٹاں (۸)

کاشند (۹) بھج (۱۰) اٹس آہری جھلک ۶
بکری (۱۱) وھٹاں میں نازاں ہلک ۶

تئی گالوارہٹ (۱۲) ۶ آزیں یادی کھیٹ اوں
شف چیاریں پھراں وہاؤ (۱۳) نیٹ اوں

تئی سورت ہل (۱۴) اٹس جہاں ۶ اشکھٹ دیرِ ۶
کھیٹ تئی گندغ فاروق (۱۵) گوں بے نظیر (۱۶) ۶

نئی تئی (۱۷) ذالے لھیٹ (۱۸) میں نازاں گھاڑیں (۱۹)

تئی دیم بلوخ ایس شہ روش ۶ چاڑیں (۲۰)

۱۔ کن انت ۲۔ زیات ۳۔ نام ایت ۴۔ گریوگ ۵۔ دیم دات ۶۔ بزاں بہ داتیاں ۷۔ یک روجیے
۸۔ گپ ۹۔ قاصد ۱۰۔ روانہ ۱۱۔ ہاک ۱۲۔ گپ ۱۳۔ داب ۱۴۔ مشہوری،
شک یوگ ۱۵۔ فاروق لغاری ۱۶۔ بے نظیر بھٹو ۱۷۔ دگر ۱۸۔ مل ایت ۱۹۔ گوناپ ۲۰۔ زیات

کھناں دروغیں ہالاں گل بھاڑی بدوں

شہ لب اناراں تئی کھندغ وداوں

زڑتیں توپک کشیں گنداں سدھا

دائناں (۱) شیر ڈغارء کھناں (۲) دوست ءضدا

من تئی عشق ء زڑتہ گنداں شو شے

ار مویشیں (۳) مئیں نازاں نئے ہٹ ڈیہہ ءروشے

بلغ ایں مئیں نازاں سرو (۴) است شہے ایں

مے بریں ڈیہہ ءروش ء حاجت چے ایں

لال مئیں دورا (۵) لب ایں تئی جراں (۶) نوخ ایں

مے بریں ڈیہہ ء گھٹے گیس ءروخ ایں

سوزیں کافی (۷) چنکر بے وقائے

سرادے خلقاں پڈانے گندغ کھائے

گوں تو انصاف جی مئیں نئے حق ء قولے

تو مئیں سول حج ء نئے میں پھانسی بولے

مونجاں تھئیخاں میں ڈوبر دوریں

گر یوس (۱) چھکاں یارچے مئے زوریں

جوانزی (۲) گو سنڈیں لحظے دیفر (۳) سا (۴) ایں

دیندے (۵) زہری گھٹے پڑا تئی دگ مٹھڑا ایں

تو درائی داندہ مار اشف مجویاں (۶)

تھر ارکھ وٹی دوستاں دے زہر پڑیاں

اللہ ڈراہ کھس میں سوز شلی (۷) ء

پلاں نازاں مجزیٹ بیریں جہان رلی (۸) ء

بریں ڈیساں مں چھیں ڈھو (۹) منداں

کھیداں (۱۰) اولی (۱۱) شو (۱۲) ء مں وٹی دوست ء گنداں

تو ”تونسو (۱۳)“ مندے برو گوئش میں یار ء

مں ہونیں انزساں ریشاں تئی گندغ پار ء

دوست ء گنداں آخر ”ویساکھ (۱۴)“ روناں

تراریز (۱۵) نڈیاں وٹی گھٹ ء ہوناں

۱۔ یکی مردم، دگرانی ۲۔ جوانی ورنائی ۳۔ عصر و دہد ۴۔ سایک ۵۔ دیم دے ۶۔ جہر ۷۔ بواں
دوست ۸۔ حواری ۹۔ پیم ۱۰۔ در پیمیں ۱۱۔ پیشی ۱۲۔ نل ۱۳۔ توند شریف ۱۴۔ پساکھ ۱۵۔ پاریز

ترہم قدائی بریں دیم و ہضمین

تھوئے (۱) روخ اس ڈیو اوخو ماخوں (۲) بریں (۳)

دئے سلاماں میں لہ (۴) نولوا

چکے دیئے مار (۵) عدلواں دئے صاف جولوا

تئی حیاتی در اثبات گوں جوانزی (۶) شو قان

چکے کھئے میں دل مونجئے نئے کھاں موت ء ٹونکال

تئی جراں (۷) لمب اس یار شہری شے (۸)

توئے (۹) سا (۱۰) چکک سیکل (۱۱) ماخوں (۱۲) چٹکلا (۱۳) دیم ء

مئے دو ستی بازیں مں دف کھواں

تئی پاؤلی بکری (۱۴) لال چنکر و حواں

گریویں (۱۵) مٹکال نئے وخت ء مٹی (۱۶)

دینت دل سر ڈمباں دو زلا (۱۷) دست ء مٹی (۱۸)

پہیں نازاں تو کھئے نکلا (۱۹) ساڑاں (۲۰)

تو خوش نئے آزیں مناں جہاں لو ڈھیٹ (۲۱) چھاڑاں (۲۲)

۱- توئے ۲- ۳- مرہیں ۴- کھور ۵- بڑاں ۶- جوتی ۷- سچ ۸- بکم ۹- توئے
۱۰- سائیک ۱۱- لمب ۱۲- بڑاں ۱۳- روٹاپ ۱۴- پاک ۱۵- دوگرانی ۱۶- جت ۱۷- داں لودا
۱۸- رسایت ۱۹- دیم ۲۰- جراضی ۲۱- پردیک ۲۲- ہلار کہ مردگانی سراپہ دینت اش

مناں تئی کھنڈ مونیجاں مں درواں ناروں
تھر اکھیال کنان عوہ ساڈھے (۱) باروں

مناں تئی گندغ میلاں گند شیبیاں کھاڑی (۲)
میں پھیچو (۳) دینڈ شیں نازاں ساڑی (۴)

سوزیں کافی (۵) چوش پیچے کھس
نئے آفے ریشی (۶) نئے مئے گورا اسے (۷) کھس

ترا اپر لو کھنڈ گواٹ وطن
ترا میں نام شموہ پیچے مار (۸) یاد مہنئے

ماٹ پھانی تودا نزا (۹) یکئے
تودئے گر لوڈاں پرما (۱۰) جواڑی (۱۱) چکئے

مکھیں دلڑی تئی کھنڈ تراٹوٹ (۱۲) ء
ماوٹی جھنڈا لاوٹ (۱۳) ماں لوو کوٹ (۱۴) ء

تئی درائی حندء مں دیر مہناں
تئی رکھاں بھکھاں مں سیر مہناں

۱۔ دوڑوہ نم ۶۔ گاڑی ۳۔ آخری ۴۔ سازی ۵۔ دوست ۶۔ دواں رچا ایتھ ۷۔ اسوتھ ۸۔ مارا
۹۔ دلگ ۱۰۔ پھا ۱۱۔ جوںئی بورتائی ۱۲۔ مکر، کپ ۱۳۔ جیس، کتیس ۱۴۔ دواں کوٹ لوو

گر میں دستِ آبی ہیل (۱) خدا کھس
میں رکھری (۲) تھیغاں تو چھک مزا کھس

درائی دانٹی مں خود روانی
سیال (۳) ایس ذالے نئے مں گوڑا (۴) بانی

دل گئی (۵) رواں مں دوستِ آگندال
تئی چنی (۶) شیراچوم پتھر ال منداں

تنگیں دلڑی میں کھل ایٹ دانہاں
توئے (۷) ڈبل روئی تھر اوڑ تیں چاہاں (۸)

تنگیں روحِ آ مینگِ آ حال (۹) گڈغاں
لوڑھا (۱۰) زڑتہ گواٹِ آ امبِ آ مال چرغاں

کوڑی کاراں روٹ نازاں دیر کھس (۱۱)
بیغے ڈکھی مناں نوکرا کھس

زڑتے تئی غے (۱۲) تئی نیت وہا ریں (۱۳)

مناں سٹہ (۱۴) لالِ آ میں درودلِ آ ریں (۱۵)

۱-امیت، آسرا ۲-رک ۳-ڈنی، دری، سہی ۴-دروگ، ہہ ۵-کھیت ۶-شارے ۷-بزاں توئے
۸-چاہ ۹-ویل ۱۰-واڑ ال کھت ۱۱-دک ۱۲-ہرائیں ۱۳-یلے داہ ۱۴-بزاں دلِ آ نیت

دوست ء مینگ ء جی باث دیانی یکا جی آں
لوٹ ایٹ گھٹ ء ہونا لال ء ریز (۱) نذیاں

تو بیٹئے (۲) راضی مں تراشش ماہ دار (۳) ء
مں روح ء لڈاں سنگاں پیشم ہر گیس (۴) کارے

رکھاں بیاردئے مں بوٹا جائی
مں ہماں فرشے نو کر تو جزان کھائی

ئی۔ ایس۔ او ء چھیں و شیں لوزاں
کوہ ء یوٹی مے گوں ہوناں سوزاں

مں دست ء تھیغاں منال دوزاں (۵) جھمب (۶) ء
منال تی عشق ء زاری گنواں رنج ء بیئے

تو دیم ء چھیرن مں بوٹا جائی
گوں تو انصاف چی نیں مں روح دہ نہ راہی (۷)

دوست ء ہلک ایں کھر غی کوہ ء
تی سورت شوش ایت مارا بجلی ڈھو (۸) ء

۱۔ پاریز ۲۔ بوٹن ء ۳۔ داشت، جل بات ۴۔ ہر رتیں

۵۔ داں اودا ۶۔ شاگ ۷۔ بزاں روح نہ لو شیت ۸۔ پیم

جینی بازیں تو نئے پھر کھس بہائے

کھساں دلڑی ہوناں بر تو دستاں لائے (۱)

جہاں کشغ ایس ویسا (۲) کھ ماہ ایس گند یماں رون ایس

خاص روغ ایس واچھڑ ڈول ء خود میں نازاں گون ایس

روش ء میں نازاں چھکیٹ داس ء مشف جتنی سکھانی (۳)

وچھہ جج کھنٹ جو ہانے بل لیکو لگاں پتھانی (۴)

سوزیں کافی تو سو کھلائے

مے روغ ء ٹیکے اڑما دیر موئے

سوزیں چھوری تراچی میں کھٹی (۵)

تو کھنٹ ولے تراہر کس پٹی (۶)

آزماں دیم ء ماہیں چر انیس

مں میزاں تئی نوناں مناں وتی یار گیر انیس

مں لوغ ء تھراں مناں دڑدی تئی ایس

میں دلڑی حالاں بُر زامولا سہٹی ایس

۱۔ دستاں جنے ۲۔ پساکھ ۳۔ ٹک ۴۔ بڑاں چل (۴۰) مں ء حساب

۵۔ کٹ بڑاں سیت ۶۔ ہٹا ہت، دو لگوں

سلا ماں بردے میں خاکی ولیس ء
میں سٹخ دروغ ایس شہ موت ء پیش ء

سوزیں ٹالی تئی سایے (۱) ساڑ تیں
تئی سورت ٹھٹیں گول چاہاں واڑ تیں

درائی میں گول پُشت دہ پدینٹی
مں ہر گول چھراں ڈیڑیں مڑ ٹو (۲) گوڑ یینٹی

ایر کھاں (۳) دست ء میں پاڈانی چک ء
نی موکل بیغیں تو مار (۴) بھک ء حق ء

اللہ گار کھس حکومت کاراں
روش پر یڈیں شف پھریداراں

مں ہر گول نکال (۵) بریوان ایس
مں روش گریاں (۶) شف حیران ایس

ٹونک کھنانی یار میں جی کھاں (۷)
میں دل نہ من ایٹ روش یار ء تئی کھاں (۸)

۱۔ سائیک ۲۔ جود، مرد ۳۔ ایرکت ۴۔ مارا ۵۔ چاراں

۶۔ گریوگ ۷۔ جی کھت ۸۔ دگرے کھت

کھاڑی (۱) زیرال رواں میں بکر چھانڈال (۲)
 میں شاں (۳) یار مینگ ایس دیھیں تی غاں (۴) گوانکاں

ٹیپ وہاں تی ٹونک نہ چھپی (۵)
 جاہے پیشیں غلط میں لوٹاٹ معافی

اڈر (۶) سیسی تی چھک ء فرض ایس
 بروگوش میں لال ء مناں تی دیدار غرض ایس

دعائے لوٹاں رواں زندہ (۷) گار ء
 تنگ کھس میں مرگ ء بیٹ گوانک جنان ء

نوخیں ذالاں شے (۸) عادت گنداں
 دو ء گوں درائی سکی ہڈ (۹) کہ وندیں

بوزیں ٹھیراں میں ہرو (۱۰) کھوشتاں
 مناں برال گیر کھینٹ میں انزس نہ اوشتاں

درائی چھک ء مار (۱۱) جنت گوانکاں

مناں ارماں ایش ایس میں مال شوانکاں

۱۔ تیر ۲۔ چنڈیک ۳۔ ٹھاں ۴۔ دک ۵۔ بھپایت ۶۔ بال بجر

۷۔ زندہ نامیں پیرے ۸۔ بڑاں شے ۹۔ آمیت وار ۱۰۔ ہر روج ۱۱۔ بڑاں مارا

درائی چھک ء مناں دئیغیں شانداں
 مناں ارماں ایش ایس مس مال ء بانداں

تنگمیں روح ء مینگال پیشہ ڈایے (۱)
 نئے تھر اجزان گنداں نئے میں وہاؤ (۲) ء کھائے

ہٹ (۳) جنغال مادرنگ ء پاس (۴) ء
 اللہ گار کھنت تئی رنداں، کاریٹ سر گواٹ ء

دیریں ڈیہاں یار شنے کھیٹ
 تو دئیغ ء ڈکھال تئی دست ء چے کھیٹ

روش ء نیائے تو بیادہ شنے ء
 تو لکھمیں (۵) رنداں بھاڑی گنداں چے ء

آہاڑ ماہ ایس گرماں تا (۶) ایس
 تئی سینغ جوڑی مئے مرض دو ایس

آہاڑ ماہ ایس چرٹکا (۷) چھک ء
 تو گھشتہ نازاں داندہ والان (۸) سڑک ء

۱۔ ڈولے بوئے بزاں حرا لیے بوئے ۲۔ دلب ۳۔ گپ ۴۔ کش، گوئر
 ۵۔ بزاں چیریدے ۶۔ تاپ ۷۔ روتا پ ۸۔ والان نامیں جاگے

عاشق بہاں چوں مجنوں لیلی

مں چلہ کاہاں تئی سر نیلاں

بلوئیں (۱) چھوری تھر اماروراہاں

گوں توڈ کیس (۲) تھیاں تو مناں دھکو داہاں

ہیڑ تھیں گاڈی (۳) تئی ہیڑ تھیں لاراں

تو لچھے تانہر (۴) ترا ڈھیریں (۵) کاراں

تئی دنٹاں چاندی تئی چھماں ڈیوا

باقی مراہاں سلا تئی دم (۶) جیوا (۷)

لہمائیں (۸) دست آہیولاں بیسی

شاخے (۹) وطن والا ماخوں (۱۰) پردیسی

مادہ غریب لوں مئے جراں کورء

بیغ ایس یاری مئی گوں پھنجی (۱۱) زورء

بلوئیں (۱۲) چھوری تئی عشق سوادے

تئی آخریں (۱۳) فیک آچوہ زیں پوادے

۱۔ کتھریں ۲۔ نژیک ۳۔ یانزدہ تھری ۴۔ ہلوشت ۵۔ بازیں ۶۔ جہ ۷۔ زنگبات
۸۔ قلب ۹۔ بزاں شا ۱۰۔ بزاں ما ۱۱۔ کلہ لہزر ۱۲۔ کسانیں ۱۳۔ لہجریں

سوزیں گھوڑی تئی چھکال لگام ء

تیار یوں جزوں زعمہ ء سلام ء

ایرے نکلیں کس ضمیر (۱) میں دوست ء حال کہیں
مناں کھینٹ اٹھئے یا میں زخماں دھیاں کہیں

کوڑی کاراں چپی میں ساہی (۲)
مں نکھیں دیتاں میں مے خوب خدائی

نکر بٹی زیری (۳) پھلاں
نہے دل دمب ء میں دانگوزلاں

کوڑی کاراں چپی میں خوشی
نئے دل کھینٹ طعام ء نئے مناں یار شمش (۴)

اکھا (۵) میں دست ء آسے رو (۶) ملی
تئی بلغیں کنڈا میں روح گنو (۷) ملی

دل کھینٹ طعام ء نئے آف لڑو (۸) نتوں
نازال نام ء جھٹ (۹) گزونتوں

۱۔ بدوت ۲۔ تابیر، اکرام ۳۔ زیریت ۴۔ شمش ایت ۵۔ قطب
۶۔ روکیت ۷۔ گنوکیٹ ۸۔ نکوانت ۹۔ وہ

استار آسی (۱) استار آسی (۲) ۷
توبل دئے میں دست ء مناں گوانک ایس ماسی

اللہ گار کھس ماسی رندء ۷
دروکھے (۳) نیلی (۴) میں ریشم تندء

اللہ گار کھس ہمے تھانیدارء ۷
بیت (۵) جٹوننتئی میں بلوئیں یارء

بردئے سلاماں میں کھجل چمء ۷
بانجھہ سڑدئے (۶) مال ء بیارئے لہڑا لہڑا (۷)

بوزی دست ء ماش پھلیاں ۷
وٹ ورغال مار (۸) نڈیاں

اُبھائیں دست ء جڑبنت ڈندی (۹) ۷
تئی پڑکا چھوٹ ایس توجوڑین بندی

لمل پڑکا تو تھریں (۱۰) بندی ۷
توروغئے بوزانواں تھریارئے گندی

۲۰۱-آیت ۳-ساتے، دمانے ۳-نیل آیت ۵-ک ۶-روان کنگ، سردنیک
۷-زربد ۸-دا ۹-بزاں جھریا دکانت ۱۰-پدا، آگدہ

دیرو (۱) شرء حجے نندی (۲)

لائی (۳) شیشہ مے گلےں مرصاں گندی (۴)

روش لڑشیشہ پیشین (۵)

تھر اڈاڈو (۶) گوانک ایس بنیادتی ہجھء میشین

ٹہہ (۷) چھکء مں بییاں منداں

تو جزرواں ملی مں تئی ٹورا (۸) گنداں

اللہ بیاری ترا د انزا در آکھئے

ڈیسہء مازغ بازیں مناں تئی دم (۹) ڈا (۱۰) کھئے (۱۱)

دالان (۱۲) نیامء لمبرڈائیں کھوچھو (۱۳)

جہانء مازغ بازیں مناں تئی دم (۱۴) ڈا (۱۵) کھئے (۱۶)

سلاماں بردئے مں سوزیں یارء

مں تو مونجاں تولوں کھٹی بال بار (۱۷) ء

سلاماں بردئے مں یار ملوک ء

تئی بیاتکلیں گالوار گوں ٹیلی فون ء

لڈیرو غازیخان ۲۔ نندیت ۳۔ اڈونیک ۴۔ گندیت ۵۔ ظہرء وہب ۶۔ بنگ ۷۔ رزیں جاگہ
۸۔ رولج، سلگ ۹۔ ۱۳۔ جند ۱۰، ۱۵۔ پسند، وش ۱۱، ۱۶۔ کنیت ۱۲۔ جاگے نام ۱۳۔ بلوچی ء کلاویں
دور شک دلریں ڈیسہء "کھوچو" بھت ۷۔ بارا بڑاں وزن دار

سلاہاں بروئے منگ پارٹوک ء
ایڈ لہڑے (۱) مونجاں ایساں سلاہاں (۲) نہہ صندوق ء

نوکر باہیں تئی ٹور سولوے
تو منگ زبیرہ دلڑی روح ء پھیر پڑ لوئے

منگم دلڑی تو کھٹئے دلیاں
زیراں قید کھنان ء نئے نئے بے دہ اپیلاں

بھاگل (۳) نیام ءو سفیں ڈالے
منگم دل اڑسی (۴) نئے دیندا حالے

تھرا کاڑت (۵) کھاں ماہ ءروش ء
من دست ء تھیرغاں مناں دووڑا (۶) شوش ء

من مینٹی تھلاں (۷) مناں بال ءے کھل ءے
توبے پرولوئے روئے دیراٹل (۸) ءے

بلوئیں (۹) چھوری تھرا اللہ رکھی (۱۰)

رب احسان ایس ترا سورت دافٹی

۱۔ پھرہ ءے ۲۔ سوگو ۳۔ جاگے ہم ۴۔ دل ڈاڑگ دیاں دل بٹک ۵۔ گوناپ
۶۔ دیاں لودا ۷۔ گالیٹ ۸۔ بٹک، گردگ ۹۔ کسانیں ۱۰۔ اپاری

کھنڈہ دانشی چھی چھلا
توہداری منھیں جیل (۱) ایس اللہ

کھنڈی (۲) پھکو (۳) نی پھنڈ (۴) کرغان (۵)
پھنڈہ صدی نی ذال گول مزدواں مڑغان

سوزیں چھوری بارغ میں
تو منھیں دلڑی کھنڈہ مناں موت لحاظ ایس

سوزیں چھوری تی نام ایس ڈیسہ ء
مڑگان کول پھنڈ تیں تازاں ڈیسہ ء

کھنڈ چھاناں (۶) چھنڈہ دار کھنڈ
ترانام خدائی جبریں تھریں یار کھنڈ

لاڑو منھیں (۷) لیزو تی پاڈاں پھنڈاں (۸)
دوڑا (۹) منھیں سر زیندغ تھرار لغ تھیلاں

لاڑو منھیں لیزو تھو جسرانی
منھیں یار درانی ایس بلاں روش درانی

۱۔ آرا نامیت ۲۔ ج ۳۔ ہنگ ۴۔ نہ، حرما ۵۔ پھانت ۶۔ دار چھنڈاں پھنڈاں پھنڈاں
۷۔ لالیس ۸۔ کھنڈہ پھنڈیک ۹۔ داں بودا

- جن مساگاں تئی دننان کھشکاں ۷
- تئی سوزیں رکھڑی (۱) پڑچے ہشکاں
- چودہ مں سیغاں مئیں قسمت وہاریں ۷
- دل مئیں لال ء مں درودل ء ریں (۲)
- چودہ سیغاں مئیں قسمت وہاریں ۷
- مں رکھڑاں (۳) لوٹاں شی (۴) داکیں کال (۵) ایں
- بلو مئیں نازاں مں لکھنے داشتہ ۷
- لیوکنان ء مئیں کھٹ ء وہا (۶) شتہ
- لہڑا جمل ء ذال روغاں ۷
- لال تو تاویت (۷) دئے مناں تف گرغاں
- آزماں دیم ء روغ این جہازے ۷
- مں دست برانی نواں ہجال دہ رازے
- سوزیں چھوری تئی چے سایے ساڑتیں ۷
- نئے تھر ادیت ایں چھماں نئے تھر اماث ء ہیار تیں (۸)

۱۔ رک، لٹ ۲۔ بزاں دل ء انت ۳۔ رک ۴۔ شیت، مٹیت

۵۔ بزاں مٹیت ۶۔ داب شتہ ۷۔ تائیت ۸۔ بزاں ودی کتیں

سوزیں چھوری تئی ساڑتیں سائے
 مس سخت بہماراں تو میں گندغ نیائے

وڈے (۱) ویلہاں (۲) جنتر جہوئی (۳)
 سٹی (۴) دوودو انزا تھری (۵) ہاراں پوئی (۶)

نازاں لوغء میں گوستاں رائی
 تئی چے ساڑتیں سائے درو کھے (۷) کھشتیں ساہی (۸)

الندیاری بوٹادہ کمائی (۹)
 نئے تئی کھڑو دے (۱۰) گنداں نہ لچھئے (۱۱) مرض دوائی

الندیاری بوٹا کماندے
 نئے تھر ابو لان (۱۲) گنداں نئے میں وہاوا کھائے

الندیاری میں بوٹا کماندے
 تئی رکھاں سونا ایشاں شوڈ مناں دے

الندیاری ترا حاکم وخت ء

نئے مناں دیزارائے (۱۳) مناں گول نیلاں (۱۴) بہستے

۱۔ گوڑ بام ۲۔ وہد ۳۔ بزاں در شیت ۴۔ مان کنگ، دورو دینگ ۵۔ پدا ۶۔ ہارانی پونگ ۷۔ دمانے
 ۸۔ آرام ۹۔ گراں بیا ۱۰۔ بشار ۱۱۔ میٹے برسے ۱۲۔ گپ کناں ۱۳۔ رائے ۱۴۔ سانکل

اللہ بیاری میں ٹانڈا (۱) کماندے
تئی رکھ مینگاں گنداں میل (۲) سکاں (۳) دے

سجڑ سیگھا شاشا (۴) کل دہ گشیٹئی
بندہ شنیغ (۵) ایس گوں مں و ہش کھنیٹئی

میں دل رازا (۶) تئی دل بٹیں
مں تئی انصاف زانتاٹ تو میں مونج سہہ (۷) ایش

تو میں کیسغ آہری (۸) ء
شون دے ماہیں دیم ء دروہی ترا پیر بخاری ء

تو میں دست ء چھلایے
شون دے ماہیں دیم ء دروہی ترا تو نسو تھلا ء

تو مناں جنگلاں نواں رولے
شون دے ماہیں دیم ء دروہی ترا پیر بہلول ء

نشکی دانٹئی مندری (۹) تیوا (۱۰)

توہر کھے (۱۱) گرے نیٹ تھری میوہ

۱۔ نال ۲۔ بچکن ۳۔ ہاک ۴۔ ش ۵۔ شمیگ انت ۶۔ ڈول ء
۷۔ سنگ ۸۔ آویک ۹۔ چلہ ۱۰۔ چلہ ء سنگ ۱۱۔ چنچو

بجز سینگھا سا کل ہمیش ءے
گنواں گھئے امب ء پھلاں ریش ءے

اللہ تر ایاری امب جلوئی (۱)
تو پھسکی (۲) ذات ء تئی دل ہر چند لوئی (۳)

اُبھا (۴) چندا (۵) جڑباں کہہ کر
تو دیم نہ پھیرے مس تئی پشت ء نو کر

سلا ماں بردے میں پھل نو او ء
مں بیزاں و فساں گنواں ءے (۶) میں وہا و ء

داس ء زڑ تو مں بُراں ریما
تئی تاویت چھنڑ کاں چو سینغ دیما

داسے زیریاں مں بُراں تول ء
درائی ہند ء مناں سیمی گھولا (۷)

بند (۸) ء نیام ء ملکھ ء شوخ ایس
میں چئی پاند ء بروئی انڑ ساں ہوشمین

لڑ (۱) منارغ ایس جنان ء د نری (۲) ء
میں لال ء چوٹوگوں چل ء پنچ لڑی ء

نو کر بائیاں مں لئا (۳) گواث ء
تھرا میں نازان بو ایس شلابند مواٹھے

نو کر بائیاں ٹور (۴) چمن (۵) ء
میں روح زٹھے بھانوے (۶) من نہ من ء

ہر دو میں چھاں ارسانی نالی
تو میں بر غنے لال ء بر تو شیراں پالی

گرے (۷) ناں نازاں ننے وٹی چھاں کھور کھس
ایذا ظالم ڈیہ ایس کھٹی دل دور کھس

بلو میں (۸) چوروس تنی نام ء تنگاں
ار تو کھائے بیجہ مں بینگل (۹) بنداں

دوشی بانگی مں تنی لوع گورائیاں
مناں نیل ایٹ بینگل (۱۰) مں ویل رُخاٹاں

۱۔ کھور ۲۔ چال، گورم ۳۔ زربد ۴۔ منگ، رواج ۵۔ چمن بڑاں دوست ۶۔ بھانویں سرائیکی
ملو زایت بڑاں "خواہ" ۷۔ گریوگ ۸۔ کسانیں ۹۔ ۱۰۰۹۔ کچک گل

بلوئیں چورو تو مند پذالی

آزیں (۱) و فسیت ڈاڈی من تئی لیواں راہلی (۲)

پیریں ڈاڈی دل ء درد کفائے

تراگور ء راہئیں کھیزاں (۳) گج (۴) وراٹھے

روش لڑسہ دیغر سندہ ایس

مں نشتہ گریسہ اے مئیں نازاں ہندا ایس

لنڈی (۵) زیریاں رواں ٹکاں (۶) پارباں

یامں گنداں نازاں یارواں رُلاں گارباں

آنی تڑے (۷) ء مں تئی نازاں دیسہ

مں تئی بازگو نشتہ گول مں وش نویٹہ

اچڑائیں (۸) کھتھی (۹) مں تئی پاڑاں (۱۰) بنداں

تودے دہ جو اوء مں رواں لوغ ء منداں

کوڑی کاراں مئیں سرڑی (۱۱) واڑتہ

پیندا (۱۲) گوستہ نازاں مں بچہ نیازتہ

۱۔ مردینک ۲۔ راہیت ۳۔ درتلیں ۴۔ گج، گرگز ۵۔ گوستہ نئی ایس توپک ۶۔ بزرگ

۷۔ آئی جاگے ۸۔ سراہیکی ء لوزایت بزاں بزرگیں ۹۔ گج ۱۰۔ ہنداں ۱۱۔ بزاں سر ۱۲۔ پادا

تودہ گھسنے میں دہ نہ مناں

لڑکو (۱) توئے اوشنے میں ترس نجاناں

اللہ ای نام ایس میں تئی لوغ آڑتہ

وہش ملی گوں میں مار (۲) تئی رنجاں واڑتہ

بخو سیگھاشا (۳) ہلک آریٹنی (۴)

دستاں بندے میں سلاماں دیٹنی

بخو سیگھاشا (۵) ہلک آریٹنی

وہش ملی (۶) نازاں شا (۷) مناں حال آدیٹنی

سلاماں بردی ڈھیر (۸) گھسی ناں

گوٹش سر میں تھسینگ ایس تو مونج آ علی (۹) ناں

اللہ گار کھس نیغیں رناں (۱۰)

مادہ غریبوں چھک آ ترس نجاناں

نیغس ذالاں دایش مکڑی درماں

شستیناں گورائے کشیں جوانڑی (۱۱) ارماں

۱۔ درجہ ۲۔ مارا ۳۔ شا ۴۔ رواتنی ۵۔ شا ۶۔ بیت

۷۔ شا ۸۔ باز ۹۔ بزاں مونج آ علی ۱۰۔ جنین ۱۱۔ ورتائی

دیریں ڈیہاں تئی ہال نیایاں ۷
دیموٹ چُنی (۱) زیریاں مں تئی ڈیہہ ء کھاآں

مں دہ مروخال شا (۲) مئیں زیرے لاش ء ۷
چھوری شانداں (۳) دیغالاں وتی دست گلاس ء

سوزیں چھوری ترا دست گلاس ء ۷
توآف نداٹاں ترا سورت گواٹ ء

اے ڈیہہ ء خلق (۴) ایں ۷
جیوا (۵) نمر و (۶) مئے بلوچ ء ملک ایں

موٹر کل (۷) ء موٹر کل (۸) ء ۷
درائی مار (۹) داٹئی نمر و (۱۰) ول (۱۱) ء

درائی داٹئی ”گڑدو (۱۲)“ ول (۱۳) ء ۷
اوڈالال مرو تو جنتے جھلا (۱۴)

سلا ماں بردے مئیں نمر و (۱۵) راج ء ۷
پھریاں (۱۶) واڑتہ مارا رکھی (۱۷) گانج ء

۱۔ شار، سرگیک ۲۔ شتا ۳۔ شارت ۴۔ مہر ۵۔ زندگی بات ۶۔ ”فورٹ منرو“ یغاری بلوچ
راج ء ڈیہہ ۷، ۸۔ اسٹیرنگ ۹۔ مارا ۱۰۔ فورٹ مزد ۱۱، ۱۳۔ موٹر ۱۲۔ جاگے ء نام
۱۴۔ جھلہ ء نادرا ہی ۱۵۔ فورٹ مزد ۱۶۔ پشہ ۱۷۔ جاگے ء نام

- جہاں گشغ این نمر و (۱) دیریں
- وہا و (۲) خیالاں مناں دا آئیں گیریں
- شہ وہا و کھڑ و (۳) باں مناں نمر و (۴) گیریں
- یکے کوہ این دو می منزل دیریں
- ایر نگیں کھس نہیں میں دوست آ گندی (۵)
- ماخوں (۶) سرکاری قیدی نواں مئے بھال (۷) آ گندی (۸)
- ریلا (۹) نندیٹ نمر و بن آ
- پر زورال مہ جوڑیں رکھنی (۱۰) سند آ
- وطن این رکھنی (۱۱) ما دیرو (۱۲) نندوں
- توڑیں (۱۳) دہ روش پندہ این کاؤں تئی چھماں گندوں
- پندھال جنان آ ما دیریں ڈیہاں
- تولیٹین تاک آ مں اندر پیہاں (۱۴)
- کڑدے چھو روئی ہنچو تھراں (۱۵)
- زڑدیں سنگنی لوٹاں (۱۶) زراں (۱۷)

۱۔ جاگے نام ۲۔ داب ۳۔ پاد کایاں ۴۔ فورٹ مزو ۵۔ گندیٹ ۶۔ ما ۷۔ انتظار ۸۔ نندیٹ ۹۔ مردے
 نام ۱۰۔ جاگے نام ۱۲۔ ڈیرہ غازیخان ۱۳۔ خواہ ۱۴۔ پترگ ۱۵۔ گرداں ۱۶۔ لوٹ انت ۱۷۔ ۱۸۔

زڈ دیں چھوری تو میں مطلب یارے
مناں تئی رنجاں کھشتہ تو لوڈاں گارے

پندھاں جنان ء دیریں ڈیہاں
مں لال ء مونجاں رواں براں گریاں (۱)

اللہ ای دیم ء توبہ زاری
ٹھنگیں ڈوہرناں سیاہیں آفاں داری (۲)

خجڑ سینگھا جھٹ (۳) ء منداں
میں قسمت وہاریں (۴) مں وٹی دوست گننداں

کسانیں چھوری دائیں ماٹ پٹان ایں
توئے ضدل بوٹی تئی نرخ گران ایں

اللہ ای دیم ء توبہ زاری
شہ اے رنگیں زیند اللہ ء موتے بیاری

سوزیں چھوری تراپیغام فرضاں
دل میں پیشہ ہنکر ترا انز کیں ہنکر غرضاں

دل میں ہال آئی ہر کس سینگ ایس
تی دانتیں چنی دانی گہل بیخ ایس

ہوراں گونڈی نی ہرچی (۱) عام ایس
میں نازاں ٹوپی گج گھدام ایس

دیریں ڈیہاں حال مناغاں
مے اندر نیام آکاڑج کماغاں

دالان (۲)، سڑ تھوخ (۳) تاں دہ آواراں (۴)
لمائیں (۵) دیم مے کونج ڈغاراں

بوتے بوتے کہ لبابوتے
میں ہون وہغاں چو کہ آئی جوے

سوزیں چھوری ترا مڑ دزانی (۶)
اختر (۷) پوریانواں ترا گرم عمانی

سوزیں مرگے بالی گرونے
تو کھن گر لوڈاں اے کوڑی دہ رونے

سہریں سر بیٹے میں چوں نکال دیسہ
تئی سورت چھک ء دل میں بہمان (۱) پیشہ

فونو چھک ایش کیسغ ء ہیٹ ایں
تنگمیں وختاں ما کھشتیں دیٹ ایں

سینغ چھک ء چلکاں شیشہ
تو درک (۲) برولوغ ء ترا میں مژدادیسیہ

سینغ چھک ء گل اناراں
گولی پیشہ میں جان ء پاراں

سوزیں مرگے روغ ایں بال ء
رکھاں تھیغال پچھکاں قسمت والا

گول تو قرآن ایں میں گول تھو قرآنیں
باقی جمان ء لال میں وش زوان ایں

سوزیں چھوری تھو میں یارے حقی
کھندان ء مناں کھلے میں دل ترکی (۳)

مادہ غریبوں گوں مانیست ایس پھنجی (۱) ۷
ہور گیس دستاں گوں ماکس نہ کھندی (۲)

گریہ گریہ میں اندر سیسہ ۷
پچھکاں ماما شا (۳) میں نازاں نیشہ

بہ چھک ۽ میں نازاں ہلک ایس ۷
دیفر (۴) وخت ۽ بیاوٹی جیغ ۽ جھلکیں (۵)

لہزا جہل ۽ میں نازاں ہندیں ۷
آگوں کھیا لکھنغ ۽ میں آرڈر بندیں

کندی چھک ۽ مس ڈیر (۶) سر اثاں ۷
بہانغ مال ۽ مس کھپال تھرا اثاں

میں دست کھیالاں میں ناڑی (۷) شوشاں ۷
من تنی بھجی بیغ ۽ دوسہ روشاں

میں دل گشغ ایس مس وٹی نازاں دیش ایس ۷
چڑھ ایش جہازا تریں واپس بیٹ ایس

۱۔ کلدار ۲۔ کندیت ۳۔ شا ۴۔ عصر ۵۔ وہد ۶۔ برزیں جاگہ، کوہ سر ۷۔ نبض

جہاں عشقِ ایں عیدی نوخے
 مں برال گریاں (۱) نئے مئیں و ہش کھنوخے

نوخ ایں عیدِ کلیں جہانِ دیسہ
 مے چے عید ایں ماوٹی نازاں نیشہ

ایر کھس رندے مں ہانے زیریاں
 مئیں دل کھاں (۲) ٹیک ء گنواں لکھے دھیراں (۳)

مناں سٹہ (۴) دوست ء گریسہ درشکال داراں
 شلا سو کھابائے مں وٹی وخت گزاراں

زیر گھڑی (۵) ء آف ء رواں ملی
 مں دمب روانی گنواں کونج ہماں ملی (۶)

کھوٹو نیام ء مئیں نازاں ٹونک ایں
 تو در کف درانی مناں تی گندغ شوق ایں

آنہیں روغ ایں مں اگ (۷) روانی
 دستال بندال مں عرض کھنانی

- ۱۔ زڑیہ دلہ آف آرواں ملی
 ۲۔ دمب روانی گنواں لال ہماں ملی (۱)
- ۳۔ آہاڑوشاں مس کھشتغاں واڑی
 ۴۔ درچم لیواں مار (۲) نینلاں بھاڑی
- ۵۔ نازاں پلو اکھسے آ حالے بیڑتیں
 ۶۔ آنہی آ خرچہ گوں مس آنہی آ نشتیں واڑتیں
- ۷۔ گوڑیہ سورواں ابھائیں (۳) سکناں (۴)
 ۸۔ توئے سیکل (۵) چھک آ مار اکھشتہ ٹھناں
- ۹۔ سوزیں گھوڑی جزایث من (۶) آ
 ۱۰۔ دئے وٹی دست آ آفاں ایر کھاں (۷) سالے ٹھن آ
- ۱۱۔ سور بلیغ (۸) آ ویگن تی ہارن بندیں
 ۱۲۔ دیمی سیٹ آ منیں ڈسکو ہندیں
- ۱۳۔ ٹکٹ گفٹے دیرو (۹) بس آ
 ۱۴۔ تو بکھو (۱۰) مندے وٹی ہنداؤس آ

۱۔ بیت ۲۔ مارا ۳۔ قلوب پلو ۴۔ بازویر ۵۔ نمب ۶۔ ۸۰۶۔ جاگے آ نام

۷۔ ایرکت بزاں ایرکت ۸۔ ڈیرہ غازیخان ۹۔ ۱۰۔ کجا

اللہ بیاری کو نتر جھار (۱) ء
توئے مرگ چرو خیں مناں شوق شکار ء

تنگیں روح ء مس نیل (۲) جٹناں
مں ہشیں کو نتر گوں تو سیل سُٹیاں

اللہ تھر ایاری میں بوٹی بہشت ء
کٹے گور کفنی نئے میں زیند ء اشت ء

چھلاتی چیاراں چھلا توئے کھس
تو کہ روغنے گوں مں لیواں کھئے کھس (۳)

چھلا چیاراں ایشاں کلیس بہائی
یکے مں داراں وٹی نازاں ڈائی (۴)

سوزیں چھوری ترا است ایس چھون ایس
سور بیغ (۵) لہڑ ء مناں لیسن (۶) گون ایس

رکھال بیاردئے سوزیں سول ء
ماں لڈاں رواں بال گڈا میں رنداں پھول ء

سوزیں چھوری میں ترا بکھو گولاں
لوغیغاں تئی ظلمی ترا پردیس رولاں

ہبہ چھک ء نک (۱) کھڑوئیں (۲)
نشہ میں کھیلاں میں لال بکھوئیں

ہبہ چھک ء تئی مطلب چے ایں
کھیال کھنانی اے میں نازاں ڈیسہ ایں

ہبہ چھک ء بنیاں چھاری
اگ ء میش بزونتی دمب ء گو خال کھاری (۳)

لہڑی نیام ء میں مرگ ء رندا ایں
پلے شا (۴) میں دوست ء میں گذران بند ایں

چھیریں دیم ء میں تئی امباں گنداں
پلاں تزوکاں (۵) بھاڑی میں تئی سا (۶) چھک ننداں

چھٹی گفتمے میں دوسہ روشے
بیار شون دے دیمہاچے میں اندر شوشے

دستاں بندیاں تئی راہ چھک کھوشتاں
تو گنواں بھلئے (۱) میں تئی ساگی دوستاں

را نفل زیراں میں ڈیوئی کھوشتاں
مناں گیر کھئیٹ نازاں میں انوس نہ اوشتاں

تھنگیں نازاں میں چے آٹھانی
ماٹھیں بندگی پاک آدختے (۲) ہٹ آسانی

بیری (۳) بٹا میں دلڑی شہرے
تو مناں نو کر ایر کھس میں شوذوخ باں تئی ہارے

اللہ گار کھس ماڑی (۴) ریمے
مرشی ہیزو ہفالا میں نازاں دیمے

ایر کھن رندے میں ہانے زیراں
ہشنگیں ڈنگر نئے تاخے زیراں

درائی داتھی کھرغ آ ماڑی (۵) کھورے

لیو کھنان آ مار آگفتہ ہورے

تو بے دل نواں بے گوں بے دل بیغ ء
 مں وٹی دوست ء گنداں روش شفیع ء

رکھاں بیاردئے مں امب جلوٹی
 مں خاں (۱) لھے ٹیک ء دل تنی ہر چند لوٹی (۲)

دائموں در خواست گوں تو اپیل ایس
 توئے چھکی ذات ء تنی جھٹ (۳) دلیل ایس

تو داں در خواست ماتنی مثل دیسہ
 تنی پیشی دہ اپیل (۴) ء آں خارج پیشہ

دوست ء مونجاں مں بیغال ٹوٹ (۵) ء
 وٹی مثل ٹوراں (۶) تاں دہ ہائی کورٹ ء

بخو بیگھا شا (۷) چے ء کھیالئے
 شمار (۸) مں صحت غرض ایس بروئے مں لال ء ہیارئے

گریسہ گریسہ مں انوساں ہوناں
 تو خود گراں بے ترا مں درماں گوناں

چُنئی (۱) پاندے تو دن (۲) دہ رازے (۳)
اڑس کھے پھول کھس مں مٹھاں پیری چھاڑے (۴)

مخفل بوئی میں باغ چمن ءِ
بُت ءِ دئے گر عذاواں ساہڑی (۵) کھشت ٹخن ءِ

نشہ گریہ مں گوں لہڑی (۶) کوہاں
میں دوستیں ظلمی گوں مں کھنت دروہاں

بوڑاں ساں (۷) مں ٹھٹ ءِ ہاراں
تو پردیس رُ لئے مں چھیں دورے کھاراں

گچھن (۸) نالی نئے مناں دل بئے سیالاں (۹)
تو میں دست گھڑی ءِ مں تنی ٹھا کھیالاں

دست گھڑی ءِ مں داندہ چالی
ٹھاسو کھابائے تو مئے پھل گلامی

تھراکل (۱۰) ٹھی (۱۱) وٹی جو امیں جھٹ ءِ

مں تنی دست گھڑیاں مناں گنواں بوڑے سٹے (۱۲)

۱۔ شاعر پاندےزاں شاعر پلو ۲۔ درگ ۳۔ بزاں ٹڈے چھنے ۴۔ پیری چھاڑےزاں پیر ءِ قبر ءِ سر پر دانتیں
چادر ۵۔ بزاں ساہ، پنس ۶۔ کھورے۔ دور دیاں ۸۔ سول ۹۔ دژ من ۱۰۔ ۱۱۔ بزاں بچت ۱۲۔ دور دئے

مولا سائیں تئی چے رنگیں پھیراں (۱)
 مں تئی دیزا تنگاں گند (۲) تئی لیواں سیراں

اللہ سائیں توروش ء بڑ کھس
 مئیں کھس پالی کھیٹ آف ء پھر کھس

کندی چھک ء مں جٹ نگاھے
 مں ہماں ویزہ (۳) نوکر اوذا چاڑو ہی ماھے

کندی چھک ء مں کھڑو باں ننداں
 محقاڈیہ ء گڑدیں مں وئی لال بگنڈاں

تئی الفت نیامہ مناں پیٹہ ڈایے (۴)
 مں زلاں تھا نگو مناں ڈس دئے رایے (۵)

کوڑی کاراں تھوبل دئے گنداں
 مناں نوکر ایر کھس مں تئی زلفاں رنداں

مئیں دل تھینغیں مں تئی دمب ء کھوراں
 تو مناں جھیرے کھلئے مں چے رنگ موراں (۶)

کوڑی کاراں مارا کھشیتہ ہوشاں ۷
مئے مکھ (۱) دعویٰ مئے کڑدے روشاں

سوزیں کھتی تئی در اثریں لامباں ۷
تئی مونج گران ایس مں بکھوسا مباں (۲)

سوزیں توڈا تئی گھٹ ء گانی (۳)
یار جدائی مئے موت نشانی

سوزیں گھوڑی تھئی چھکاں سجاں ۷
بیامرشی تیار یوں روووں ”زندہ“ پندھاں

دالان (۴) نیام ء بازیں ہر نولی (۵)
بیان ء دنیغ ایس چوکہ طوطا بولی (۶)

ہر ذال ء پھنڈی (۷) مں لوغ امناں ۷
یکے نازاں مونجاں دومی جل و طناں

یار ء دست ء چھلا ہفتاں ۷

ترا آل روش تیریں مں تو بھگی وفتاں

۱۔ حلاں ۲۔ سوگو ۳۔ پلے گانی بزاں گٹ ء پلے ۴۔ جاگے ء نام

۵۔ درچکے ء نام ۶۔ بزاں بول ایت ۷۔ پیر بدیت

رکھاں بیاردئے میں دانزاں لال ء
 مں تئی مٹی تیاں مناں ہر کھے (۱) بال ء

واڑی کھشتوں جنغ ایں بوٹا
 کنواری عشق ایں نیں گوانزغ جھوٹا

سارا نیں روش ء جوڑا (۲) واہی (۳)
 نئے مینجی کارے تھر اداں ایں ساہی (۴)

بلوئیں چھوری ہیامیں واٹ (۵) ء
 تئی گمارم دیسہ سہریں ڈاٹ ء

رکھاں بیاردئے میں دانزاں انگور ء
 لال ء زڑیہ ساڑا (۶) نیں زیندغ پور ء

روش لڑشہناں پار ایں
 تو چھر نیت ولد (۷) گورم گاریں

روش لڑشہ پار ایں ہناں

جوڑا (۸) ریمال مں دیر عثمان

۱۔ چمک ۲۔ کانگریسی جوڑاں لنگار ۳۔ بہانیت ۴۔ آرام، تابیر
 ۵۔ سرائیکی ولوزیت بزاں راہ، دگ ۶۔ زہر، ناراضگی ۷۔ پو ۸۔ بزاں کانگری

بروئے سلاماں میں یار و لیغ (۱) ء
 مں ڈھکان ء روغال مناہڈ (۲) کہ تھنغ ء

کھجوری (۳) نیام ء کڑد کشاراں
 میں دوست ء جنتی (۴) تلے (۵) داراں

درائی دانتی نشک چنڈ (۶) دیں
 مازغ یاری کلر کھڑ (۷) دیں

کھڑو میں (۸) کھجی تی منڈھ صفائیں
 مازغ یاری استیں بے دہ و فائیں

نوخیں شلوار نوخیں جنتی
 تھو من میں عشق ء پچے کھنغ ء ڈکھی

ایر نگلیں کھس میں برو میں دوست ء گندی
 ملکہاں رون ایس بے مے لھٹ (۹) ء نندی (۱۰)

ڈکھے مناں دانتہ میں مولا پاک ء
 مں قیدی تھیغال بیا کھس میں ملاقات ء

۱۔ چنمیں ۲۔ اُمیت، آسرا ۳۔ بزاں پھدگ ۴۔ کوش، پاد گزار ۵۔ بزاں ہل دار

۶۔ چرد درچک ۷۔ کشار ۸۔ بزاں بُرزیں ۹۔ ڈگار لھٹ ۱۰۔ نندیت

زردیں چھوری تھئی نام ایس درزی
 مدہ مروخال تھئی ایس مرضی

بردئے سلاماں میں مار مد رک ء
 کھشہ تھئی مونجاں میں کھشال دق ء

سوزیں چھورو تو کھنغئے جادو
 تی دل نہ لوئی پچھے مئے لجاں وادھو (۱)

سوزیں چھورو تھوکنغئے وناں
 کھٹانی (۲) گودی نی رلیٹ بتاں

اُبھا (۳) لہا (۴) نی دیرو (۵) بنی (۶)
 جہان ء سہ سذیاراں مئے یک نہ منی (۷)

لہا میں (۸) تھونغ ء گژدیں ذالے
 میں سخت بہماراں کھسے دیندا (۹) ثئی حالے

دروغ نہ ہنداں گو نشانی سچ ء
 مئے دل زیرہ مھے پیرا سچ ء

۱- سرائیکی ء لوزایت بڑاں مئے لُج چوش پت نہ انت، وود نہ انت ۲- جہتانی ۳- قطب ء پلو ۴- زربار ء
 شنگ ۵- ڈیرہ غازیخان ۶- پٹ، میدان ۷- بڑاں نہ من ایت ۸- زربار ء شنگ ۹- بڑاں دیم داتنی

- ذالان زڑتہ دیم آواراں (۱)
- کمائیں (۲) دیم میں کونج ڈغاراں
- داتہ در خواست میں مثل پیش این
- بھوری مونجاں میں اندر ریش این
- خجڑ سینگھاشا (۳) میں نازاں نیٹہ (۴)
- کلیں (۵) اولی ڈھوئیں (۶) یا کائہل (۷) پیش
- نازاں مونجاں کہ مں دہ مران این
- دالان (۸) بس عیار چوٹومان این
- زڑدیں چھوری تئی کھنو (۹) یک این
- ماراموت کھیردی (۱۰) کہ ارزیل سک این
- خجڑ سینگھانے میں استیں کوہ ع
- مے اندر نیام ع دھک آل ڈونہا (۱۱)
- پڑشتاں تانغ مں کھشتغاں موڑی
- یاربرائیتوں شلاگاربٹ کوڑی

۸۱۔ جاگے نام ۲۔ زربار پلو ۳۔ شام ۴۔ ندے ۵۔ باریں ۶۔ بیم

۷۔ گونزور، لاگر ۹۔ کرد، کار ۱۰۔ سرائیکی لوزایت بڑاں جتا ۱۱۔ دوت

تنگیں روح ء مں چے دیاں ٹیکاں ۷

جہاں وفتہ وہاویں مں پہراں لیکاں

بخراچی ٹیں مئے دژ من بازیں ۷

توبہ سرین ء وٹی جھٹ (۱) ء گوازیں

گوں و شیں تیلان وٹی سرژی رندی (۲) ۷

چیار روش جوانزی (۳) بندہ کہ لحظے ء کھندی (۴)

پکھو (۵) گندیم داس دف ء اٹاں ۷

بہشتی ہمانماں آں کہ تئی کھونڈ گراٹاں

دلڑی سیریں کہ لٹھاں ٹلہاں ۷

شا (۶) دہ گنوخ ء کہ شار (۷) ٹھکلاں (۸) کھلاں

پکھونی پھیراں بٹاں پھیکیوی (۹) ۷

مکھ مئے نی دعوی کہ نی روشاں مئے چھیکوی (۱۰)

گوخاں کہ بھوری، گوخاں کہ بھوری ۷

گوخاں کہ گون ایس مختا (۱۱) زردیس چھوری

۱- وہ ۲- بزاں رندیت ۳- بزاں جوانی، ورنائی ۴- بزاں کندیت ۵- بنگ ۶- شا

۷- شمارا ۸- رپنگ، پانگ ۹- پونج ۱۰- آخری، گدی ۱۱- مرچاں

من تئی عشق ء پکونئیں (۱) وعدہ
 زڑ تئیں دادو (۲) گلہ نی مار (۳) حالان کھئے دا (۴)

سوزیں چھوری تھر اکھشتہ لاف ء
 م لوٹاں ریشاں چھو کہ بھگئی آف ء

زڑ دیں چھوری جنت مساک ء
 مار اچھلا داتاں بگی (۵) ماٹ ء

سوزیں چھوری تئی پاند (۶) کناری
 یاد کھنغ ء چو کہ تئی دف کھاری (۷)

ھوراں گوڑتہ ہرچی (۸) عام ایس
 توئے ضدل بوٹی تئی نر خ گران ایس

کلیس مار کہ دیخ ایس جی آں
 پٹی (۹) دہ مزیناں گول مں پھر دہ نہ بییاں

سلا ماں بردئے میں عرش پری ء
 تئی لنگر چل ایٹ تو مار (۱۰) نزی (۱۱) ء

۱۔ پکائیں ۲۔ مردے ء نام ۳۔ مارا ۴۔ دنت ۵۔ جی بزاں اسپت بزاں دوست
 ۶۔ شار ء پلو ۷۔ کاریت ۸۔ ہر چیز ۹۔ ریل، کیسٹ ۱۰۔ مارا ۱۱۔ نہ دنت

کھڑو میں کنڈی تو جھکا (۱) بائے
میں لال و لوغ و اوڈر (۲) دائے

دست گھڑی و چرخ چلی (۳)
میں روح ایس گوں تو تی (۴) گوں کس نہ رلی (۵)

تو وہ روغے تی دیما جواں کھس
تو چھر (۶) بوہیغ (۷) و نئے ننگ مناں کھس

سوزیں چھوری مں تی گور ننداں
تھو چھنڈک رواں ملی مں تی نازاں گنداں

دست و مینگاں چھنڈکاں چوڑا
مناں اشہ لال و پیشہ گوڑا (۸)

سہریں سونے مں تی جان و دیسہ
تی سورت چھک و دل میں یمان (۹) پیشہ

میں دوست و دل نہیں گوں مں گند کماغاں
شہ سوزاں تھیںغاں جان و ہون مناغاں

۱۔ جلاہ ۲۔ چیردنگ ۳۔ پل ایت ۴۔ دکہ ۵۔ نہرل ایت، حوار نہریت
۶۔ واتر، گردگ ۷۔ اشٹاپ، زوت ۸۔ دردگ بہد ۹۔ بے ایمان

- سر بُر جان آئے مں دیسہ رندے ۷
- روح آ فمیس (۱) کھنان آ چھی کھو (۲) اشتقی تندے
- زردیں گوں سوٹ آ لال ہمے انجیس (۳) شو شا (۴)
- میں دلڑی زبے نئے مناں اٹھے ہوش آ
- گریویں (۵) چھکاں مے چئی نہیں دعویٰ
- مں بیڑاں وفساں نواں تھر آگنداں و ہاؤ (۶) آ
- گریویں چھکاں مے چئی نہیں دعویٰ
- بیڑی وفسیت شی (۷) مناں گفٹہ و ہاؤ آ
- تھر اسورت داٹھ میں اللہ پاک آ
- مں سیکاں (۸) دستاں تی دیم اشاک (۹) آ
- رکھاں بیاردے او! میں دانزادرا کھے
- گوں تھو جو فوچی نہیں مار (۱۰) تی رونق ڈا (۱۱) کھے
- لوٹ دعائے کھیزاں (۱۲) رب کھیت اوں
- نئے تھر اجزاں گنداں نئے دل شیشٹ اوں

۱۔ خم نگ ۲۔ آخر ۳۔ جنائیں، اکیلائیں ۴۔ تماشا، وڑ، پیم ۵۔ دکہ ۶۔ واپ
 ۷۔ کھیت ۸۔ دستانی تا پیگ ۹۔ رژنائی ۱۰۔ مارا ۱۱۔ ویش کھیت ۱۲۔ در پھیں

مے قسمت کاراں رب جواں کھس
 مں دست ء تھیغیاں تو مناں شوش مزا کھس

دوست ء دل نہ ایں کل قسمت کاراں
 مں دلڑی تنگ بی (۱) چھم مں نوذی گواراں

تور کھاں بیاردے مں سیری (۲) بھٹا
 مں تھئی ماٹ ء نوکر تھرا داتھی بھوٹا

مں قریاں باٹاں وٹی مالک رازے (۳)
 تھرا چیت ایٹ امڑی (۴) خود تھو سہنڈ لبازے

بازمہ چھیڑے تنگ روچ ء زخمی بازاں اولا (۵)
 لیو کھانی ڈوبر پھلاں ایٹاں بھسکی (۶) مولا

آنہیں دہ مناغ ایں مں اگ (۷) روانی
 ماسوچاں دلڑی کلےں چے ء دہ کھانی

بلو مں چھو رو مے دلزار ازیں

تولڈ ہیا گوں ماتھرا دولت بازیں

دوست روغ ایس مں دیانی شاندا (۱)
توانزس پہہ کھس (۲) مے چنی پاندا

تودہ کھڑوٹی مں تی چھنڈکاں گنداں
تی چھماں دہ مزیناں گلگل بیغاں

جوڑا (۳) واہاں مں آہاڑ گرماں
دلڑی کھشتہ ہے سر سمغ چھماں

زیر گھڑی (۴) ء گوں نو خیں ویس ء
آجکل چھوری کھنغاں جبر اکیس ء

گوانسی وہاوا مں چے ء دہ سئی آل
توخنے (۵) جرگہ ممبر مں ملزم تی آل

اللہ پاک نئے کارے جوڑین
میں ساوی (۶) مزد ء سرین ء ہوشین

منداں گریاں (۱) مں لوٹاں دُعایے
یار ہماریں رب دائٹی شفاے

۱- شارت ۲- بازاں ساپ بکن ۳- کانگرا نی جوڑی بزاں لنگار ۴- دلو

۵- بزاں توئے ۶- ہنزو بزاں دوست ۷- گریواں

- واحد یزدار ماں 1959ء ”سلیمان کوہ“ ء و دی بوت، نیشنل انسٹی ٹیوٹ آف پاکستان سٹڈیز قائد اعظم یونیورسٹی اسلام آباد ء استاد انت۔ آئی ء سہ کتاب چھاپ بوتگ انت کہ آ ایش انت۔
- ۱۔ قدیم بلوچی شاعری کا تنقیدی جائزہ
  - ۲۔ شاہیم
  - ۳۔ یاتانی تاک (رد ء بند)
- چریشاں ابید آئی دگہ کتاب ”شیر ء ایراد“ ”بلوچی گال ء گال بند“ ”جدید بلوچی شاعری سے انتخاب“ فرانسز کا فکا ء ناول ”ٹرائل ء“ ”رجانک ء“ ”جدید بلوچی شاعری کا آغاز و ارتقاء“ پہ چاپگ ء جریدگ انت۔